

Ивана Јухас

ПРИРУЧНИК

за учитеље

Свет око нас

за први разред основне школе

eduka

Ивана Јухас

ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ
СВЕТ ОКО НАС
ЗА ПРВИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

ГЛАВНИ УРЕДНИК
Проф. др Бошко Влаховић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Доц. др Наташа Филиповић

ЛЕКТУРА И КОРЕКТУРА
Споменка Трипковић

ИЗДАВАЧ
Едука д.о.о. Београд
Ул. Змаја од Ноћаја бр. 10/1
Тел./факс: 011 3287 277, 3289 443, 2629 903
Сајт: www.eduka.rs • имејл: eduka@eduka.rs

ЗА ИЗДАВАЧА
Наташа Филиповић, директор

САДРЖАЈ

1. Увод	5
2. Концепција уџбеничког комплета	6
3. Наставни план и програм Света око нас за први разред основне школе	7
4. Образовни стандарди за крај првог циклуса обавезног образовања – Природа и друштво	13
5. Индивидуализација у раду са децом са сметњама у напредовању у редовној школи	16
Поремећаји аутистичког спектра	16
Избор образовних стандарда за децу са поремећајима аутистичког спектра	21
Блаже сметње у менталном развоју	24
Избор образовних стандарда за децу са блажим сметњама у менталном развоју	27
Хиперкинетички синдром (хиперактивност)	30
Коришћена литература	33
6. Планирање циљева, задатака и активности	34
Логичко и критичко мишљење	36
Технике подстицања мишљења у наставном процесу	37
Питања, задаци, налози	38
Оцењивање и извештавање	40
7. Годишњи план рада	43
8. Годишњи план (распоред) наставног градива	45
9. Примери реализације програмских садржаја	67
Литература	76
10. Писане дневне припреме по наставним јединицама	77
11. Прилози	223
12. Литература	259

1. УВОД

Приручник за предмет Свет око нас за први разред основне школе конципиран је тако да наставнику пружи могућност јаснијег разумевања концепције постојећег уџбеника, као и да подстакне идеје за осмишљавање и реализацију наставе овог предмета.

Такође, у Приручнику се налазе и сегменти који обухватају подсетнике и конкретне примере из методике наставе, успешна решења реализације програмских садржаја и примере добре праксе, најчешће потешкоће у организацији и реализацији наставе, као и предлог писаних припрема за сваку наставну јединицу. Наставник ће предложене нацрте писаних припрема схватити само као један од начина осмишљавања и реализације часа, прилагодиће их условима свог рада и потребама конкретног одељења које води, односно могућностима и интересовањима својих ученика. На крају сваке припреме дат је и предлог листе за самоевалуацију рада наставника за реализовани час. Ова листа може послужити наставнику као смерница за анализу процеса и ефеката сопственог рада на часу, као и за планирање и унапређивање будућих наставних активности.

Надамо се да ће наставник коришћењем овог приручника моћи ефикасније и квалитетније да планира, реализује и вреднује свој наставни рад и напредовање ученика.

2. КОНЦЕПЦИЈА УЏБЕНИЧКОГ КОМПЛЕТА

Уџбенички комплет *Свети око нас* рађен је у складу са стандардима квалитета уџбеника и њиме су обухваћени сви садржаји предвиђени наставним програмом.

Пошто ученици кад пођу у школу не знају да читају и пишу, први део уџбеничког комплета је заснован на вербалној и визуелној комуникацији. Долазе до изражаја и креативне способности појединца. Са даљим описмењавањем полако се прелази на писану комуникацију.

Трудили смо се да текст уџбеничког комплета одговара узрасту ученика. Водили смо рачуна о речнику којим ученици располажу, дужини и форми реченице, као и о њиховом искуству. Све док се ученици потпуно не описмене, обавеза учитеља је да их он води кроз постављене садржаје и задатке.

Уџбенички комплет је намењен ономе ко учи, дакле детету, и усмерен је на учење. Он првенствено има развојно-формативну улогу. Дидактички је обликован тако да омогућава да основна структура знања буде усвојена. Уџбенички комплет садржи систем појмова који се постепено усвајају и надограђују. Нагласак је стављен на систематско повезивање нових и већ познатих садржаја.

Сви садржаји који се налазе у уџбеничком комплету логично су повезани, прожети су низом задатака, пригодним илустрацијама, одговарајућим фотографијама, проблемским ситуацијама, занимљивостима.

Уџбенички комплет садржи задатке намењене увежбавању, примени и провери стечених знања.

Такође, служи у индивидуализацији и диференцијацији наставног процеса. Садржи задатке различитог типа са разноврсним захтевима: нацртај, обој, повежи, заокружи, прецртај, упиши.

Сваки од понуђених задатака заснован је на обрађеном градиву, али сви задаци нису једнаке тежине. Ово уједно омогућава учитељу/учитељици да ученицима приступи индивидуално, а у исто време и да сваки ученик/свака ученица усвоји барем део обрађених наставних садржаја у зависности од могућности којима располаже.

Уџбенички комплет омогућава да ученик/ученица самостално и уз помоћ наставника успоставља везе и односе, решавајући разноврсне задатке и налоге, што доприноси развијању мисаоних активности, као и самосталног рада.

На крају сваке теме налазе се задаци за проверу ученичких знања. На основу остварених резултата може се одредити ниво постигнућа сваког ученика.

Уџбенички комплет поседује бројна иконичка средства (цртеже, фотографије, графичка наглашавања). Циљ тих средстава јесте да повећају степен јасноће, прецизности и очигледности информација. Такође доприноси и мотивационој и афективној функцији уџбеника.

Улога учитеља јесте да подстиче ученике на самосталност у раду. То се постиже применом различитих метода, облика и техника рада које ученике стављају у адекватну позицију током решавања задатака.

Предлажемо вам следеће методе, облике и технике рада које можете користити у настави овог предмета:

- вербално-текстуалну методу,
- методу демонстрације,
- самосталан рад ученика,
- краткотрајни огледи,
- проблемску наставу,
- методу сценске комуникације,
- радионице,
- игру.

3. НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ СВЕТА ОКО НАС ЗА ПРВИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Циљ и задаци

Основна сврха изучавања интегрисаног наставног предмета Свет око нас јесте да деца усвајањем знања, умења и вештина развијају своје сазнајне, физичке, социјалне и креативне способности, а истовремено спознају и граде ставове и вредности средине у којој одрастају, као и шире друштвене заједнице. Откривањем света код деце се развијају сазнајне способности, формирају се основни појмови и постепено се граде основе за систем појмова из области *природе, друштва и културе*. Истовремено, стичу се знања, умења и вештине које им омогућавају даље учење. Активним упознавањем природних и друштвених појава и процеса подстиче се природна радозналост деце. Најбољи резултати постижу се уколико деца самостално истражују и искуствено долазе до сазнања – спознају свет око себе. Систематизовањем, допуњавањем и реструктурирањем искуствених знања ученика и њиховим довођењем у везу са научним сазнањима, дечија знања се надограђују, проверавају и примењују. Кроз интерактивне социјалне активности они упознају себе, испољавају своју индивидуалност, уважавајући различитости и права других, уче се како треба живети заједно. Усвајањем елементарних форми функционалне писмености омогућује се стицање и размена информација, комуницирање у различитим животним ситуацијама и стварају се могућности за даље учење. Примена наученог подстиче даљи развој детета, доприноси стварању одговорног односа ученика према себи и свету који га окружује и омогућује му успешну интеграцију у савремене токове живота.

Општи циљ интегрисаног наставног предмета Свет око нас јесте да деца упознају себе, своје окружење и да развију способности за одговоран живот у њему.

Остали циљеви и задаци овог наставног предмета јесу:

- развијање основних појмова о непосредном природном и друштвеном окружењу и повезивање тих појмова;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање основних елемената логичког мишљења;
- развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења;
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација;
- интегрисање искуствених и научних сазнања у контуре система појмова из области природе и друштва;
- стицање елементарне научне писмености и стварање основа за даље учење;
- усвајање цивилизацијских тековина и упознавање могућности њиховог рационалног коришћења и дограђивања;
- развијање еколошке свести.

ПРВИ РАЗРЕД

Циљеви и задаци

- Формирање елементарних научних појмова из природних и друштвених наука.
- Овладавање почетним техникама сазнајног процеса: посматрање, уочавање, упоређивање, класификовање, именовање.

– Подстицање дечијих интересовања, питања, идеја и одговора у вези са појавама, процесима и ситуацијама у окружењу у складу са њиховим когнитивно-развијним способностима.

– Подстицање и развијање истраживачких активности деце.

– Подстицање уочавања једноставних узрочно-последичних веза, појава и процеса, слободног исказивања својих запажања и предвиђања.

– Решавање једноставних проблем-ситуација кроз огледе, самостално и у тиму.

– Развијање одговорног односа према себи и окружењу и уважавање других.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

ЈА И ДРУГИ (9 часова)

Ја као природно и друштвено биће (1 час).

Задовољавање својих потреба и осећања уважавајући потребе и осећања других (1 час).

Амбијент у коме живим: дом, улица, школа, насеље (2 часа).

Групације људи у окружењу и моје место у њима: породица, рођаци, суседи, вршњаци, суграђани... (3 часа).

Празници и обичаји (1 час).

Дечја права (уважавање различитости и права других) (1 час).

ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА (42 часа)

Шта чини природу – разликовање живе од неживе природе (1 час).

Жива природа (15 часова)

Биљке и животиње различитих станишта у непосредној околини (2 часа).

Карактеристичне биљке у окружењу (изглед, станишта, значај биљака и њихово неговање) неговање биљака у школи, у свом дому – активност (3 часа).

Карактеристичне животиње у окружењу (изглед, станишта, начин живота, брига о њима), брига о животињама у непосредној околини – активност (3 часа).

Разлике и сличности међу живим бићима на основу спољашњег изгледа (1 час).

Разлике и сличности међу биљкама на основу спољашњег изгледа (3 часа).

Разлике и сличности међу животињама на основу спољашњег изгледа (3 часа).

Нежива природа – вода, ваздух, земљиште (16 часова)

Основна својства воде: различита стања, укус, мирис, провидност (3 часа).

Облици појављивања воде у природи: извори, реке, потоци, баре, језера... (1 час).

Вода као растварач (1 час).

Основна својства ваздуха: мирис, провидност, загађеност (2 часа).

Струјање ваздуха (1 час).

Основна својства земљишта: боја, растреситост, влажност (1 час).

Облици рељефа локалне средине: брдо, равница... (1 час).

Материјали, њихова својства (тврдо–меко, провидно–непровидно, храпаво–глатко) и понашање у води (плива–тоне, растворљиво–нерастворљиво) (2 часа).

Понашање материјала под различитим спољашњим механичким и топлотним утицајима: истезање, сабијање, савијање, увртање, промене при загревању и хлађењу (2 часа).

Промене агрегатног стања воде при загревању и хлађењу (2 часа).

ВЕЗА ЖИВЕ И НЕЖИВЕ ПРИРОДЕ (10 часова)

Значај и улога светлости и топлоте за живи свет (1 час).

Светлост и сенка: облик и величина сенке, обданица и ноћ (2 часа).

Утицај природних појава на жива бића: смена обданице и ноћи, годишња доба, временске прилике и њихов утицај на биљке, животиње и човека (3 часа).

Значај воде, ваздуха и земљишта за живи свет и за људске делатности (1 час).

Гајење биљака под различитим условима (1 час).

Утицај људске активности на природу (2 часа), уочавање негативних и позитивних утицаја човека на непосредну околину – активност.

ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ (10 часова)

Кретање – промена положаја у простору и времену, просторне (напред, назад, горе, доле, лево, десно) и временске (пре, сада, после) одреднице (1 час).

Кретање свуда око нас (1 час).

Покретање и заустављање предмета: гура, вуче, подиже (1 час).

Кретање у различитим срединама и по различитим подлогама (брзина и правац кретања) (2 часа).

Утицај облика предмета на његово кретање – клизање и котрљање (1 час).

Оријентација у простору у односу на карактеристичне објекте у окружењу (1 час).

Сналажење у времену – када је шта било: сада, пре, после, јуче, данас, сутра; препознавање временских категорија: дан, седмица месец и годишња доба (2 часа).

Пратим, мерим и бележим растојање и време (1 час).

КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА (11 часова)

Елементи културе живљења: становање, исхрана, одевање, очување здравља и животне средине (2 часа).

Рационално коришћење воде, хране и енергије (1 час).

Својства материјала одређују њихову употребу и унапређују културу живљења, (значај рационалне употребе, што укључује и амбалажу од пластике, стакла, метала) (2 часа).

Опасне ситуације по живот, здравље и околину: превенција и правилно понашање (саобраћај, неправилно коришћење кућних апарата, алата и различитих материјала, елементарне непогоде (3 часа).

Саобраћај и правила понашања (3 часа).

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Упутство је саставни део наставног програма. Односи се на начин реализације програма ради остваривања циљева и задатака предмета Свет око нас, као и циљева и задатака разрађених по разредима. Учитељ је дужан да се упозна са циљевима и задацима, концепцијом, сврхом и структуром програма предмета и да их уз наводе дате у упутству доследно примењује у непосредном васпитно-образовном раду са ученицима.

Програм предмета Свет око нас задржао је постојећи оквир, наставни план од 72 часа годишње или два часа недељно по разреду, као и досадашњи принцип завичајне наставе знатно обогачен садржајима природних наука. *У структури програма уз садржаје наведен је и фонд часова.* Понуђени фонд часова је оријентациони водич кроз реализацију наведених садржаја програма у процесу наставе. Његово уважавање, уз избор адекватних активности ученика, омогућује успешну реализацију циљева и задатака програма, посебно оних који се односе на садржаје природних наука. Подразумева се извесна флексибилност у самом процесу наставе која је условљена динамиком реализације и зависи од разноврсности ситуација учења које осмишљава сам учитељ.

У наставном процесу полази се од несистематизованих искуствених сазнања детета и иде се ка општим, научно заснованим, систематизованим знањима из области природе, друштва и културе. При избору програмске грађе примењена је концепција *спиралних кругова* с циљем да се формирају елементарни појмови и да се поставе мреже за *систем појмова* из наведених области, у складу са узрасним карактеристикама ученика.

Основна интенција наставе предмета Свет око нас није само на усвајању програмских садржаја већ на подстицању развојних потенцијала деце. Наведени садржаји су усмерени на развој интелектуалних, психофизичких, когнитивно-конативних и социјално-афективних сфера личности деце, што се очигледа у наведеним циљевима.

Кроз цео програм предмета Свет око нас циљеви су дати двојачко:

- *експлицитне* – као идеје водиле у практичној реализацији програма;
- *имплицитне* – дати и садржани у избору, структурирању и начину реализације програмских садржаја.

Циљеви програма су постављени тако да експлиците и имплиците утичу на развој ученика, паралелно изграђујући њихове *интелектуалне способности, практичне вештине, ставове и вредности*.

Експлицитне циљеви јасно су наведени у програмским садржајима.

Имплицитне циљеви су „прикривени” и наглашавају *васпитну компоненту образовања*. Они се реализују и спроводе преко одабраних садржаја и активности, *који превазилазе оквире предмета и разреда, залазе у све области* које се обрађују у оквиру првог циклуса образовања и надаље. Конкретизују се кроз одређене оперативне задатке и активности, а односе се на сферу стицања умења и навика, развијања вештина, као и формирања ставова из следећих области: *екологија, демократијност, здравље и технологија*.

Обе групе циљева реализују се избором садржаја из области природе, друштва и културе. У процесу учења/наставе ученик ће пречистити представе, градити појмове и поставити основе за формирање система појмова, научити како се уочава разлика између претпоставке – тврдње – чињенице и стицати увид у структуре и сплетове узајамних веза у свету коме припада.

Програм предмета Свет око нас растерећен је фактографије и понављања. Измењеном концепцијом програма, односно остваривањем циљева и задатака преко спиралних кругова, избегава се понављање, а усвајањем садржаја програма омогућује се *надограђивање знања, умења, вештина и ставова, изградња појмова из области природе и друштва*. Концепција предмета подразумева оспособљавање ученика за коришћење различитих извора знања, графичких и електронских медија, с намером да се код ученика развије функционална писменост као подлога за даље учење.

Програмом су одређени само општи циљеви и задаци предмета Свет око нас у целини и по разредима, а даља оперативна разрада циљева и задатака препуштена је учитељима као својеврсни вид слободе у креирању наставног процеса.

Свет око нас у првом разреду односи се само на непосредно окружење – *Моја околина*, а у другом разреду – *Моје место, насеље са околином*. На овај начин је заступљена концепција *завичајног принципа*.

Од учитеља се очекује да оствари интегрисани приступ у формирању појмова. Има могућности да користи садржаје унутар предмета, као и оне на нивоу разреда, и на основу њих да примењује мултидисциплинарни приступ при изграђивању појмова. При томе треба поштовати одреднице принципа *корелације* на свим нивоима (предметном,

разредном, међуразредном и међупредметном), уважавајући све наставне и ваннаставне облике рада и активности у школи и изван ње. Свет око нас као наставни предмет има могућности за корелацију са знатним бројем изборних предмета у првом и другом разреду (Чувари природе, Рука у тесту, Народна традиција, Грађанско васпитање...) јер су садржаји ових програма и Света око нас међусобно компатибилни.

Исти садржаји се могу разматрати са више аспеката и на тај начин се остварују различити циљеви и задаци предмета. Истовремено, исти циљеви и задаци могу се остваривати кроз различите садржаје (унутар и изван предмета), што зависи од избора и начина структурирања садржаја и активности у оквиру теме. Реализовање циљева и задатака преко понуђених садржаја програма Света око нас заједничка су обавеза за све учеснике наставног процеса.

Активности ученика

При остваривању циљева и задатака предмета Свет око нас мора се имати у виду то да су *садржаји и активности неодвојиви у наставном процесу*. Важно је одабрати активности које ангажују како поједина чула тако и више чула паралелно. Синхронизација чулних утисака даје целовиту слику објеката, процеса, појава и њихову интеграцију у комплексну слику света, а уважава различитости у склоностима деце при упознавању света и процесу учења. Добра интеграција чулних утисака услов је за правилно искуствено сазнање и отворен пут за трансформацију представа и **опажајно-практичног мишљења у појмовно**.

Кад год је то могуће, у процесу учења треба омогућити ученицима избор различитих активности и садржаја, сходно њиховим субјективним склоностима, ради постизања жељених циљева. Активности треба осмислити тако да (уз опрез) *деце испробава своје могућности*. Неопходно је пружити му прилику да кроз *активности покаже своју особљеност* у практичној примени усвојених знања. За изучавање природних појава врло је значајно *проблемско структурирање* садржаја као подстицај радозналости и интелектуалној активности деце. *У првом и другом разреду предности имају истраживачке активности засноване на чулном сазнању, стечене практиковањем кроз експерименте у осмишљеној образовној активности*, као и у свакодневном животу и спонтаној игри. Пожељне су активности које омогућују интеракцију са физичком и социјалном средином јер доприносе спознавању света око нас тако што се откривају односи и упознају својства и карактеристике предмета, бића, појава и процеса и стичу се социјалне вештине.

Значајне активности ученика у оквиру предмета Свет око нас јесу:

- **Посматрање** са усмереном и концентрисаном пажњом ради јасног запажања и уочавања света у окружењу (уочавање видних карактеристика).
- **Описивање** – вербално или ликовно изражавање спољашњих и унутрашњих запажања.
- **Процењивање** – самостално одмеравање.
- **Груписање** – уочавање сличности и различитости ради класификовања.
- **Праћење** – континуирано посматрање ради запажања промена.
- **Бележење** – записивање: графичко, симболичко, електронско бележење опажања.
- **Практиковање** – у настави, у свакодневном животу и у спонтаној игри и раду.
- **Експериментисање** – намерно модификоване активности, огледи које изводи сам ученик.
- **Истраживање** – испитивање својстава и особина, веза и узрочно-последичних односа.

– **Сакупљање** – прављење колекција, збирки, албума из природног и друштвеног окружења.

– **Стварање** – креативна продукција.

– **Играње** – дидактичке, едукативне и спонтане игре.

– **Активности у оквиру мини-пројекта** – осмишљавање и реализација.

Већина циљева и задатака овог предмета постиже се кроз непосредну израживачку активност деце и ненаметљив подстицај и подршку наставника.

Наставне методе и активности

Најефикасније методе учења у настави предмета Свет око нас јесу оне методе које ученика стављају у адекватну активну позицију у процесу стицања знања. Потребно је стварање ситуација учења у којима ће доћи до изражаја различите активности ученика које омогућују различите начине учења. Погодне су различите методе учења – наставе.

Партиципативне методе учења поред стицања знања омогућују развој способности и вештина, а посебно доприносе развоју когнитивних процеса, захваљујући делању – практиковању одређених радњи.

Решавање проблем-ситуација које доводе до когнитивног конфликта, погодују развоју мисаоних способности.

Кооперативне методе учења омогућују социјалне активности на заједничким задацима, велики степен личног ангажовања и снажање у социјалном контексту.

Интерактивне методе, од рада у пару до тимског рада, омогућују разне облике социјалне партиципације и обогаћивање сопственог искуства кроз размену са другима.

Амбијентално учење омогућује најадекватнији простор за упознавање света око нас. Променљивост амбијента обезбеђује сагледавање исте ствари са различитих аспеката у различитим околностима и различитим појавним формама.

Игра као најживотнија ситуација, и деци на овом узрасту најпримеренија активност, изузетно је погодна, ненаметљива форма учења.

Постављени циљеви и задаци реализују се пре свега кроз наставни процес у школи, обогаћен осталим облицима активности у оквиру школског програма. За потребе овог предмета посебно су погодни: организоване посете, шетње, излети, настава у природи, осмишљене екскурзије, зимовања и летовања ученика.

Поред коришћења званично одобрених уџбеничких комплета за први и други разред, у реализацији програма за предмет Свет око нас препоручује се и коришћење шире литературе и осталих извора информација: штампаних, аудио-визуелних и електронских медија; посебно аутентичних природних и друштвених извора, као најверодостојнијих показатеља стварности, појава и процеса у свету у коме живимо.

Праћење и вредновање треба обављати континуирано, уважавајући интересовања и активности ученика у процесу учења, а у складу са индивидуалним развојним способностима. Обавеза учитеља је да организовањем наставе – учења, утиче мотивационо и подстицајно на развој способности ученика – уз максимално коришћење диференцираних захтева и интересантних начина рада – с циљем да се поштује право на различитост, како у нивоу предзнања ученика, тако и динамике развоја њихових потенцијалних способности. При процесу праћења остваривања постављених циљева и задатака, као и при постизању постављених стандарда, пожељно је што мање користити класичне писмене провере знања – контролне и писмене вежбе. Поред мотивационог значаја, оцена би требало да представља и одраз квалитета испуњености постављених стандарда (знања, умења, ставова и вредности) у оквиру предмета.

4. ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ПРВОГ ЦИКЛУСА ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА ПРИРОДА И ДРУШТВО

Општи стандарди постигнућа – образовни стандарди за крај првог циклуса обавезног образовања за предмет Природа и друштво *садрже стандарде постигнућа за области: Жива и нежива природа, Екологија, Материјали, Кретање и оријентација у простору и времену, Друштво и Држава Србија и њена прошлост. У оквиру сваке области описани су захтеви на три нивоа.*

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном нивоу.

1. ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА

У области ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА ученик/ученица:

- 1ПД.1.1.1. прави разлику између природе и производа људског рада;
- 1ПД.1.1.2. зна ко и шта чини живу и неживу природу;
- 1ПД.1.1.3. зна заједничке карактеристике живих бића;
- 1ПД.1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума:
изгледу, начину исхране, кретања и размножавања;
- 1ПД.1.1.5. препознаје и именује делове тела живих бића;
- 1ПД.1.1.6. разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима.

2. ЕКОЛОГИЈА

У области ЕКОЛОГИЈА ученик/ученица:

- 1ПД.1.2.1. препознаје и именује природне ресурсе;
- 1ПД.1.2.2. зна употребну вредност природних ресурса;
- 1ПД.1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе.

3. МАТЕРИЈАЛИ

У области МАТЕРИЈАЛИ ученик/ученица:

- 1ПД.1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта;
- 1ПД.1.3.2. зна да су вода у природи, ваздух и земљиште састављени од више материјала;
- 1ПД.1.3.3. зна да различите животне намирнице садрже различите састојке;
- 1ПД.1.3.4. зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина, растворљивост, провидност, намагнетисаност;
- 1ПД.1.3.5. зна да својства материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу;
- 1ПД.1.3.6. зна промене материјала које настају због промене температуре, услед механичког утицаја и деловања воде и ваздуха.

4. КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ

У области КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ ученик/ученица:

- 1ПД.1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама;
- 1ПД.1.4.2. зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти;
- 1ПД.1.4.3. уме да одреди стране света помоћу Сунца;
- 1ПД.1.4.4. зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век;
- 1ПД.1.4.5. уме да прочита тражене информације са часовника и календара.

5. ДРУШТВО

У области ДРУШТВО ученик/ученица:

- 1ПД.1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови;
- 1ПД.1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи и насељу;

- 1ПД.1.5.3. зна које људске делатности постоје и њихову улогу;
- 1ПД.1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите;
- 1ПД.1.5.5. зна поступке за очување и унапређивање људског здравља.

6. ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ

У области ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ ученик/ученица:

- 1ПД.1.6.1. зна основне облике рељефа и површинских вода;
- 1ПД.1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике;
- 1ПД.1.6.3. зна географски положај и основне одреднице државе Србије: територија, границе, главни град, симболи, становништво;
- 1ПД.1.6.4. зна најважније догађаје, појаве и личности из прошлости;
- 1ПД.1.6.5. зна основне информације о начину живота људи у прошлости;
- 1ПД.1.6.6. зна шта су историјски извори и именује их.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.

1. ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА

У области ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА ученик/ученица:

- 1ПД.2.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима;
- 1ПД.2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи;
- 1ПД.2.1.3. примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића;
- 1ПД.2.1.4. зна улогу основних делова живих бића;
- 1ПД.2.1.5. разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту;
- 1ПД.2.1.6. разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници.

2. ЕКОЛОГИЈА

У области ЕКОЛОГИЈА ученик/ученица:

- 1ПД.2.2.1. разликује обновљиве и необновљиве природне ресурсе;
- 1ПД.2.2.2. разуме еколошку оправданост употребе обновљивих ресурса и рационалног коришћења необновљивих ресурса;
- 1ПД.2.2.3. зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса;
- 1ПД.2.2.4. зна шта је добробит животиња и поступке којима се она штити.

3. МАТЕРИЈАЛИ

У области МАТЕРИЈАЛИ ученик/ученица:

- 1ПД.2.3.1. зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање;
- 1ПД.2.3.2. зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава;
- 1ПД.2.3.3. разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису;
- 1ПД.2.3.4. зна да топлотна и електрична проводљивост материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу;
- 1ПД.2.3.5. разликује повратне и неповратне промене материјала;
- 1ПД.2.3.6. разликује промене материјала при којима настају други материјали од оних промена материјала при којима не настају други материјали.

4. КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ

У области КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ ученик/ученица:

- 1ПД.2.4.1. зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела;
- 1ПД.2.4.2. зна да се светлост креће праволинијски;
- 1ПД.2.4.3. уме да пронађе тражене улице и објекте на плану насеља;
- 1ПД.2.4.4. уме да пронађе основне информације на географској карти Србије: највећа и најважнија насеља, облике рељефа и површинских вода;
- 1ПД.2.4.5. уме да пронађе и упише тражене информације на ленти времена.

5. ДРУШТВО

У области ДРУШТВО ученик/ученица:

- 1ПД.2.5.1. зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова;
- 1ПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама;
- 1ПД.2.5.3. разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности.

6. ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ

У области ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ ученик/ученица:

- 1ПД.2.6.1. препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини;
- 1ПД.2.6.2. зна основне одлике рељефа и вода у држави Србији;
- 1ПД.2.6.3. разуме повезаност природно-географских фактора – рељефа, вода, климе – и делатности људи;
- 1ПД.2.6.4. зна редослед којим су се јављали важни историјски догађаји, појаве и личности;
- 1ПД.2.6.5. уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад;
- 1ПД.2.6.6. препознаје основна културна и друштвена обележја различитих историјских периода;
- 1ПД.2.6.7. препознаје на основу карактеристичних историјских извора о ком историјском периоду или личности је реч.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.

1. ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА

У области ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА ученик/ученица:

- 1ПД.3.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима;
- 1ПД.3.1.2. разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића.

3. МАТЕРИЈАЛ

У области МАТЕРИЈАЛИ ученик/ученица:

- 1ПД.3.3.1. разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха утичу на појаве у природи;
- 1ПД.3.3.2. примењује знање о променама материјала за објашњење појава у свом окружењу.

4. КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ

У области КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ ученик/ученица:

- 1ПД.3.4.1. уме да чита географску карту примењујући знања о странама света и значењу картографских знакова.

5. ДРУШТВО

У области ДРУШТВО ученик/ученица:

- 1ПД.3.5.1. разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима
- 1ПД.3.5.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују

6. ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ

У области ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ ученик/ученица:

- 1ПД.3.6.1. зна шта је претходило, а шта је уследило након важних историјских догађаја и појава.

5. ИНДИВИДУАЛИЗАЦИЈА У РАДУ СА ДЕЦОМ СА СМЕТЊАМА У НАПРЕДОВАЊУ У РЕДОВНОЈ ШКОЛИ¹

ПОРЕМЕЋАЈИ АУТИСТИЧКОГ СПЕКТРА

ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Аутизам је развојни поремећај који се испољава до треће године живота. Тежина клиничке слике варира од најтежих манифестација аутизма до сасвим дискретних форми аутистичког понашања. Зато и говоримо о поремећајима аутистичког спектра.

Ма колико се међусобно разликовали, сви поремећаји аутистичког спектра имају неке заједничке карактеристике: поремећај социјалних интеракција, поремећај комуникације и стереотипије у понашању.

ПОРЕМЕЋАЈ СОЦИЈАЛНИХ ИНТЕРАКЦИЈА

Деца са аутизмом често немају потребу да остваре контакт са другим особама или се, пак, социјални контакт остварује само да би се задовољиле властите потребе. Дете које је повређено, уплашено или тужно, неће тражити утеху од друге особе, нити ће покушати да са другом особом подели своје задовољство. С друге стране, деца са аутизмом углавном не препознају емоције других људи. Контакт погледом је обично површан и краткотрајан, пре свега због тога што дете са аутизмом не уме да прочита емоцију са лица друге особе. Многа правила социјалног живота, почев од оних најлакших, па све до најкомплекснијих, особе типичног развоја усвајају спонтано, без икакве формалне обуке. За децу са аутизмом, неписана правила социјалног функционисања представљају велику загонетку која се може само делимично решити упорним и систематским радом.

ПОРЕМЕЋАЈ КОМУНИКАЦИЈЕ

Нека деца са аутизмом уопште не говоре. Код ове деце не јавља се ни гест као спонтани покушај да се надомести недостатак вербалне комуникације. У многим случајевима, развија се говор који нема комуникативну функцију. Често се у говору запајају: бизарна модулација гласа, ехолалија (понављање туђих речи), неологизми (измишљене речи), идиосинкразије (говор специфичан само за ту особу), неправилна употреба личних заменица (о себи говоре у трећем, а често и у другом лицу)... Изразити су поремећаји прагматике, чак и код деце са високофункционалним аутизмом, која имају развијену вербалну комуникацију. Они се испољавају на различите начине: дете не уме да одреди адекватну удаљеност од саговорника; да прилагоди интензитет и модулацију гласа социјалним захтевима; да препозна када би требало да ћути а када да говори; да одреди колико би дуго требало да говори о одређеној теми; да препозна комуникационе намере саговорника итд. Деца са аутизмом, осим у ретким случајевима, не разумеју идиоме, фразе и сарказам у говору. Њихово разумевање говора је буквално.

СТЕРЕОТИПИЈЕ У ПОНАШАЊУ

Деца са аутизмом често су заокупљена бојом, мирисом, текстуром, вибрацијом и другим карактеристикама предмета који су небитни за њихово функционисање. Понекад имају ритуале који могу бити везани за било који аспект живота: исхрану, облачење, успављивање... Углавном имају отпор према променама. Многа деца са аутизмом имају стереотипне покрете телом или деловима тела (лепршање рукама, клађење, љуљање, увртање

¹ Из приручника за наставнике *Индивидуализација у раду са децом са сметњама у напредовању у редовној школи* проф. др Ненада Глумбића и Љиљане Вдовић, Едука, Београд, 2012.

прстију, ход на врховима прстију итд.). Деца са високофункционалним аутизмом могу имати уска, ограничена и необична интересовања. Тако се дешава да ученик нижих разреда основне школе одлично познаје возове, пилоне или неке врсте животиња, а да при томе има отпор према већини наставних садржаја који се обрађују у школи.

ОСТАЛИ ПОРЕМЕЋАЈИ

Осим наведених, ученици са аутизмом могу имати и бројне друге поремећаје који на различите начине утичу на њихово образовање.

Поремећаје аутистичког спектра карактерише учестала појава сензорних абнормалности. Оне се најчешће испољавају: у облику сензорне преосетљивости, када обични звуци и додири изазивају бол и друге непријатне сензације; у виду снижене осетљивости појединих чула; у виду немогућности да се јасно идентификује извор звука и да се занемари позадинска бука; у облику снижене толеранције на дуготрајно излагање сензорним стимулусима итд.

Аутизам се може комбиновати са било којим нивоом интелектуалног функционисања, од најтежих форми интелектуалне ометености до просечних или чак натпросечних интелектуалних способности.

Код деце са аутизмом и тежим облицима интелектуалне ометености може се очекивати и не тако ретка појава епилептичних напада који су изузетно ретки код деце са високофункционалним аутизмом.

У овој последњој категорији, пак, честа је моторичка неспретност, која се може испољити и неким обликом диспраксије. Један од облика диспраксије код деце школског узраста јесте и поремећај рукописа – дисграфија.

ПЕДАГОШКЕ ИМПЛИКАЦИЈЕ

На основу доброг познавања природе аутистичког поремећаја, могуће је осмислити извесна упутства за образовно-васпитни рад са овом популацијом. Међутим, ниједно упутство не би требало схватити као рецепт који би се могао применити на сваку појединачну ситуацију и на свако дете са аутизмом. Наставницима се саветује да пажљиво прочитају општа упутства за прилагођавање образовно-васпитног рада деци с поремећајима аутистичког спектра, а да све недоумице разрешавају уз консултацију са дефектологом.

1. Обезбедите структуриран ритам дана

Деца са аутизмом не умеју да организују и користе слободно време на продуктиван начин. Зато им је потребно обезбедити високоструктуриран ритам дана, и код куће и у школи. Потребно је да се установи одређена рутина које ћемо се придржавати што је више могуће. Једном установљена рутина пружа детету са аутизмом утеху и сигурност.

2. Користите визуелну подршку

За многу децу са аутизмом слике имају много већи значај у преношењу порука него речи. Зато користите визуелну подршку кад год је то могуће. Ако ученику дајете вербални налог који он не разуме, престаће да вас слуша. Слика ће му помоћи да остане у контакту са вама. Потребно је, наравно, да дете разуме значење одређене слике. Зато би слике требало да буду сасвим реалистичне, без непотребних детаља и карикатура. Уколико дете не разуме слику, можете користити фотографије или тродимензионалне објекте. Када дете овлада одређеном активношћу, визуелна подршка се смањује, а некада и сасвим укида. Визуелна подршка је посебно значајна приликом стварања распореда.

3. Направите распоред активности

Добро структуриран ритам дана уз адекватну визуелну подршку најбоље се може остварити креирањем визуелних распореда. Визуелни распореди омогућавају деци са аутизмом да предвиде редослед активности, да боље усмере пажњу и да се осећају сигурном. Најбоље би било да се направи један општи визуелни распоред, који би служио за структурирање активности у току једног школског дана, и низ специфичних визуелних распореда који се односе на конкретне активности у току једног школског часа или неке ваннаставне активности.

Како да направимо општи визуелни распоред? Потребно је да прво изаберемо слике, фотографије или симболе са одређеним значењем. На пример, цртеж или фотографија лопте може да означава игру у школском дворишту. Визуелна средства треба пластифицирати јер ће се користити током дужег временског периода. Дете треба да научи значење одређеног симбола. То се постиже дуготрајном, доследном и свакодневном употребом истих симбола у идентичним околностима. Иако симболи могу бити поређани на једном листу папира, много је ефикасније да се у прављењу визуелних распореда користи чичак-трака. Чичак-трака треба да се постави на јасно видљиво и лако доступно место, нпр. на унутрашњу страну врата учионице. Боја чичак-траке треба да се јасно разликује од боје коришћених симбола. Сlike које означавају главне активности у школи поређамо на чичак-траку одозго надоле. Нпр. можемо имати слику која се односи на час математике, затим слику која означава мали одмор, слику која се односи на час матерњег језика, слику за активност у школском дворишту итд. Испод сваке слике треба да буде и словима назначена активност. У већ наведеном примеру са лоптом, на дну пластифициране картице на којој је фотографија лопте написаћемо „игра у дворишту“. Картице се увек ређају тако да се између појединачних слика види чичак-трака у дужини од око 5 цм. На дну чичак-траке прави се џеп или сандуче у које ће се картице са симболима одлагати када одређена активност буде завршена. У близини визуелног распореда не би требало да буде других визуелних средстава.

На почетку сваког радног дана доведемо ученика до места на коме се налази визуелни распоред и укратко испричамо шта ћемо радити тога дана. Задржимо се на првој картици и кажемо шта та картица представља. Затим скинемо картицу са чичак-траке и однесемо је до места где ће се обавити одговарајућа активност. Када активност буде завршена, заједно са дететом одлажемо картицу у џеп или у кутију на дну чичак-траке, а затим узимамо следећу картицу и са њом поступамо на идентичан начин.

Овај поступак се, у зависности од способности детета, може донекле модификовати. За децу ненавиклу на визуелне распореде некад ће бити потребно да се и на месту на коме се обавља активност налази симбол те активности. С друге стране, деци која су извежбана у коришћењу визуелних распореда биће довољно да распоред дневних активности буде написан у свесци. Ако ученик уме да чита, распоред се може организовати у форми чек-листе, тако да ученик може да штиклира сваку активност која је завршена. Важно је да се визуелни распореди користе упорно, без обзира на то што нам се можда чини да дете не разуме њихово значење.

За децу која не говоре и не разумеју налоге, користите стварне предмете у циљу антиципације следеће активности. На пример, десетак минута пре часа физичког васпитања дајте им да држе малу гумену лопту; ако одлазе кући колима, неколико минута пре поласка дајте им аутомобил играчку. Понављајте ове активности свакодневно користећи увек исте предмете.

Помоћу визуелних распореда може се организовати и било која друга активност: овладавање одређеном вештином, учење неког садржаја или израда домаћих задатака. Приликом израде домаћих задатака, важно је да ученик унапред зна колико ће нека активност трајати. Ако, на пример, треба да напише три реда неког слова, потребно је да му се да свеска у којој је на почетку сваког од три реда написано по једно слово. Родитељи треба да направе визуелни распоред у коме ће се наизменично смењивати картице са словом (три картице за сваки ред) и картице које означају награду која ће уследити након сваког исписаног реда.

4. Наградите дете

Ако се одлучите да помоћу визуелног распореда подучавате ученика са аутизмом, једна од картица морала би да се односи и на награду. Награда се добија као резултат успешно изведених активности. Она се може користити и за поткрепљивање социјално пожељног понашања. У избору награде руководимо се жељама самог детета. За неко дете ће адекватну награду представљати „смајли“, жетон или балончић, док ће за неко друго дете функцију награде имати комадић омиљене хране или краткотрајно обављање омиљене активности.

5. Говорите конкретно и јасно

Говорите јасно. Не користите сувишне речи. Уместо да кажете: „Данас је прилично хладно. Не би било лоше да обучеш јакну када будемо ишли у шетњу“, једноставно реците: „Обуци јакну“. Питајте ученика шта сте рекли да бисте проверили да ли вас је разумео. Немојте користити идиоме. Ако кажете детету да се „претвори у уво“, можете очекивати само две реакције: дете не разуме шта сте изговорили или, пак, добија панични напад јер нити зна како да се претвори у уво, нити жели да постане уво. Избегавајте иронију и сарказам. Вашу иронично изговорену опаску да уживате када дете лупа вратима, ученик са аутизмом схватиће буквално. Иако вам то не изгледа учтиво, радије кажите: „Дај ми књигу“, него „Да ли би могао да ми даш књигу?“ Ако ваш налог није експлицитан, дете са аутизмом помислиће да га питате да ли он може (тј. има способност) да вам да књигу. Ако нудите избор, нека ваша понуда буде што конкретнија. „Да ли би волео да црташ црвеном или плавом оловком?“ много је боља опција него питање: „Којом би бојицом волео да црташ?“ Имајте у виду да деца са аутизмом боље реагују на визуелну него на слушну информацију. Према томе, ако дете уме да чита, добро би било да му напишете своје захтеве.

6. Преусмерите стереотипе

Ограничена интересовања, стереотипије и ритуали саставни су део клиничке слике аутизма. Извесни стереотипи у понашању никада неће нестати. По правилу, стереотипије не треба забрањивати већ преусмеравати. То је могуће само ако детету понудимо другу активност, врло сличну његовом стереотипу, која ће имати социјално прихватљиву форму. Дешава се, на пример, да дете хода тачно одређеном путањом по учиниоци. Можемо да направимо од итисона кружне облике које ћемо поређати у непосредној близини његове путање и тражити да хода газећи по кружним формама. Ако дете има неки стереотипни покрет телом, можемо осмислити игру у којој ће се тај покрет користити у комбинацији са неким другим, сличним покретом. Овакве активности се могу лепо уклопити у наставу физичког или музичког васпитања. Ако у току одређеног часа немамо могућности за реализацију наведених активности, евентуалну појаву стереотипија треба игнорисати.

Нека деца имају отпор према променама, а свака промена рутине изазива страх. Ако нашу уобичајену активност у дворишту морамо да изменимо због лошег времена, онда би што пре у визуелном распореду требало заменити картице како би се дете навикло на новонасталу ситуацију. У извесним случајевима, деца са аутизмом пружају отпор према променама које су свакодневне и које чине саставни део школских активности, као што је одлазак у фискултурну салу. У том случају потребно је да више пута у току претходног часа кажемо да ће следећи час бити одржан у фискултурној сали прецизирајући колико је времена остало до завршетка часа. Нпр. можемо рећи да за десет (пет, три...) минута почиње час физичког. Иако деца са аутизмом често немају концепт метричког времена, свакодневним понављањем наведених активности постепено се навикавају на правилну употребу термина којима се одређује трајање. Оријентација у времену лакше ће се постићи ако користимо тајмере или пешчане сатове. Уколико је дете изразито анксиозно приликом преласка из једне у другу просторију, треба му дозволити да са собом понесе омиљену играчку или неки други предмет за који је нарочито везано.

Ако ученик са аутизмом има уска и ограничена интересовања, њих би требало искористити као потенцијал за усвајање наставних садржаја из различитих предмета. Ако је, на пример, ученик фасциниран животињама и ако има снажан отпор према математици, онда ћемо таблицу множења обрађивати задацима следећег типа: „Ако у седам кавеза има по три мајмуна, колико има укупно мајмуна?“ На сличан начин могу се обрађивати граматика, ликовно васпитање итд.

Повремено се ученику са аутизмом могу дозволити омиљене активности у форми награде или као део процеса учења. Тада се, међутим, суочавамо са проблемом временског ограничавања такве активности. Због тога је потребно да се одреди правило у погледу трајања одређене активности. Добро је да дете у сваком тренутку зна колико му је преостало времена за омиљену активност. То се постиже употребом тајмера који визуелно приказују проток времена. Иако су врло једноставни уређаји, тајмере је понекад тешко набавити у нашој средини. Уместо тога, могу се користити пешчани сатови различите величине.

7. Поставите јасна социјална правила

Деца са аутизмом не поштују ни најосновнија правила понашања. Имајте у виду да се не ради о невоспитању, већ о неразумевачу социјалних правила. Ако ученик са тежим обликом аутизма не показује интересовање за друге особе, потребно је да га постепено укључимо у интерактивну игру. То је најбоље учинити на часу физичког васпитања тако што ћемо организовати наизменичне активности. Деца са високофункционалним аутизмом имају већи капацитет за разумевање социјалних правила, али их не могу усвојити спонтано. Корисно средство за прихватање правила понашања јесу тзв. социјалне приче. Ове приче се пишу за сваку конкретну ситуацију, а могу бити презентоване и у сликовној форми. У причи се описује одређена ситуација, како се протагонисти приче осећају и шта би се могло десити.

8. Помозите ученику са аутизмом да се избори са сензорним проблемима

Деца са аутизмом не могу да игноришу небитне сензорне стимулусе и да разликују важније и мање важне информације. Зато је потребно да са плафона уклоните све висеће елементе, а са зидова и панела све цртеже, графиконе и друге визуелне садржаје који се не користе свакодневно. Алтернативно, визуелна средства се могу прекрити и приказивати само када је то неопходно. Учиниоца не би требало да буде у непосредној близини улице. Ученик са аутизмом треба да седи у предњем делу учионице, удаљен и од прозора и од врата, како би опажао што мање непотребних стимулуса. Сто за којим седи дете не би требало да буде обојен јарким бојама. На столу треба да се налази само оно што је тренутно потребно за рад.

Нека деца са аутизмом изузетно су осетљива на звукове одређене фреквенције. Ова деца најчешће покривају уши рукама. Ако дете виче или на други начин прави галаму, могуће је да му смета околна бука коју покушава да маскира звуцима које само производи. Оваквој деци треба дозволити да се привремено изолирају. У ту сврху се могу користити ниски паравани, који не заузимају много простора, слушалице и антифони. Ако се дете плаши одређеног звука (нпр. дела неке песме), можете снимити такву песму и пуштати је сваког дана тако што ћете интензитет тона подесити испод границе чујности, постепено га појачавајући до прихватљивог нивоа.

Деца са аутизмом могу имати снажне негативне реакције на трепћуће светло. Ако сте убеђени да светло не трепери, вероватно грешите. Реч је о томе да ни ви ни друга деца не можете опазити оно што опажају нека деца са аутизмом. Да бисте избегли треперење светла, користите увек нове сијалице, избегавајте употребу флуоресцентног светла, а уместо компјутера користите лаптоп. Посаветујте родитељима да затраже савет офталмолога у вези са евентуалном куповином ИРЛЕН наочара са обојеним филтерима. Ако дете уме да пише, избегавајте папир интензивно жуте боје. Бели папир, који се у нашим школама најчешће користи, такође није најбоље решење за децу са аутизмом. Уместо тога користите сиви, светлоплави или светлосини папир.

Нека деца са аутизмом не подносе поједине тактилне стимулусе. Уверите се да им не смета текстура одеће или наставног средства. Не додирујте их.

Извесни облици понашања (љуљање, окретање укруг, пењање по столовима, повишена покретљивост итд.) упућују на могућност да је детету са аутизмом потребна интензивнија сензорна стимулација. Овој деци је потребно дозволити да повремено учествују у моторичкој активности, најбоље у виду награде за извршени задатак. Осим тога, детету које је стално у покрету потребно је дозволити да носи испуњени прслук, будући да снажан притисак обезбеђује неопходну стимулацију. Ношење испуњеног прслука требало би ограничити на временски интервал од двадесет минута. Искористите часове физичког васпитања за стимулацију љуљањем. Дете може да се љуља на љуљашци или на великим лоптама за пилатес лежећи на стомаку, при чему масирамо леђа кружним покретима у смеру казаљке на сату. Нека деца ће уживати ако их увијемо у струњачу и благо котрљамо. Искуство показује да се током љуљања и лежања у струњачи боље учи говор него током уобичајених активности у учионици.

9. Укључите друге ученике у систем подршке

Осталој деци из разреда објасните зашто се ученик са аутизмом понаша на одређени начин. Мотивишите их да учествују са њим у интерактивној игри. Искористите прилику када се организује излет или нека друга ваннаставна активност да одредите децу која ће бити задужена да помажу детету са аутизмом. Деца се бирају само ако се добровољно пријаве. Посебно ћете истаћи њихову улогу ако им доделите неки беџ или траку са натписом који указује на њихову функцију. Тиме, не само да помажемо детету са аутизмом, већ и код осталих ученика развијамо одговорност, толеранцију и самопоштовање. Посаветујте се са дефектологом у вези са формирањем „круга пријатеља“ и других облика вршњачке подршке.

ИЗБОР ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА ЗА ДЕЦУ СА ПОРЕМЕЋАЈИМА АУТИСТИЧКОГ СПЕКТРА

Ученик са аутизмом који има очувану интелигенцију и релативно добре комуникационе способности, моћи ће да усваја наставне садржаје као и деца из опште популације под условом да се обезбеди висок степен индивидуализације наставе. Уколико се индивидуализацијом наставе чак ни на основном нивоу не могу постићи одговарајући образовни ефекти, потребно је приступити изради индивидуалних образовних програма. Посебан изазов за наставнике представљају ученици са тешким облицима аутизма. Са њима се често ништа не ради или се, пак, прави прећутни договор између наставника и родитеља да ће се прелазна оцена „зарадити“ механичким усвајањем основних чињеница (формула, образаца, закона...). Огромна енергија уложена у механичко памћење непотребних садржаја може се целисходније искористити прилагођавањем прописаних образовних стандарда. Никада не инсистирајте на томе да ученици са аутизмом меморишу садржаје који су изван способности њиховог разумевања. Ако дете са аутизмом никада не научи да пише или да чита, ви за то нисте одговорни. Уколико, пак, приморавате дете са аутизмом, које нема одговарајуће когнитивне способности, да пише или да чита, бићете одговорни за могуће последице таквих активности.

Избор активности, понуђених у опису образовних стандарда, треба заснивати на познавању конкретног ученика са аутизмом. Отуда наведено решење треба схватити само као могући предлог за избор образовних стандарда који се могу примењивати у раду са децом са аутизмом.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ПРВОГ ЦИКЛУСА ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА

Природа и друштво

Образовни стандарди за крај првог циклуса обавезног образовања за предмет природа и друштво садрже стандарде постигнућа за области: Жива и нежива природа, Екологија, Материјали, Кретање и оријентација у простору и времену, Друштво и Држава Србија и њена прошлост.

Жива и нежива природа

- **Зна заједничке карактеристике живих бића.** У општој популацији обраћамо пажњу на исхрану, дисање, кретање и сличне карактеристике живих бића. Неке особине животиња и људи, попут реакције на бол, још увек се не обрађују у овој фази образовања. Полазимо од претпоставке да сва деца, на основу властитог искуства, знају када ће неко друго дете осетити непријатност и бол. Објашњења различитих осећаја, везана за рецепторе и чулне органе, остављамо за више нивое школовања. За разлику од деце из опште популације, деца са аутизмом морају се научити да људи и животиње осећају бол. Дете са аутизмом ће згазити друга који седи на струњачи, не због намере да га повреди, већ због непознавања чињенице да се одређеном активношћу другим особама наноси бол. Пошто је способност генерализације код деце са аутизмом врло ограничена, заједничке карактеристике треба обрађивати само у складу са непосредним животним искуством ученика. Тако ћемо, на пример, говорити како се креће Марко (друг из клупе), учитељица Јелена, мама Драгана, кућни љубимац детета са аутизмом, а не како се крећу људи, пси, змије и сл. Тек када (и ако) дете стекне способност генерализације, користићемо општије термине за анализу начина кретања.
- **Уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину кретања, исхрани.** Можете помоћи деци са аутизмом употребом визуелне подршке и табеларним организовањем информација. У ту сврху могу се користити слике живих бића и табеле са написаним критеријумима класификације у првом реду.
- **Препознаје и именује делове тела живих бића.** За ученика са аутизмом важно је да препознаје и именује делове сопственог тела и тела других особа. Ако дете не говори, треба га учити да покаже именовани део тела на налог. Уколико постоје синоними за одређени део тела, изаберите само један термин који се најчешће користи. Приликом именовања полних органа, деца из опште популације користе еуфемизме којима су научена у породичној средини и врло лако запажају које термине могу користити у различитим контекстима. Дете са аутизмом треба да користи термине који ће бити социјално прихватљиви, који се неће мењати током времена и које ће лекар моћи да препозна ако буду имали здравствене проблеме. Зато је најбоље да се од најранијег детињства полни органи именују латинским терминима. Деца са развијенијом способношћу говора могу да именује и делове тела других живих бића.
- **Разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима.** Нека деца са аутизмом моћи ће да се упознају са стаништима у својој непосредној околини. Ограничити се на основне информације.

Екологија

Разликује повољно и неповољно деловање човека на очување природе. Дете треба да усвоји одређена правила понашања везана за сопствену делатност (где се бацају папирићи, које се биљке не смеју газити итд.). Будите сигурни да је дете разумело правило. Никада не постављајте правила којих нећете моћи увек да се придржавате.

Материјали

- **Зна основна својства материјала.** У зависности од степена развоја интелектуалних и говорно-језичких способности ученика са аутизмом, извршите избор основних својстава материјала које ћете обрађивати. Ученик може, уз помоћ очигледних средстава, да разуме топлотна својства материјала на елементарном нивоу (нпр. метална кашика постаје топла ако њоме мешамо врелу супу; школска капија је хладна у зимским месецима и сл.). На исти начин обрађујемо и друга својства материјала, трудећи се да дете учи на основу непосредног искуства.
- **Зна да својства материјала одређују њихову употребу.** Потребно је да дете на најконкретнијем нивоу научи који се предмети користе за одређене активности блиске његовом животном искуству.
- **Зна промене материјала које настају услед механичког утицаја.** Дете треба да се увери да једном поломљен предмет не може више да се користи.

Крећање и оријентација у простору и времену

- **Зна помоћу чега се људи оријентишу у простору.** Ако дете има способност да препознаје леву и десну страну, стране света и да се оријентише помоћу карактеристичних објеката, томе ћемо га учити, као и сву осталу децу. Међутим, у великом броју случајева мораћемо да се ограничимо на оријентацију у просторијама школе и непосредног окружења. Ако дете има развијену вербалну комуникацију, требало би га научити да каже своју тачну адресу као одговор на питање: „Где станујеш?“ Само ће деца са високоразвијеним интелектуалним способностима моћи да на уопштеном нивоу закључе како се људи оријентишу у простору.
- **Зна јединице за мерење времена.** Многа деца са аутизмом не могу уопште да усвоје јединице за мерење времена. Деци је најлакше да науче који је дан у недељи ако о томе свакодневно говоримо. Остале јединице за мерење времена треба усвајати постепено, користећи пригодне околности везане за прославу Нове године, одлазак на распуст и сл.

Друштво

- **Зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови.** Да би се развило осећање припадности друштвеној групи, дете са аутизмом требало би да схвати да је део разреда. Добро би било да на неком панелу истакнете заједничку фотографију свих ученика из разреда и да се сва деца потпишу. Дете треба да научи у који разред и одељење иде и ко су чланови његовог разреда. Важно је и да ученик са аутизмом зна да наведе чланове своје породице.
- **Зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите.** У највећем броју случајева биће довољно да дете усвоји правила понашања приликом руковања електричним апаратима, прелажења улице итд. Правила се формулишу имперсонално (радије реците: „Улица се прелази када је упаљено зелено светло“, него: „Ти треба да пређеш улицу када је упаљено зелено светло“). Уверите се да је ученик генерализовао правило тако што ћете га примењивати у различитим околностима. Наиме, ако увек у истој улици показујете семафор за пешаке, ученик са аутизмом могао би да помисли да се правило које сте поставили односи само на ту улицу. Нека деца са аутизмом немају никакву идеју о опасности. Ову децу треба увежбати да се зауставе када им кажете: „Стоп!“
- **Зна поступке за очување и унапређивање људског здравља.** Треба искористити рутине и визуелне распореде да се дете са аутизмом научи вештинама одржавања личне хигијене и хигијене простора.

У највећем броју случајева садржаји везани за државу Србију и њену прошлост врло су апстрактни за ученика са аутизмом и стога их не треба обрађивати. Док са другом децом обрађујемо садржаје из наведене области, ученици са аутизмом могу да састављају слагалицу са неким историјским мотивом или са државним обележјем Републике Србије, да у мноштву слика проналазе државну заставу, да на основу показаног модела проналазе слике познатих личности из националне историје и сл. Нека деца са високофункционалним аутизмом могу имати супериорну способност памћења историјских датума и чињеница из прошлости, што свакако треба искористити за продубљење разумевања историјских околности.

БЛАЖЕ СМЕТЊЕ У МЕНТАЛНОМ РАЗВОЈУ

ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

У овој публикацији под блажим сметњама у менталном развоју подразумевамо стање лаке интелектуалне ометености. Сваки облик интелектуалне ометености карактеришу значајна ограничења у интелектуалном функционисању и адаптивном понашању. Наведена ограничења настају у развојном периоду, тј. до 18. године живота. Највећи број деце са интелектуалном ометеношћу има блаже сметње у менталном развоју. Ова деца имају успорен развој когнитивних, говорно-језичких, моторичких и социјалних способности, што у многим случајевима постаје очигледно тек у млађем школском узрасту. Деца са лаком интелектуалном ометеношћу имају исте физиолошке, емоционалне и социјалне потребе као и сва друга деца. Међутим, ова деца ступају у животну утакмицу са лошије развијеним адаптивним способностима од вршњака из опште популације. Многе карактеристике ученика са блажим сметњама у менталном развоју могу се разумети само унутар друштвеног контекста. Приликом навођења заједничких карактеристика ове деце треба имати на уму да је реч о изузетно хетерогеној популацији. Стога је нереално очекивати да ће се свако појединачно дете уклопити у општи приказ лаке интелектуалне ометености који наводимо у овом тексту.

КОГНИТИВНИ РАЗВОЈ

Деца са лаком интелектуалном ометеношћу пролазе кроз исте фазе сазнајног развоја као и деца из опште популације, али нешто споријим темпом. Осим тога, ова деца не достижу највише нивое формалних логичких операција. Њихово је мишљење конкретно тако да се радије фокусирају на очигледне карактеристике предмета, појава или бића него на нека мање видљива, апстрактна својства. Из истих разлога, ова деца ће лакше разумети актуелна догађања него догађаје из прошлости или хипотетичке ситуације у будућности.

ПАЖЊА

Ученици снижених интелектуалних способности, по правилу, имају краткотрајну пажњу. Неуспех у учењу, бар једним делом, може се објаснити и тиме што деца не поклањају довољно пажње постављеном задатку. Осим тога, ова деца имају и мањи обим пажње, тј. не могу истовремено да обрате пажњу на већи број релевантних стимулуса. Некада усмеравају пажњу на мање битне аспекте задатка, занемарујући при томе најважније информације.

ПАМЋЕЊЕ

Деца са лаком интелектуалном ометеношћу тешко памте нове информације, а већ запамћене релативно брзо заборављају. Основни проблем ове деце јесте недостатак

ефективне стратегије упамћивања. Посебно тешки за упамћивање јесу ментално и језички захтевни задаци.

ГОВОР И ЈЕЗИК

Деца са блажим сметњама у менталном развоју имају успорен, а у неким случајевима и атипичан, говорно-језички развој у области артикулације, семантике, синтаксе и прагматике. Артикулациона одступања могу се испољити у облику омиције (изостављања гласова), супституције (замене једног гласа другим стандардним гласом) или дисторзије (измењене артикулације гласа као у случају „котрљајућег р“). На плану семантике, најизразитији проблеми односе се на ограничен вокабулар и недовољно познавање лексичких односа између речи. Синтаксичке конструкције могу бити врло специфичне, у складу са когнитивним функционисањем појединца. Највеће проблеме ова деца имају у домену прагматике, тј. правилног разумевања и употребе говора у социјалном контексту.

МОТИВАЦИЈА

Ако нека особа мисли да су за све успехе и неуспехе у њеном животу одговорни судбина, случај или други људи, кажемо да таква особа има спољашњи локус контроле. Насупрот томе, особе са унутрашњим локусом контроле сматрају да је највећи број позитивних и негативних догађаја у њиховом животу резултат њихове властите активности. Мала деца, без изузетка, имају спољашњи локус контроле. Сазревањем, она постају свесна последица својих активности. Деца са лаком интелектуалном ометеношћу задржавају спољашњи локус контроле. То се испољава у претераном ослањању на друге особе, у сталном очекивању неуспеха и у неприхватању одговорности за властито понашање.

ПРОБЛЕМИ У ПОНАШАЊУ

Деца са лаком интелектуалном ометеношћу често се сусрећу са неразумевашем и неприхватањем унутар вршњачке групе. Услед искуства неуспеха и недовољно развијених адаптивних способности, ова деца се често повлаче из социјалних интеракција или их остварују на неприкладан начин. Проблеми у понашању могу да настану због тога што дете не прави разлику између адекватних и социјално неприхватљивих облика понашања, као реакција на фрустрацију због неуспеха у школи или због тога што је дете научено да привлачи пажњу других ученика који га охрабрују да се понаша на непримерен начин. Осим тога, нека деца са лаком интелектуалном ометеношћу имају тзв. дуалне дијагнозе, односно придружене психијатријске болести, које значајно утичу на њихово понашање и социјалну адаптацију.

ПЕДАГОШКЕ ИМПЛИКАЦИЈЕ

Карактеристике ученика са блажим сметњама у менталном развоју изискују прилагођавање приступа у наставном раду. Педагошке импликације су наведене оним редом којим су описиване њихове опште карактеристике.

КОГНИТИВНИ РАЗВОЈ

Когнитивни развој не зависи само од личности и активности појединца, већ и од његовог окружења. Интелектуалну ометеност не можемо „излечити“, али можемо обезбедити повољне околности за учење у складу са дететовим потребама и могућностима. Наш је задатак да препознамо на ком се развојном нивоу налази ученик и да задатке прилагодимо његовим сазнајним способностима.

С обзиром на природу мишљења, увек треба користити конкретна наставна средства. Придржавајте се принципа очигледности, али имајте у виду то да превелик број наставних средстава такође омета процес учења. Апстрактне концепте треба преносити у мањем обиму, повезујући их са конкретним примерима. Научене садржаје увек треба повезивати са животним потребама ученика, са његовим искуством и могућностима њихове примене. Постављени циљеви морају бити краткорочни, а награде за успешно изведену активност тренутне.

ПАЖЊА

Задатак треба да буде презентован тако што ће се ученику предочити ограничен број стимулуса. Из задатка уклањамо све оне информације и стимулусе који су небитни за његово решавање. Ученику усмеравамо пажњу на најважније податке, критичне за решавање задатка. Охрабрујемо и подстичемо ученика да одржи пажњу на задатку, краткотрајним додиром или речима у императивном облику (пази, види, стани, спреми се...). Тежину задатака постепено повећавамо.

ПАМЋЕЊЕ

Ученици из опште популације спонтано организују информације како би их лакше упамтили. Деци са лаком интелектуалном ометеношћу можемо помоћи тако што ћемо груписати објекте које опажају и које би требало да упамте. Груписање може бити просторно (објекти који припадају некој класи сврставају се у групе са јасно ограниченим линијама) или временско (прво се приказују објекти једне категорије, а затим се, после краће паузе, приказују објекти друге категорије).

Најчешћа грешка коју наставници праве јесте да ученику са интелектуалном ометеношћу презентују велики број информација у кратком временском периоду. Ученик може да упамти мањи број података, под условом да се информација више пута понови и илуструје конкретним примерима. Затражите од ученика да понови шта сте рекли или да, са неколико речи, опише кључне елементе наученог садржаја. Помозите ученику да повеже новостечену информацију са властитим искуством (нпр. „Видиш, девојчица из ове приче зове се Маја, баш као што се и твоја сестра зове Маја“). Уверите се да ученик разуме оно што би требало да упамти.

ГОВОР И ЈЕЗИК

Уколико ученик има било који поремећај говора и језика, затражите помоћ логопеда. Користите једноставне речи. Прилагодите своје излагање могућностима ученика. Повремено проверавајте да ли ученик разуме оно о чему говорите. Током излагања наставних садржаја користите макете, цртеже и слике. Избегавајте метафоричке изразе, идиоме и фразе. Реченице би требало да буду кратке. У раду са млађом децом користите увек исте термине уз постепено увођење синонима.

МОТИВАЦИЈА

Познато је да ништа не успева тако добро као успех. Ако ученик има нагомилано искуство неуспеха, престаће да се труди. Да би ученик са лаком интелектуалном ометеношћу био мотивисан за учење, морате му пружити шансу да успешно изврши задатак. У почетку постављајте само оне задатке за које сте сигурни да ће их ученик са лакоћом извршити. Ученика треба јавно похвалити за сваки тачан одговор и за сваки тачно извршени задатак. Од

наставника се не очекује да похваљује ученика без икаквог разлога, већ да ствара ситуације у којима ће постојати разлог да га похвали. Тек када ученик стекне самопоуздање, можемо га научити како да реагује на неуспех.

ПРОБЛЕМИ У ПОНАШАЊУ

Наставник треба да делује превентивно како ученик са интелектуалном ометеношћу не би испољио проблеме у понашању. Од почетка школовања треба неговати пријатну разредну атмосферу. Вршњачка едукација и други облици сарадничког учења имају позитиван утицај на прихваћеност деце са блажим сметњама у менталном развоју. Индивидуализован приступ овим ученицима омогућава им да стекну позитивна искуства у процесу учења. Тиме се развија њихово самопоуздање што умањује могућност појаве социјално неприхватљивих облика понашања. Непримерено понашање ових ученика често се погрешно тумачи. Импулсивност може бити резултат емоционалне незрелости а не свесне намере да се крше одређене норме понашања. Директан стил комуникације, коришћење колоквијалних израза и привлачење негативне пажње чести су код деце која потичу из одређених супкултурних слојева, као и код ученика који немају довољно развијене социјалне вештине. Наставник треба да затражи помоћ дефектолога у процесу креирања програма за развој социјалних вештина. Евентуална појава бизарног понашања могла би да укаже на дуалну дијагнозу, када се препоручује саветовање са дечјим психијатром.

ИЗБОР ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА ЗА ДЕЦУ СА БЛАЖИМ СМЕТЊАМА У МЕНТАЛНОМ РАЗВОЈУ

Основни ниво знања, вештина и умења требало би да постигне најмање 80 одсто ученика. Треба имати у виду то да знања са основног нивоа нису увек мање сложена од знања са средњег или напредног нивоа. То се дешава због тога што су базичним нивоом обухваћена и нека темељна знања, неопходна за сналажење у животу, без обзира на ниво њихове сложености. Очекује се да би таквим фундаменталним знањима требало да овладају готово сва деца, укључујући и ону са лаком интелектуалном ометеношћу. Захтев да знање буде повезано са реалним животним ситуацијама посебно је значајан за децу снижених интелектуалних способности. У процесу избора образовних стандарда увек би требало имати на уму применљивост знања.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ПРВОГ ЦИКЛУСА ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА

Природа и друштво

Жива и нежива природа

- **Прави разлику између природе и производа људског рада.** Код неке деце са лаком интелектуалном ометеношћу опајају се елементи мишљења карактеристични за децу предшколског узраста. Један од тих облика мишљења јесте и антропоморфизам, тј. сагледавање природних феномена као производа људске делатности. На пример, дете сматра да су планине направили људи слагањем камења. У млађем школском узрасту постојано треба радити на уочавању разлике између природе и производа људског рада.
- **Зна ко и шта чини живу и неживу природу.** Због остатака анимистичког начина мишљења, нека деца повезују живот са кретањем у тој мери да им изгледа потпуно нелогично да дрво припада живој, а камен који се котрља низ стену неживој природи.

Развојем конкретног логичког мишљења, стицањем искустава и учењем, деца са блажим сметњама у менталном развоју требало би да стекну способност разликовања живе и неживе природе на крају прве фазе образовног циклуса.

- **Зна заједничке карактеристике живих бића.** Дете наводи основне карактеристике живих бића: исхрана, дисање, кретање, размножавање и сл. Посебну пажњу обратити на биљке, будући да њихова исхрана, дисање и кретање нису тако очигледни као што је то случај са животињама.
- **Уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину кретања, исхрани.** У процесу класификације наводимо само оне биљке и животиње које ученик познаје. Ученику треба помоћи да се, током класификације, доследно придржава задатог критеријума. Ако ученик има потешкоће да у свом речнику пронађе одговарајући хипероним, користите описне изразе (нпр. уместо биљојед можемо користити израз „животиња која једе биљке“).
- **Препознаје и именује делове тела живих бића.** Веома је важно да ученик препознаје и именује делове властитог тела. Постоји развојна правилност у усвајању делова тела (од главе на доле и од центра ка периферији). Мање покретни и мање видљиви делови тела најкасније се усвајају. Проверите да ли ученик зна шта је потиљак, теме или потколеница. Препознавање делова тела треба заснивати на директном искуству а не на механичком понављању. Можемо, на пример, искористити неку игру током које ће деца гледати у потиљак другог ученика, ставити свеску на теме главе и сл. Дете треба научити да исте делове тела препознаје и код животиња, а тек потом прелазимо на препознавање и именовање делова тела које имају само поједина жива бића.
- **Разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима.** Ученик треба да разликује неколико типова станишта, најчешће оних која су у његовом непосредном окружењу. Сам термин станиште не мора се користити, али је важно да ученик зна које се биљке и животиње могу видети у реци, језеру или шуми.

Еколоија

- **Препознаје и именује природне ресурсе.** Ученик треба да именује ресурсе, као што су: воде, земљиште, шуме, биљни и животињски свет. Неке природне ресурсе, попут горива, руда и минерала, тешко је препознати због апстрактних и ретко коришћених термина којима се означавају. Довољно је да ученик препозна назив индустријских производа који се користе (нпр. за загревање или покретање моторних возила), а који су добијени искоришћавањем природних ресурса.
- **Разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе.** Најважније је да ученик схвати како својим понашањем делује на очување природе или на њену деградацију, а тек потом да разуме како остали људи утичу на природу. Ови садржаји се најбоље усвајају кроз еколошке акције спроведене у локалној заједници.

Материјали

Многи стандарди основног нивоа из ове области врло су тешки за децу са блажим тешкоћама у менталном развоју. Ученик би требало да усвоји основна знања која су неопходна за самосталан живот у безбедном окружењу. Треба да познаје основна својства материјала, а посебно електрична и топлотна. Научене садржаје треба довести у директну везу са безбедним и одговорним понашањем (правилно руковање електричним апаратима, адекватно облачење у летњим месецима, опасност и заштита од пожара, гашење пожара и сл.). Растворљивост и магнетна својства материјала обрађују се на конкретном нивоу, применом усвојених знања у пракси. Ученик треба да препозна и именује одређене промене материјала, као што су рђање, труљење, кување и сл.

- **Уме да препозна кретање тела у различитим појавама.** Од ученика се очекује да препознаје различите облике кретања у појавама које се могу лако опажати и које су блиске искуству детета.
- **Зна помоћу чега се људи оријентишу у простору.** Ученик треба да препознаје леву и десну страну свога тела и да одреди објекте који се налазе са његове леве, односно десне стране. Мањи број ученика снижене интелигенције моћи ће да одреди леву и десну страну на другој особи. Важно је да се ученик оријентише у простору школе, породичног дома и насеља у коме живи и да научи да прати оријентире као што су: упадљиве грађевине, називи улица, мостови, реке и сл. Сваки ученик треба да зна своју адресу и главне стране света.
- **Уме да одреди стране света помоћу Сунца.** С обзиром на то да се у савременом свету ретко оријентишемо у односу на положај Сунца, сасвим је довољно да ученик зна на којој страни света Сунце излази, а на којој залази.
- **Зна јединице за мерење времена.** Ученик треба да познаје појмове дана, недеље, месеца и године. Појмови деценије и века врло су апстрактни и често недостижни за већину деце са лаком интелектуалном ометеношћу.
- **Уме да прочита тражене информације са часовника и календара.** Иако се утврђивању тачног времена помоћу положаја казаљки на сату поклања велика пажња, мали број ученика може да усвоји ову вештину. Стога се од ученика очекује да тачно време утврди на неки други начин: помоћу дигиталног часовника, мобилног телефона, програма појединих телевизијских станица које у углу екрана имају дигитални часовник итд. Нека деца ће моћи да се оријентишу помоћу календара повезујући датум са одређеним даном у недељи.

Друштво

- **Зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови.** Очекује се да ученик препознаје и именује друштвене групе којима сам припада или оне којима припадају чланови његове породице, пријатељи и познаници.
- **Зна основна правила понашања у породици, школи и насељу.** Деца треба да усвоје иста правила понашања која важе и за децу из опште популације. Ученику мора бити јасно шта се од њега очекује, зашто постоје одређена правила и које су могуће последице њиховог кршења.
- **Зна које људске делатности постоје и њихову улогу.** Ученици би требало да препознају, именују и описују људске делатности које су блиске њиховом животном искуству.
- **Зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите.** Деца са блажим сметњама у сазнајном развоју морају се научити да живе што самосталније у безбедном окружењу. Стога је усвајање овог образовног стандарда за њих изузетно важно. Правила понашања морају бити илустрована бројним конкретним примерима. У ту сврху најбоље је користити прикладне видео-записе, краће едукативне филмове и сл. Усвојена знања се могу додатно учврстити играњем улога са наведеном тематиком.
- **Зна поступке за очување и унапређивање људског здравља.** Ученик треба да води рачуна о личној хигијени, хигијени простора, адекватној исхрани, редовним физичким активностима и о свим другим поступцима везаним за очување и унапређивање здравља. Имајте у виду то да деца која потичу из средина са ниским социоекономским статусом обично немају у својој околини одраслу особу од поверења. Ову децу посебно треба обучити томе коме могу да се обрате када имају неки здравствени проблем или недоумицу у вези са бригом о властитом здрављу.

Деца са блажим сметњама у менталном развоју могу развити снажан емоционални однос према актуелним догађањима и према особама и појавама које их окружују. С друге стране, апстрактне категорије, попут државе у којој живе и њене прошлости, тешко могу да разумеју. На крају првог циклуса обавезног образовања, ученик треба да зна у ком граду и у којој земљи живи, који је главни град Србије, која је званична химна, како изгледа застава Србије и сл. Ученик треба да разуме да и друге земље имају своја обележја. Наведени садржаји се могу усвојити путем конкретних примера и путем властите активности (нпр. певање химне, цртање заставе и сл.). Ученика постепено уводимо у догађаје из прошлости тако што се прво хронолошки сређују важни догађаји у животу самог детета, а потом се одређује животно доба његових родитеља и предака. Корисно је да ученик сазна шта су његови родитељи радили када су били деца, чиме су се играли, у коју су школу ишли, коју су музику слушали. Ученик треба да препозна мањи број знаменитих личности из прошлости Србије и да наведе њихове особине, активности или догађаје који се за њих везују. Не наводимо векове и године.

У зависности од места у коме ученик живи, дајемо основне информације о рељефу, површинским водама, типовима насеља и његовим карактеристикама, повезујући наставне садржаје са непосредним искуством детета.

ХИПЕРКИНЕТИЧКИ СИНДРОМ (ХИПЕРАКТИВНОСТ)

ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Хиперкинетички или хиперактивни синдром са поремећајем пажње (АДХД) најчешћи је ментални поремећај код деце. Јавља се као последица неравнотеже између одређених хемијских супстанци у мозгу. Неравнотежа између ових супстанци може значајно да утиче на понашање детета, расположење, размишљање и пажњу. Поред детета, последице осећа и породица, у којој се јавља значајно повећан ниво стреса, као и учестала депресија.

Хиперкинетички поремећај са поремећајем пажње присутан је код три до десет одсто школске деце, а три пута је чешћи код дечака него код девојчица. Јавља се у првим годинама живота, а дијагностикује се најчешће при поласку детета у школу.

Дете са овим проблемом у сталном је покрету, узнемирено је, са изразито краткотрајном пажњом. Не може да истраје у започетим активностима. Прекида још незавршену активност како би отпочело нову, па и њу напустило недовршену. Хиперактивно дете би све да види, да додирне, привуче. Све што чује – оно би да види, без икакве селекције или скале вредности која би неким садржајима дала предност а неке занемарила. И најмањи шум или догађај привлачи дететову пажњу и одвлачи га од задате активности. Дете са хиперактивним проблемом не успева да прати упутства и не сналази се у групи и групним правилима. Није свесно свог проблема и не може да објасни своје понашање.

Хиперкинетички или хиперактивни поремећај карактеришу три основна симптома.

1) *Хиперактивност*. Дете је у сталном покрету, врполи се, устаје и шета по одељењу, не може да седи када ситуација то од њега захтева, претерано трчи, пење се у ситуацијама у којима је то неодговарајуће, често има проблем да се тихо игра, претерано прича.

2) *Импулсивност*. Даје одговоре исхитрено и непромишљено и пре него што се доврши питање, има проблем да сачека да дође на ред, често прекида друге (упада у разговор или игру).

3) *Поремећај пажње*. Тешко одржава пажњу на задацима или у игри, не обраћа пажњу на

детаље и често прави грешке у изради задатака (које нису производ незнања), често не може да следи ни директне инструкције и не успева да доврши задатке или своје обавезе, има тешкоће у самосталном организовању задатака и активности, често избегава да започне рад на задацима који изискују трајнији напор, губи ствари и школски прибор, заборавно је у дневним активностима, лако га ометају спољашњи стимулуси.

Уколико се симптоми не лече правовремено и на одговарајући начин, могу имати велики утицај на смањење квалитета живота детета и његове околине. Код детета са АДХД-ом најчешће се јавља лош успех у школи, који је често знатно испод нивоа његових интелектуалних могућности, осећање усамљености и недостатак самопоуздања, неуспех у дружењу са осталом децом, неуспех у покушајима да се укључи у додатне школске и ваннаставне активности. Преко 50 одсто деце са овим проблемом не може да прати редован наставни план и програм, па се укључују у додатне часове за савладавање школског градива. Такође, испитивања показују да 35 одсто деце напусти школу, а само пет одсто стекне факултетско образовање. Уколико деца нису обухваћена одговарајућим третманом, проблеми се настављају и у адолесценцији, као и у одраслом добу.

НАЈЧЕШЋЕ ЗАБЛУДЕ У ТУМАЧЕЊУ УЗРОКА ПРОБЛЕМА

Погрешно је веровање да су деца са АДХД-ом лења и незаинтересована. Проблеми ове деце директно утичу на смањење посвећености и истрајности у активностима, што је посебно уочљиво у изради школских и домаћих задатака. Деца са овим проблемом често не могу да разумеју и запамте дате инструкције, не могу да изразе мисли на разумљив начин те да самостално усмере пажњу и одрже је на задатим активностима; имају озбиљнијих потешкоћа у писању и читању услед чега лако одустају и постају незаинтересована. Отуда је осмишљена и структурирана подршка одраслог неопходна.

Често се верује да је недостатак дисциплине у породичном окружењу главни „кривац“ за настанак овог поремећаја. Истраживања показују да су неадекватне васпитне мере заправо последица а не узрок овог поремећаја. Услед бројних проблема са којима се свакодневно сусрећу, родитељи ове деце често имају неадекватне и непримерене реакције. Усвајање ефикаснијег начина васпитања омогућиће разрешавање бројних проблема и отклањање многих тешкоћа деце са овим проблемом.

ПЕДАГОШКЕ ИМПЛИКАЦИЈЕ

ОРГАНИЗАЦИЈА ЧАСА

Због проблема са пажњом, дете са АДХД-ом треба да седи близу наставника, са што мање предмета на радној површини стола, као и у видном пољу. Наставник је тада у могућности да лакше прати и усмерава рад детета.

Наставне активности и задаци морају бити разноврсни. Активности које изискују мировање треба смењивати активностима које изискују кретање. На прве знаке умора (када дете почиње да прекида рад, да се врпољи, прича и сл.), неопходно је променити активност, односно дати детету задужење које ће му задовољити потребу за кретањем.

Када се суочи са сложеним задацима (када треба да препише текст и одговори на питања или да изврши неку рачунску операцију), дете са АДХД-ом не успева да запамти упутства, не може да се сети редоследа радњи и тачног решења задатака. Због тога је важно давати краће задатке које дете може да обави у кратком временском року. Дуже и сложеније текстове и задатке треба делити на више мањих целина. У задацима треба смањити број захтева (да их не буде више од три).

Примереније је примењивати усмено испитивање, кратким питањима, што ређе у групи. Понекад деца са овим синдромом испољавају смањену координисаност у покретима,

нарочито када су у питању сложене активности. Потешкоће се посебно јављају у писању и цртању, где деца са АДХД-ом имају проблем да организују различите покрете по утврђеном редоследу. Зато је потребно да наставник, у складу са могућностима конкретног детета, продужи време за израду задатака писаним путем.

Проблематично понашање биће ређе уколико дете може да предвиди активности, па је важно активности најављивати и држати се предвиђеног распореда.

Дете са АДХД-ом не би требало укључивати у активности које нису структурисане, добро организоване и које се врше без надзора одраслог. Такође, требало би избегавати такмичарске активности, као и активности у већим групама које се одвијају по сложенијим правилима.

КОМУНИКАЦИЈА

Детету са овим проблемом неопходно је обраћати се јасним, кратким и недвосмисленим реченицама. Из упутстава и налога треба избацити све непотребне изразе. Веома је корисно тражити од детета да понови захтев како би се проверило разумевање. Дете може да запише упутства, али је при томе потребно проверити исправност записаног. Такође, захтеви треба да буду прилагођени могућностима детета – не тражити од њега нешто за шта је унапред јасно да не може да реализује. На пример, тражење од ученика да седи и решава задатке двадесетак минута или да чека да наставник или родитељ заврши започети разговор са другим лицем, сигурно ће довести до непожељног понашања. Захтеве, упутства и објашњења требало би давати у ситуацијама у којима нема других стимулуса који би детету одвлачили пажњу. И правила која се постављају треба да буду јасна и једноставна, и пожељно је да буду видно истакнута. Уколико желимо да нас дете разуме и реализује захтев, треба избегавати формулације типа „ако–онда“. У постављању услова пожељна је формулација „када–онда“. Међутим, уколико детету том приликом задамо неколико захтева истовремено, врло је вероватно да неће моћи да их реализује (нпр. да препише текст са табле, уради задатке и сачека да наставник прегледа).

Ако дете почне на часу да се непримерено понаша, може се и невербалним ставом зауставити у неодговарајућој активности (стати поред њега, ставити му руку на раме, узети му свеску и погледати је и сл.). Корисни су и унапред договорени сигнали за умиривање (пуцање прстима, картице у боји или са сликама и сл.).

ПОХВАЛЕ, НАГРАДЕ И КАЗНЕ

Због своје импулсивности, дете са овим проблемом не размишља о ономе што ради у одређеном тренутку. Не може да предвиди последице својих поступака. Због тога доводи у опасност и себе и друге. Склоно је да поступа увек на исти начин иако је за сличне поступке раније било кажњавано. Дете нема намеру да лоше поступа – оно зна како би требало да се понаша у одговарајућој ситуацији, али без помоћи одраслог не може да спроведе одговарајућа правила понашања. Због тога је неопходан системски рад одраслог на развијању прво спољашње, а затим и унутрашње мотивације.

Ако се дете прихватљиво понаша, треба га наградити. Ако желимо да одустане од непримереног понашања, које није опасно ни по њега ни по друге, треба да игноришемо такво понашање. Уколико се дете понаша непримерено и доводи у опасност и себе и друге, казна је неопходна. При томе треба имати на уму да ће одрасли, с обзиром на дететова честа неодговарајућа понашања, прибегавати све чешћим и строжим казнама, које неће имати ефекта. Такође, претерано кажњавање ће довести до тога да дете пажњу усмерава на избегавање казне а не на пожељне облике понашања.

Под наградама се не подразумевају само слаткиши, играчке и слично. Награде су и пажња коју одрасли посвећује детету када се адекватно понаша, наклоност и уважавање које испољава, као и давање могућности детету да обавља за њега пријатне активности. Дете треба наградити чим се примерено понаша. У пракси је често обрнут случај. Наставник пажњу усмерава на дете са овим проблемом када жели да га опомене, подсети на задатак и

усмери на задату активност. Како дете настави да ради започето, наставник пажњу усмерава на неког другог. И тако се проблем наставља.

Подстицаји треба да буду за дете значајни. Похвале не треба давати уопштено, као у примеру „браво“, „ово си одлично урадио/урадила“ и слично. Дете неће моћи да разуме на шта се похвала конкретно односи.

С обзиром на то да се дете са АДХД-ом лако засити сваког понављања, награде би требало често мењати. Дете треба хвалити и због уложеног труда, а не само због оствареног резултата.

Дете са овим проблемом често доживљава неуспехе и критике наставника и родитеља, па може да створи слику о себи као о неспособном и лошем детету. Уколико се проблему не приђе системски и правовремено, дете са АДХД-ом може да развије поремећаје у понашању.

Коришћена литература:

1. AAIDD (2011). *Intellectual disability: Definition, classification, and system of support (11th ed.)*, AAIDD, Washington, DC.
2. Beirne-Smith, M., Ittenbach, R. F., Patton, J. R. (2002). *Mental retardation (6th ed.)*, Merrill Prentice Hall, Ohio.
3. Fernández, J. M. G., Cobacho, J. P., Adelantado, P. P. B. (2005). *Discapacidad intelectual: Desarrollo, comunicación e intervención*, CEPE, Madrid.
4. Глумбић, Н. (2010). *Ограсле особе са аутизмом*, Универзитет у Београду – ФАСПЕР (ЦИДД), Београд.
5. Graziano, A. M. (2002). *Developmental disabilities: Introduction to a diverse field*, Pearson Education Company, Boston.
6. Губерина Абрамовић, Д. (2008). *Приручник за рад с ученицима с посебним потребама интелектуалним у разредну наставу у основној школи*, Школска књига, Загреб.
7. Хана, Ј. (2007). *Подршка у учењу деци са посебним потребама из спектра аутизма: Практичан водич за родитеље и особље у редовним школама и вртићима*, Републичко удружење за помоћ особама са аутизмом, Београд.
8. Јапунца Милисављевић, М. (2008). *Методика наставе математике за децу ометену у интелектуалном развоју*, Универзитет у Београду – ФАСПЕР (ЦИДД), Београд.
9. Министарство просвете и спорта Републике Србије (2006). *Правилник о наставном програму за четврти разред основног образовања и васпитања*, Просветни преглед, Београд.
10. Министарство просвете и спорта Републике Србије, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања (2009). *Обавезни стандарди за крај обавезног образовања*, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд.
11. Министарство просвете и спорта Републике Србије, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања (2011). *Општи стандарди постигнућа – Образовни стандарди за крај првог циклуса обавезног образовања (математика)*, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд.
12. Министарство просвете и спорта Републике Србије, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања (2011). *Општи стандарди постигнућа – Образовни стандарди за крај првог циклуса обавезног образовања (природа и друштво)*, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд.
13. Министарство просвете и спорта Републике Србије, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања (2011). *Општи стандарди постигнућа – Образовни стандарди за крај првог циклуса обавезног образовања (српски језик)*, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд.
14. Moor, J. (2002). *Playing, laughing and learning with children on the autism spectrum: A practical resource of play ideas for parents and carers*, Jessica Kingsley Publishers, London.
15. СЗО (1992). *ИЦД-10 Класификација менталних поремећаја и поремећаја понашања*, ЗУНС, Београд.
16. Федели, Д. (2007). *Хиперактивно дејство*, Evro-Giunti, Београд.
17. Ковачевић, Ј. (2007). *Дејство са посебним потребама у редовној школи*, Учитељски факултет, Београд.

6. ПЛАНИРАЊЕ ЦИЉЕВА, ЗАДАТАКА И АКТИВНОСТИ

Савремена концепција наставе треба да омогући ученику конструкцију знања, односно процес активне изградње употребљивих знања и умења. То подразумева властити напор ученика, његово мишљење и активност. У савременом наставном процесу акценат више није на преносу информација, већ на стварању услова и могућности ученицима за самосталну конструкцију знања. Нагласак би требало да буде на процесу учења, улози и активностима ученика и исходима тог процеса. Каквог ће квалитета бити исход наставе, зависи од квалитета организације наставе/учења. У њеном току морају бити ангажовани виши мисаони процеси, који омогућавају ученику да разуме и интерпретира чињенице, примени научено знање у свакодневним животним ситуацијама, изводи закључке и аргументовано их образлаже и слично. Најчешћа смерница о томе које мисаоне активности и на који начин се развијају у школи садржи Блумова таксономија у когнитивном домену.

Бенџамин Блум са сарадницима креирао је таксономију циљева васпитања и образовања у три подручја: **когнитивном** (нове информације, мисаоне активности), **афективном** (осећања, склоности, интересовања, вредности) и **психомоторном** (физичке и перцептивне активности и вештине). Циљеве и исходе у когнитивном подручју разврстао је у шест основних категорија, које су хијерархијски уређене (према нивоу апстраховања), а то су: **знање, схватање, примена, анализа, синтеза и евалуација**. У доњој табели су дати нивои са примерима мишљења и типовима активности којима се ови различити мисаони процеси ангажују.

Компетенција	Демонстрирана знања и вештине	Активности којима се проверава оствареност исхода на датом нивоу
Знање	опажа, именује информације; зна датуме, податке, места, зна главне идеје	дефиниши, наведи, опиши, идентификуј, покажи, означи, изабери, испитај, именуј и сл.
Схватање	разуме информацију; преводи из једног у други контекст; интерпретира податке, упоређује, разликује; уређује, групише, открива узроке, предвиђа последице	резимирај, опиши, интерпретирај, повежи, процени, дискутуј, прошири
Примена	користи информације; користи методе, појмове, теорије у новим ситуацијама; решава проблеме користећи усвојене вештине или сазнања	примени, демонстрирај, покажи, реши, испитај, преобликуј, класификуј, експериментиши, истражи
Анализа	одређује структуру; организује делове; препознаје главни смисао; идентификује елементе	анализирај, издвој, уреди, објасни, класификуј, подели, упореди, изабери
Синтеза	користи старе идеје за стварање нових; генерише из датих података; повезује знања са другим областима; предвиђа закључке/закључује	замени, направи план, предвиди, формулиши, припреми, уопшти, поново напиши

Евалуација	упоређује, утврђује сличности и разлике између идеја; процењује вредност теорија и излагања; бира на основу рационалних аргумената; утврђује вредност података; препознаје субјективност	процени, одлучи, оцени, провери, тестирај, измери/одмери, предложи, изабери, просуди, објасни, закључи, резимирај
------------	--	---

Бројни аутори су разматрали и проверавали ваљаност хијерархијских структура Блумове таксономије у когнитивном подручју. Међу њима су и Андерсон и Кратвол, који су проширили таксономију комбинујући когнитивне процесе и димензије знања. Управо оваква таксономија може да олакша наставницима планирање наставе, односно прецизније формулисање циљева и операционализацију исхода.

Ова ревидирана таксономија подразумева две димензије сазнавања:

- **знање** – *знање чињеница; знање појмова и структура појмова* (концептуална знања); *знање постојања и процедура* (процедурална знања), и *свесћ о сазнајним процесима, као и учење сазнајних процеса потребних за сазнавање других знања* (метакогнитивна знања);
- **когнитивне процесе.**

Користећи ову таксономију у планирању наставе кроз планирање циљева наставне јединице, наставник ће много јасније усмеравати сазнајне процесе које жели да ангажује код ученика, као и врсте знања којима ученик треба да овлада у процесу учења. Такође, ова таксономија омогућава наставнику да проверава оствареност циљева и исхода, као и да планира и реализује праћење и оцењивање напредовања ученика.

Много је лакше проверавати квалитет и прецизност осмишљених циљева наставних јединица у односу на ову таксономију. Као што је познато, сврха одређивања циљева часа јесте да се прецизно дефинише шта је то што ученик треба да научи на датом часу. У доњој табели су дати примери нејасно формулисаних циљева, који неминовно доводе до проблема у планирању, достизању и вредновању квалитета образовних постигнућа ученика.

Нејасно дефинисани циљеви часа	Нејасно дефинисани исходи часа	Експлицитно и конкретно дефинисани циљеви часа	Експлицитно и конкретно дефинисани исходи часа
➤ Усвајање знања о важним догађајима из савремене историје Србије	➤ Ученици ће знати важне догађаје из савремене историје Србије	➤ Усвајање знања о пет главних догађаја из савремене историје Србије	➤ Ученици умеју да наведу пет главних догађаја из савремене историје Србије
• Упознавање ученика са деловима тела живих бића	• Ученици ће знати делове тела живих бића	• Уочавање и именовање делова тела живих бића	• Ученици умеју да препознају и именују делове тела живих бића

Да би час био успешно реализован, неопходно је избећи замке планирања превеликог броја циљева за један наставни час, као и нејасно или прешироко формулисаних циљева. Ако је нејасно шта је циљ часа, немогуће је проценити да ли је он реализован. Такође, неће бити јасно који су очекивани исходи тог часа. Зато при планирању и реализацији часова треба имати на уму:

- конкретно дефинисани циљеви часа;

- усклађеност циљева и стандарда постигнућа ученика;
- прецизно одређене активности ученика;
- разноврсност активности ученика;
- релевантност активности у односу на циљ;
- број предвиђених активности за реализацију циља;
- трајање активности;
- остварљивост циљева за предвиђено време активности.

При планирању наставних часова, наставник се, поред осталог, руководи и следећим питањима:

- Који је циљ/су циљеви часа? Који су очекивани ефекти/исходи?
- На које начине ће се циљ/циљеви остварити?
- Шта ученици раде на часу (које активности обављају)?
- У којој мери су активности ученика разноврсне и сврсисходне у односу на предвиђени циљ и ефекте?
- На које начине су уважена искуства ученика и ранија сазнања?
- На које начине се остварује повезаност са претходно наученим градивом из датог предмета?
- Шта може бити тешкоћа у реализацији припремљеног часа? Који се проблеми очекују?
- На основу којих активности/показатеља ће наставник знати да је одређени час успео?

ЛОГИЧКО И КРИТИЧКО МИШЉЕЊЕ

Како би се ученици припремили да користе читав низ вештина и развију различите облике мишљења и понашања, како би могли да тумаче и повезују информације у смислене целине и идеје, које ће затим и практично примењивати, у настави морају бити заступљени и виши мисаони процеси.

Логичко мишљење користи логичка правила закључивања приликом решавања проблема, а то су:

- **дефинисање** појаве;
- уопштавање појаве – извођење општег из појединачног (**индукција и класификација**);
- закључивање о појединачном на основу општег (**дедукција**);
- **поређење** – утврђивање једнакости, разлика или сличности;
- **допуњавање целине** (комплементарност);
- **обртање процеса** (реверзибилност);
- разлагање на делове у циљу уочавања њиховог односа и склапање целине од делова (**анализа и синтеза**).

Критичко мишљење има све карактеристике логичког мишљења, али укључује и преиспитивање, процењивање и просуђивање или вредновање у односу на одговарајући критеријум.

Критичко мишљење је сложен мисаони процес, којим се:

- активирају сви потенцијали јединке;
- предмет проучавања сагледава са различитих аспеката;
- промишља се, закључује, предвиђају се исходи неког догађаја и понашања;
- има јасан циљ;

- може бити креативан, јер се информације преобликују, осмишљавају се алтернативни поступци и сл.

Основа за развој *критичког мишљења* је развој способности децентрације – сагледавање појаве са различитих аспеката (јавља се између 7. и 9. године и развија интензивно до 11. године).

Процес *критичког мишљења* креће од неке идеје која се анализира, преиспитује, упоређује са другим сличним и супротним идејама; затим се заузима став о тој идеји или се формулише нова идеја.

Неопходно је да се у наставном процесу, у оквиру свих наставних предмета, од ученика захтева:

- да доносе закључке или процењују ваљаност и утемељеност изнетих закључака;
- да на различитим примерима из свакодневног живота уочавају разлику између чињеница и субјективног тумачења чињеница;
- да износе аргументе у прилог одређене тврдње или против ње;
- да тумаче поруке, како оне експлицитно дате, тако и оне скривене између редова;
- да препознају угао гледања из којег неко говори, да пореде и вреднују различита гледишта;
- да самостално уочавају и формулишу проблеме;
- да предлажу различита решења проблема.

ТЕХНИКЕ ПОДСТИЦАЊА МИШЉЕЊА У НАСТАВНОМ ПРОЦЕСУ

Наведени примери само су неки од погодних техника које подстичу различите нивое мишљења. Примери предложених техника погодни су за примену у свим предметима, у свим фазама наставног процеса, као и на различитим типовима часова. Омогућавају индивидуализован и диференциран приступ, прилагођен различитим могућностима деце.

• Мозгалица	Слободно асоцирање на неку тему, идеју, појам, са циљем да се добије што више могућих начина за размишљање о њој; све се записује, без селекције.
• Коцкарење	У односу на извучени број ученици извршавају тражени захтев. 1. Опиши 2. Упореди 3. Повежи 4. Рашчлани 5. Примени 6. За/против
• Графичко представљање (Венов дијаграм)	Разврставање сличности и разлика између две или више појаве, чиме је омогућено организовање података у категорије
• Инсерт техника	Наведени примери захтева уз читање текста омогућавају метакогнитивни приступ учењу, као и повезивање претходно наученог. • Шта знам о тој теми? <i>означи +</i> • Шта је ново што сам сазнао/-ла? <i>заокружи</i> • Шта ме је изненадило и зашто? <i>означи *</i> • Шта ми је било посебно занимљиво? <i>означи !</i> • Шта ми је нејасно? <i>означи -</i>
• Читање са предвиђањем	Погодно за развој логичког и критичког мишљења

Метакогнитивном знању, о којем је било речи на претходним странама, не посвећује се довољна пажња у нашем образовном систему. Неопходно је у наставном процесу научити ученике да управљају сопственим учењем, како би могли да размишљају о сопственим изборима, процењују њихову успешност, постављају циљеве за своје учење, као и свој даљи развој. Ученик са развијеном метакогницијом познаје себе, односно има свест о сопственим јаким и slabим странама у учењу. Поред тога, ученици који уче метакогнитивно могу да анализирају захтеве како би размотрили различите могућности у њиховом извршењу и умеју да образложе зашто су се одлучили баш за тај начин рада. У наставном процесу наставник може одговарајућим активностима да усмерава ученике да објасне задатак својим речима, да разговара са ученицима о томе шта све треба учинити у припреми рада на задатку, у току рада, и после завршетка, да дискутује шта је то што ученици уче лако, а шта не, и међусобно размењују шта су о себи ново научили у току израде задатка.

Кроз наведене примере питања, ученицима је омогућено метакогнитивно учење. Питања се односе на припрему за читање одређене лекције, а могу се примењивати и при најави нове наставне теме, одређеног садржаја или појма.

Пример метакогнитивних питања
Прочитај наслов, па одговори на питања:
• Шта мислиш, шта је описано у тексту?
• Шта знаш о томе? Напиши/испричај.
• Шта би волео/-ла да сазнаш о томе? Напиши/испричај.
• Прочитај текст пажљиво.

ПИТАЊА, ЗАДАЦИ, НАЛОЗИ

Задаци се могу груписати у:

- *задашке отвореног типа*, као на пример: кратак одговор, допуњавање реченица одређеним речима, есеј, допуњавање табеле... и
- *задашке затвореног типа*: спаривање, двочлани (алтернативни) избор, вишеструки избор, ређање по задатом критеријуму, исправљање понуђених одговора и сл.

Приликом формулисања задатака спаривања, пожељно је дати један појам или више објашњења који ће остати неповезани, али то обавезно треба напоменути у самом захтеву.

Алтернативна питања могу се допунити захтевом да се, уколико је тврдња нетачна, напише тако да буде тачна, како би се избегао висок степен погађања.

У табели су дати примери задатака вишеструког избора који захтевају ангажовање сложенијих мисаоних процеса.

Примери задатака вишеструког избора	
Задаци уочавања сличности и разлика	Заокружи слова испред тачних одговора. Издвој сличности између наведених живих бића: девојчица, пас, орао, штука. а) Сва наведена бића спадају у групу сисара. б) Сва наведена бића спадају у групу сваштоједа. в) Сва наведена бића крећу се у потрази за храном. г) Сва наведена бића живе на копненим стаништима.

Задаци уочавања узрока и последица	Заокружи слова испред тачних одговора. Од наведених активности људи издвој оне које доводе до нарушавања односа у природи. а) одлагање отпада у реку б) усвајање закона о заштити угрожених биљних врста в) постављање хранилица за животиње г) пошумљавање д) испуштање хемијских средстава у земљиште ђ) лов животиња у време њиховог размножавања и неговања младунаца
------------------------------------	--

Основна правила при формулисању задатака:

- задаци треба да буду граматички, правописно и стилски исправни;
- избегавати упитне реченице – не *Како...?*, већ *Опиши...* и *Објасни...*;
- користити речи које су добро познате ученицима;
- формулисати реченице (исказе) на нов начин, а не онако како су дати у уџбенику;
- ако се не може избећи негација, потребно ју је подвући или зацртити;
- род и број у понуђеним одговорима у задацима са вишеструким избором треба да буду усаглашени са родом и бројем у основном исказу (*Заокружи слово испред тачног одговора или Заокружи слова испред тачних одговора*);
- једним задатком се испитује један појам;
- одговарање на једном задатку не сме да усмерава одговарање на другом нити да зависи од одговарања на друго питање;
- не постављати ученицима задатке „замке”, у којима се мере интелектуалне способности, а не знање;
- не формулисати задатке који су намењени трагању за оним што ученик не зна, односно што је недовољно обрађено;
- избегавати тривијалне задатке;
- поставити јасно упутство шта се од ученика тражи и како треба да одговори и дати му све елементе потребне за решавање задатка;
- задатке уредити по сложености или по сличности.

Питања, налози и задаци могу да траже од ученика:

- проналажење сличности и разлика између података, феномена, појмова;
- проналажење хијерархијски надређених и хијерархијски подређених појмова за појам који се учи;
- проналажење сопствених примера и илустрација за дати појам;
- класификовање неких појава;
- сумирање појединачних налаза и закључака;
- самостално вредновање неких чињеница (шта је важније а шта мање важно, шта је тачније итд.);
- ређање у неки смислени редослед (на пример логички, хронолошки);
- налажење синонима, сличних речи и антонима за термине којима су означени појмови у лекцији;
- одређивање кључних речи у лекцији или главних идеја у прочитаном тексту уз образлагање;
- самостално временско и просторно лоцирање неке појаве;

- навођење примера за практичну примену знања које се учи;
- успостављање просторних, временских и узрочних веза између конкретних појава, чињеница и догађаја.

ОЦЕЊИВАЊЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ

Разговор са ученицима једна је од основних активности наставника, који се јавља у континуитету, у свим фазама наставног процеса. Без обзира на то које је све поступке наставник спроводио у процесу оцењивања – посматрање, усмено и писмено испитивање, тестирање, оцењивање ученичких радова, оцењивање домаћих задатака – са ученицима је неопходно разговарати о:

- планираним исходима и очекиваним постигнућима;
- ефикасним начинима наставе и учења којима ће се остварити дефинисани циљеви и исходи;
- критеријумима оцењивања;
- оствареним резултатима;
- начинима побољшања успеха и конкретним корацима.

Оцењивање у наставном процесу може бити:

- наставниково оцењивање ученика;
- заједничко оцењивање наставника и ученика;
- међусобно оцењивање ученика без учешћа наставника;
- самооцењивање ученика.

Што се процеса самооцењивања ученика тиче, у табели су дате само неке од тврдњи уз помоћ којих ученик може да прати и оцењује свој рад. Од изузетне је важности омогућити ученицима промишљање на ова и слична питања и на самим часовима, како би могли да развију метакогнитивне навике и оспособе се за самостално управљање процесом учења и напредовања.

Пожељно је да наставник са учеником продискутује резултат самопроцене и заједно са учеником планира даље кораке у раду.

Тврдње	Најчешће	Повремено	Ретко	Никад
Могу да објасним својим речима шта треба да урадим у задатку.				
Одређујем циљ пре сваког учења.				
Знам шта учим лако, а шта тешко у новој лекцији.				
Знам шта ми помаже при учењу тежег градива.				
Могу да поставим три питања у вези са лекцијом.				
Пре учења нове лекције размишљам о наслову и присећам се шта већ знам о томе.				
Могу да одредим кључне речи у новој лекцији.				
При учењу нове лекције могу да одговорим на питања: Шта? Где? Како? Зашто?				
Користим различите изворе информација, самостално или уз помоћ одраслих.				
Постављам питања одраслима када ми треба појашњење дела лекције или лекције у целини.				

Ученицима је, без обзира на узраст, потребна подршка наставника у виду:

- указивања на оно што је успешно урађено у претходној фази рада;
- конкретног усмерења на оно што је још потребно да науче или ураде;
- сугестија о различитим начинима рада у наредној фази учења;
- подстрека када покажу напредак у учењу.

У процесу праћења и вредновања напредовања ученика треба избегавати честе, а недовољно прецизне и јасне повратне информације, као на пример: *Ниси се довољно потрудио/-ла... Следећи пут у усменом одговарању мораш да будеш сигурнији/сигурнија... Ниси довољно знао/-ла о...* Оваква упутства треба конкретизовати и везати за одређени планирани циљ учења и исход или стандард постигнућа ученика, као и даље конкретне кораке које од ученика очекујемо. Ово је само један од могућих начина давања адекватне повратне информације ученику на његово, на пример, усмено одговарање: *Показао/-ла си да правиш разлику између довољно и недовољно утицаја човека на природу (основни ниво). За следеће одговарање треба да научиш основне мере заштите живе и неживе природе (средњи ниво)...* Управо у овом процесу размене наставник користи прилику да развије и ојача и метакогнитивне капацитете ученика, о чему је било речи у претходним поглављима.

У том смислу, квалитетан и користан извештај о раду и напредовању ученика треба да:

- буде јасан и лако разумљив;
- опише ученикова постигнућа у односу на дефинисане исходе;
- јасно прикаже наредне кораке у учењу;
- укаже на развојне потребе ученика;
- садржи запажања наставника о позитивним личним особинама ученика;
- буде саопштен у правилним размацима и роковима са којима су сви упознати.

7. ГОДИШЊИ ПЛАН РАДА

НАСТАВНА ТЕМА	ОБРАДА	ОСТАЛО	УКУПНО
1. Ја и други	8	1	9
2. Култура живљења	8	3	10
3. Жива и нежива природа	25	17	42
4. Оријентација у простору и времену	7	3	10
УКУПНО:	48	24	72

8. ГОДИШЊИ ПЛАН (РАСПОРЕД) НАСТАВНОГ ГРАДИВА

МЕСЕЦ: СЕПТЕМБАР

ПРЕДМЕТ: СВЕТ ОКО НАС

РАЗРЕД: ПРВИ

НАСТАВНА ТЕМА	РЕД. БР.	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА МЕТОДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
ЈА И ДРУГИ	1.	Ово сам ја	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, демонстративна, писани рад	припремљени цртежи, уџбенички комплет, хамер	
	2.	Наша осећања	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, демонстративна, писани рад	припремљена песмица, уџбенички комплет, листа осећања у сликама	
	3.	Школа	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, демонстративна, писани рад	уџбенички комплет, ЦД	1ПД.1.5.1. 1ПД.1.5.2.
	4.	Мој дом. Моје насеље	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, демонстративна, писани рад	уџбенички комплет, слике града и села	1ПД.1.5.1. 1ПД.1.5.2.
	5.	Породица. Рођаци, суседи, другови	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	уџбенички комплет	1ПД.1.5.1. 1ПД.1.5.2.
	6.	Празници	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	уџбенички комплет	1ПД.1.5.2.
	7.	Дечја права	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	уџбенички комплет, свеска, Буквар дечијих права	1ПД.1.5.1. 1ПД.1.5.2. 1ПД.2.5.2.
	8.	Јесен	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, демонстративна, писани рад, амбијентално учење	уџбенички комплет, слике	1ПД.1.4.4.
	9.	Други људи и ја	утврђивање	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	наставни листић	1ПД.1.5.1. 1ПД.1.5.2. 1ПД.2.5.2.

МЕСЕЦ: ОКТОБАР ПРЕДМЕТ: СВЕТ ОКО НАС

РАЗРЕД: ПРВИ

НАСТАВНА ТЕМА	РЕД. БР.	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА МЕТОДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА	10.	Чувамо здравље – исхрана, чистоћа тела, спорт и рекреација	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет, свеска, слике	1ПД.1.5.5.
	11.	Чувамо здравље – хигијена простора, чистоћа насеља	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска	1ПД.1.5.5.
	12.	Штедња	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет, свеска, слике кућних апарата и уређаја	1ПД.1.2.2.
	13.	Од чега су предмети око нас	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет, свеска, предмети од различитих материјала, торба	1ПД.1.3.4. 1ПД.1.3.5.
	14.	Око нас људи раде	утврђивање	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет, свеска	1ПД.1.5.3.
	15.	Путујемо – саобраћај	обрада	фронтални, индивидуални, групни	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска, боца	1ПД.1.5.4.
	16.	Раскрсница. Опрез у саобраћају	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна, амбијентално учење	учбенички комплет, свеска	1ПД.1.5.4.
	17.	Саобраћај	утврђивање	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет	1ПД.1.5.4.
	18.	Шта се деси ако нисмо пажљиви	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет, свеска	1ПД.1.5.4. 1ПД.1.5.5.

МЕСЕЦ: НОВЕМБАР			ПРЕДМЕТ: СВЕТ ОКО НАС			РАЗРЕД: ПРВИ	
НАСТАВНА ТЕМА	РЕД. БР.	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА МЕТОДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА	19.	Зима	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, демонстративна, кооперативна, амбијентално учење	учбенички комплет, свеска, лутке од папира	1ПД.1.4.4. 1ПД.2.1.1.
	20.	Зима	утврђивање	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет	1ПД.1.4.4. 1ПД.2.1.1.
ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА	21.	Жива и нежива природа	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска	1ПД.1.1.1. 1ПД.1.1.2. 1ПД.1.1.3. 1ПД.2.1.1.
ЖИВА ПРИРОДА	22.	Шума	обрада	фронтални, индивидуални, групни	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска, марама	1ПД.1.1.6.
	23.	На ливади	обрада	фронтални, индивидуални, групни	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска	1ПД.1.1.6.
	24.	У води и поред ње	обрада	фронтални, индивидуални, групни	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска	1ПД.1.1.6.
	25.	Биљке и животиње из наше околине	утврђивање	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет	1ПД.1.1.6.

МЕСЕЦ: ДЕЦЕМБАР

ПРЕДМЕТ: СВЕТ ОКО НАС

РАЗРЕД: ПРВИ

НАСТАВНА ТЕМА	РЕД. БР.	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА МЕТОДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
ЖИВА ПРИРОДА	26.	Билке које човек гаји	обрада	фронтални, индивидуални, групни	дијалошка, писани рад	учбенички комплет, свеска, слике биљака	1ПД.1.1.2. 1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.4. 1ПД.1.1.6. 1ПД.1.2.3. 1ПД.2.1.1.
	27.	Билке	утврђивање	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет	1ПД.1.1.4.
	28.	Билка и њени делови	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска	1ПД.1.1.5. 1ПД.2.1.4.
	29.	Сличности и разлике међу биљкама	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска	1ПД.1.1.2. 1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.4. 1ПД.1.1.5. 1ПД.2.1.3.
	30.	Научили смо о биљкама	утврђивање	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет, свеска	1ПД.1.1.5. 1ПД.1.1.4. 1ПД.1.1.6.
	31.	Животиње које човек гаји	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска, слике домаћих животиња	1ПД.1.1.4.
	32.	Животиње које човек гаји	утврђивање	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет, слике домаћих животиња и хране коју оне једу	1ПД.1.1.4. 1ПД.1.1.6.

ЖИВА ПРИРОДА	33.	Сличности и разлике међу животињама	обрада	фронтални, индивидуални, групни	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска	1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.4. 1ПД.1.1.5. 1ПД.2.1.3. 1ПД.2.2.4.
	34.	Научили смо о животињама	утврђивање	фронтални, индивидуални, групни	дијалошка, писани рад	учбенички комплет	1ПД.1.1.2. 1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.4. 1ПД.1.1.5. 1ПД.1.1.6. 1ПД.2.1.3. 1ПД.2.1.4.

МЕСЕЦ: ЈАНУАР

ПРЕДМЕТ: СВЕТ ОКО НАС

РАЗРЕД: ПРВИ

НАСТАВНА ТЕМА	РЕД. БР.	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА МЕТОДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
ЖИВА ПРИРОДА	35.	Наше тело. Слични смо, али се и разликујемо	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска, марама	1ПД.1.1.2. 1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.5. 1ПД.2.1.4.
	36.	Разликујемо се	утврђивање	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет	1ПД.1.1.2. 1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.5. 1ПД.2.1.4.
	37.	Вода – течност без које се не може	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет, свеска	1ПД.1.1.2. 1ПД.2.1.1.
НЕЖИВА ПРИРОДА	38.	Где се вода налази у природи	обрада	фронтални, индивидуални, групни	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска	1ПД.1.3.1.

МЕСЕЦ: ФЕБРУАР ПРЕДМЕТ: СВЕТ ОКО НАС

РАЗРЕД: ПРВИ

НАСТАВНА ТЕМА	РЕД. БР.	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА МЕТОДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	СТАНДАРДИ ПОСТИГЊУЋА УЧЕНИКА
НЕЖИВА ПРИРОДА	39.	Вода	утврђивање	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	наставни листић	ИПД.1.3.1. ИПД.1.2.3.
	40.	Вода није увек течност	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска, посуде различитог облика	ИПД.1.3.1. ИПД.2.2.3. ИПД.2.3.1. ИПД.3.3.2.
	41.	Вода раствара и не раствара	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска, шећер, со, песак, вода, пластична чаша	ИПД.1.3.1. ИПД.2.3.1.
	42.	Научили смо о води	утврђивање	фронтални, индивидуални, рад у пару	дијалошка, писани рад	учбенички комплет	ИПД.1.3.1. ИПД.2.3.1. ИПД.1.2.3.
	43.	Ваздух. Ваздух се креће	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска, папир, пластична сламка	ИПД.1.1.2. ИПД.1.2.3. ИПД.1.3.1. ИПД.2.3.1.
	44.	Научили смо о ваздуху	утврђивање	фронтални, индивидуални, рад у пару	дијалошка, писани рад	учбенички комплет, папир	ИПД.1.1.2. ИПД.1.2.3. ИПД.1.3.1. ИПД.2.3.1.

МЕСЕЦ: МАРТ

ПРЕДМЕТ: СВЕТ ОКО НАС

РАЗРЕД: ПРВИ

НАСТАВНА ТЕМА	РЕД. БР.	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА МЕТОДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
НЕЖИВА ПРИРОДА	45.	Земљиште	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска	ИПД.1.1.2. ИПД.1.2.3. ИПД.1.3.1.
	46.	Изглед земљишта	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска	ИПД.1.1.2. ИПД.1.3.1. ИПД.1.6.1.
	47.	Научили смо о земљишту	утврђивање	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет	ИПД.1.3.1. ИПД.1.6.1.
	48.	Пролеће	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, демонстративна	учбенички комплет, свеска	ИПД.1.4.4. ИПД.2.1.1.
	49.	Пролеће	утврђивање	фронтални, индивидуални	писани рад, дијалошка	учбенички комплет	ИПД.1.4.4. ИПД.2.1.1.
	50.	Особине материјала. Нешто плива, нешто тоне	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска, разни предмети, торба	ИПД.1.3.4.
ВЕЗА ЖИВЕ И НЕЖИВЕ ПРИРОДЕ	51.	Разни материјали – разни облици	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна, разни предмети, кутија	учбенички комплет, свеска	ИПД.1.3.4. ИПД.1.3.5.
	52.	Материјали	утврђивање	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет, пластелин	ИПД.1.3.4. ИПД.1.3.5.
	53.	Сунце је извор живота	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска	ИПД.1.1.2. ИПД.2.1.1.

МЕСЕЦ: АПРИЛ

ПРЕДМЕТ: СВЕТ ОКО НАС

РАЗРЕД: ПРВИ

НАСТАВНА ТЕМА	РЕД. БР.	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА МЕТОДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
БЕЗА ЖИВЕ И НЕЖИВЕ ПРИРОДЕ	54.	Светлост и сенка	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна, амбијентално учење	учбенички комплет, свеска, папир, батерија	1ПД.1.4.1.
	55.	Дан, обданица, ноћ	обрада	фронтални, индивидуални, групни рад	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска	1ПД.1.4.4.
	56.	Дан, обданица, ноћ	утврђивање	фронтални, индивидуални, рад у пару	дијалошка, писани рад	учбенички комплет	1ПД.1.4.4.
	57.	Жива бића у различитим годишњим добима	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет, свеска	1ПД.2.1.1. 1ПД.2.1.5.
	58.	Шта све утиче на раст биљке	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска	1ПД.1.1.2. 1ПД.2.1.1.
	59.	Вега живе и неживе природе	утврђивање	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет, свеска	1ПД.1.1.2. 1ПД.1.1.3. 1ПД.2.1.1. 1ПД.2.1.5.
	60.	Човек и природа	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет, свеска, кутије од шибица	1ПД.1.1.2. 1ПД.1.2.3. 1ПД.2.1.1.

МЕСЕЦ: МАЈ

ПРЕДМЕТ: СВЕТ ОКО НАС

РАЗРЕД: ПРВИ

НАСТАВНА ТЕМА	РЕД. БР.	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА МЕТОДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
БЕЗА ЖИВЕ И НЕЖИВЕ ПРИРОДЕ	61.	Човек и природа	утврђивање	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	наставни листић	1ПД.1.1.2. 1ПД.1.2.3. 1ПД.2.1.1.
	62.	Веза живе и неживе природе	утврђивање	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет	1ПД.2.1.1.
ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ	63.	Кретање је свуда око нас	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, илустративна, демонстративна	учбенички комплет, свеска, канап	1ПД.1.4.1.
	64.	Како се ствари покрећу	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска	1ПД.1.4.1. 1ПД.2.4.1.
	65.	Клизаче и котрљање	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска	1ПД.1.4.1. 1ПД.2.4.1.
	66.	Научили смо о кретању	утврђивање	фронтални, индивидуални	писани рад	учбенички комплет	1ПД.1.4.1. 1ПД.2.4.1.
	67.	Простор око нас	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска	1ПД.1.4.2.
	68.	Дани у низу	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет, свеска	1ПД.1.4.4. 1ПД.1.4.5.

МЕСЕЦ: ЈУН ПРЕДМЕТ: СВЕТ ОКО НАС

РАЗРЕД: ПРВИ

НАСТАВНА ТЕМА	РЕД. БР.	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА МЕТОДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА
ОРИЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ	69.	Нижу се месеци и годишња доба	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска, слике годишњих доба	1ПД.1.4.4. 1ПД.1.4.5.
	70.	Лето	обрада	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад, демонстративна	учбенички комплет, свеска, зидна слика	1ПД.1.4.4. 1ПД.2.1.1.
	71.	Лето	уврђивање	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	учбенички комплет	1ПД.1.4.4. 1ПД.2.1.1.
	72.	Пратим, мерим и бележим	систематизација	фронтални, индивидуални	дијалошка, писани рад	свеска	

9. ПРИМЕРИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОГРАМСКОГ САДРЖАЈА

Наставни предмет Свет око нас реализује се по наставном плану од 72 часа годишње, односно два часа недељно. У наставном процесу полази се од несистематизованих знања ученика и иде се ка општим научно заснованим систематизованим знањима. Путем практичних поступака (предвиђања, посматрања, експериментисања, доказивања и проверавања) изграђује се основа за развој мишљења и усвајање знања, умења и навика.

У уџбенику се издвајају тематске целине. Дат је пример неких часова обраде из сваке тематске целине. На сличан начин се могу реализовати и остале наставне јединице.

ДРУГИ ЉУДИ И ЈА

НАША ОСЕЋАЊА

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Развијање одговорног односа према себи и окружењу и уважавање других. Препознати жеље, интересовања и осећања као и осећања других. Коришћење различитих социјалних вештина у непосредном друштвеном окружењу.

Ученици се у ову наставну јединицу уводе кроз игру којом руководи учитељ.

Игра – ЛИЦЕ НАМ ПОКАЗУЈЕ

Учитељ чита песмице: *Хвањај лојова* Г. Витеза, *Весела балада о њлачу* Д. Ђорђевића, *Деће и њас* Д. Радовића, *Шта је стјраино* Д. Радовића, *Срећа* Л. Блашковића.

После сваке песмице разговарамо о томе о којим осећањима она говори, подстичемо ученике да наведу ситуације када су се они тако осећали, да на цртежима који су залепљени на табли покажу то осећање.

- Како препознајемо осећања код других?
- Разговарамо о сликама у уџбенику.
- Шта радимо када је неко тужан?
- Када је уплашен?

Разговарамо о љутњи: када смо све љути, да ли увек са разлогом, шта тада радимо.

- Шта да радимо када се други љуте?

Водити непосредан разговор са ученицима о сликама из уџбеника. Уочити различите ситуације и расположења.

- Зашто је Ана радосна?
- По чему то видиш?
- Шта тебе радује?
- Чег се Ненад боји?
- По чему то закључујеш?
- Чег се ти плашиш?
- Ко је уз тебе када си уплашен/уплашена?
- Зашто се Бошко љути?
- По чему се то види?
- Када се ти љутиш?
- Зашто је Милена тужна?
- На основу чег се то закључио/закључила?

- Да ли си и ти понекад тужан/тужна? Када?
 - Шта ти је потребно када си тужан/тужна?
- Ученици раде задатке у радној свесци.

ПРЕДМЕТИ ОКО НАС

ЧУВАМО ЗДРАВЉЕ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Познавати и поштовати елементе културе живљења: становање, исхрану, одевање. Стицање основних знања о значају начина одржавања личне хигијене, хигијене одеће и обуће, као и правилне исхране. Значај бављења спортом и боравка на чистом ваздуху. Развијање одговорног односа према сопственом здрављу.

- Разговарамо о пословици: „Здравље је највеће богатство.”
- Шта све радимо да бисмо били здрави?
- Посматрамо слику у уџбенику и разговарамо о њој.
- Разговарамо о значају редовне, разноврсне, правилне исхране (пет obroka за децу у развоју).
- Шта значи реч *хигијена*?
- Како ви одржавате хигијену?
- Шта вам је све за то потребно?
- Зашто је важно да увек будемо чисти и уредни?
- Да ли је добро да стално лежимо, гледамо телевизију или играмо игрице?
- Разговарамо о значају бављења спортом и боравка на чистом ваздуху.
- Посматрамо слику у уџбенику и разговарамо о њој.

Игра – НА СЛОВО, НА СЛОВО

ПУТУЈЕМО – САОБРАЋАЈ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Развијање основних појмова о непосредном друштвеном окружењу и њихово повезивање.

- Развијање одговорног односа према себи и окружењу и уважавање других.
- Упознавање са основним појмовима везаним за саобраћај.
- Развијање одговорног понашања у саобраћају.
- Усвојити правила понашања у саобраћају.
- Садржаје овог часа требало би реализовати ван школске зграде, одласком на улицу.
- Певамо песмицу *Ивин воз* и пратимо је покретима.
- О ком превозном средству се говори у овој песмици?
- Да ли сте некада путовали возом? Испричајте своје утиске.
- По чему се креће воз?
- Шта значи *саобраћај*, шта се то превози саобраћајем?
- Саобраћај је превоз путника, робе и пренос информација.
- Кроз разговор долазимо до тога ко учествује у саобраћају и чиме се све превозимо.
- Како ви учествујете у саобраћају?

Да би се саобраћајна средства кретала, потребан им је неки пут.

Посматрамо слике у уџбенику и одређујемо какав је пут потребан за које саобраћајно средство.

Према врсти пута смо и поделили саобраћајна средства на копнена, ваздушна и водена.

– Да се не би дешавале несреће, саобраћај је регулисан саобраћајним знацима. Саобраћај још регулише семафор и саобраћајац. Разговарамо о светлима семафора и о њиховом значају за пешаке.

– Како саобраћајац регулише саобраћај?

– Који саобраћајни знаци су важни за пешаке?

– Демонстрирамо прелазак преко улице.

– Зебра – пешачки прелаз јесте означено место где пешаци прелазе улицу.

Ученици у своје свеске цртају семафор.

Затим раде задатке у радној свесци.

Игра – ОКРЕЋЕМО БОЦУ

ЖИВА ПРИРОДА

БИЉКЕ КОЈЕ ЧОВЕК ГАЈИ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Развијати способност уочавања основних својстава појава и процеса у окружењу и уочавати њихову повезаност. Имати одговоран однос према биљкама.

Садржаје ове наставне јединице реализовати приказивањем неког филма, или читањем пригодне литературе.

Прича Зелениш

Каже мама сину: „Сналажљив си. Пођи на пијацу и купи све врсте зелениша.“

Шета син пијацом. Купио килограм кеља, крупнолиснатог спанаћа, два килограма округле зелене бораније, четири зелене салате, пет љутих зелених папричица, две везе блитве, килограм краставаца и везу першуна.

Мама је задовољна, па ипак пита: „Што ниси купио паприке бабуре, шаргарепе, роткве, белог лука и патлиџана?“

„Нисам купио зато што је паприка жута, шаргарепа црвена, ротква црна, лук бео, а патлиџан љубичаст. А ти си ми рекла да купим само зелениш!“

Разговарамо о тексту. Набрајамо све биљке које се спомињу у овој причи.

Уочавати биљке као део живе природе.

Учити могућност опстанка биљака на различитим стаништима.

- Биљке у воћњаку.
- Биљке у повртњаку.
- Биљке у винограду.
- Биљке на њиви.
- Собне, украсне биљке.

Разговарати о значају биљака за човека и за животиње.

Биљке у исхрани људи и животиња.

Прерада биљака и добијање употребних предмета.

Значај биљака за човека и за његово здравље – биљке пречишћавају ваздух.

Борба против загађења околине и неконтролисаног смањивања биљног света у околини.

Ученици раде задатке у радној свесци.

Игра – ЗНАШ ЛИ ГДЕ РАСТЕМ?

ЖИВОТИЊЕ КОЈЕ ЧОВЕК ГАЈИ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Систематизација постојећих знања о домаћим животињама, проширивање тих знања и њихово уклапање у научни систем посматрања и сазнавања природе.

Развијати интересовања за животиње.

Неговати правилан однос према животињама.

Садржаје овог часа могли бисмо реализовати посетом зоолошком врту или гледањем неког филма. Разговарати са ученицима о сликама из уџбеника.

Разговарамо о домаћим животињама.

Како човек брине о њима? Зашто их гаји? Наводимо корист од домаћих животиња.

Изглед и начин живота домаћих животиња.

Брига човека о домаћим животињама.

Животиње које човек чува и брине о њима зовемо домаће животиње.

Делимо их на:

СТОКУ: коњи, краве, магарци, козе, овце, свиње.

ЖИВИНУ: ћурке, гуске, патке, кокошке.

КУЋНЕ ЛЈУБИМЦЕ: пси, мачке.

Ученици раде задатке у радној свесци.

Игра – НАХРАНИМО ЖИВОТИЊЕ

НЕЖИВА ПРИРОДА

ВОДА – ТЕЧНОСТ БЕЗ КОЈЕ СЕ НЕ МОЖЕ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Усвојити основне појмове о води као делу неживе природе.

Развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање природног окружења.

Час започети одгонетањем загонетака.

Шта путује без ногу?

Мајка роди мене, а ја мајку.

Посматрамо слику у уџбенику и уочавамо где све има воде.

Где има воде, а да то не видимо?

Како човек користи воду?

Да ли бисмо могли живети без воде?

Како се човек понаша према води? Објасни.

Истичемо особине чисте воде (течност без мириса, укуса и боје).

Игра – ПРАВИМО ТАЛАСЕ

ЗЕМЉИШТЕ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Развијање основних појмова о непосредном природном и друштвеном окружењу. Њихова повезаност. Разликовати основна својства земљишта. Именовати основне географске објекте локалне средине – брдо, равница, долина. Препознати основне типове земљишта и њихова својства.

Посматрајући слику у уџбенику, разговарамо о томе коме је све и зашто потребна земља.

Именујемо животиње које живе у земљи и на земљи.

Зашто човек не би могао без земљишта?

А зашто биљке и животиње?

Садржај ових наставних јединица могуће је реализовати одласком у природу.

Изводимо оглед.

Упоредимо земљу донету из баште и земљу из саксије.

Земљиште се разликује према:

- боји,
- растреситости,
- влажности.

Ученици од глине обликују предмет по жељи.

Од направљених предмета направити одељењску изложбу.

ВЕЗА ЖИВЕ И НЕЖИВЕ ПРИРОДЕ

СУНЦЕ ЈЕ ИЗВОР ЖИВОТА

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Развијање способности да се уоче основне појаве и процеси у природи и њихова повезаност. Уочити и разумети да сунчева светлост и топлота имају значајну улогу за живи свет. Самостално и у тиму тражити решења једноставних проблемских ситуација кроз огледе, на пример: како облик и величина сенке зависе од облика и величине предмета.

Час започињемо одгонетањем загонетке:

Оца нема, мајку нема, а свако јутро се рађа?

Са ученицима разговарамо о сунцу.

Коме је све потребно сунце?

Зашто кажемо да је сунце извор живота?

Зашто се неке птице у јесен селе у топлије крајеве?

Које животиње преспавају зиму?

Када се оне буде?

Посматрамо слику у уџбенику и разговарамо о њој.

КРЕТАЊЕ ЈЕ СВУДА ОКО НАС

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Уочавање врста кретања у зависности од облика тела, тежине тела и подлоге по којој се тело креће.

Час је могуће реализовати на отвореном простору, у школском дворишту. Кроз игру ученици ће бити у ситуацији да процене када се неко тело креће, а када мирује. Давањем различитих задатака, уочиће се да се сви не крећу истом брзином, да путања кретања није увек исте дужине. Корелација са часовима физичког васпитања може допринети да се ови садржаји лакше уоче, а самим тим и усвоје.

Разговарамо са ученицима о задацима које су решавали.

На који начин се кретао...?

Ко је скакао?

Ко је трчао?

Ко се није кретао?

Разговарамо о слици из уџбеника.

Ученици треба да уоче да се тела крећу на различите начине.

Игра – ЗМИЈУРИНА

ИГРЕ У НАСТАВИ ПРЕДМЕТА СВЕТ ОКО НАС

Један од начина учења јесте игра. Игру не треба схватати само као забаву већ и као активност учења. Она је погодна за усвајање нових појмова и утврђивање стечених. Кроз игру се развијају вештине. То је уједно најлакши начин да се ученицима приближе наставни садржаји. Игра представља додатно мотивационо средство.

Дајемо преглед неких игара које је могуће користити у настави предмета Свет око нас.

ЛИЦЕ НАМ ПОКАЗУЈЕ

Разговарати са ученицима о томе како распознајемо да ли је неко љут, весео, тужан. Затим подстичемо ученике да својим лицима покажу различита осећања. Један ученик показује своје осећање, а остали ученици погађају које осећање је приказано.

ОКРЕЋЕМО БОЦУ

Ученици седе у круг. Окреће се боца. Према коме се окрене грлић, тај ученик одговара на постављено питање.

Питања:

- Именуј сва возила која превозе робу.
- Наброј возила која се крећу водом.
- Где прелазиш улицу?
- Ко су учесници у саобраћају?

ЗНАШ ЛИ ГДЕ РАСТЕМ?

Припреме се слике биљака које човек гаји. Учитељ показује слику и пита која биљка је приказана на слици и где она расте. Ученици имају задатак да препознају и именују биљку као и место где она расте.

НАХРАНИМО ЖИВОТИЊЕ

Припремити слике домаћих животиња (кокошка, крава, пас и др.) и слике хране (кукуруз, сено, коска и др.) коју те животиње једу. Затим са ученицима разговарати о томе шта која од приказаних животиња једе. Направити одговарајуће парове слика и ставити их на одељењски пано.

ПРАВИМО ТАЛАСЕ

Правимо таласе рукама. Сви су у кругу, држе се за руке. Један направи покрет, стисак руком, други пренесе даље...

ОБУЦИМО ЛУТКЕ

Припремити лутке и одећу од папира. Ученици имају задатак да у зависности од годишњег доба обуку лутку. Игра се у пару. Победник је онај пар који први обуче лутку.

ЗМИЈУРИНА

Потребан је дугачак канап. Учитељ држи крај канапа и анимира покретима. Ученици имају задатак да нагазе канап и зауставе га.

СЕНКА

Потребан је пакпапир, неколико већих предмета и извор светлости, нпр. батеријска лампа. Предмети се налазе иза пакпапира, а испред извора светлости, тако да се оцрта њихова сенка. Ученици имају задатак да погоде који предмети се налазе иза завесе.

ЧАРОВНА ТОРБА

У торбу се стави неколико предмета направљених од различитих материјала. Учитељ ставља руку у торбу и описује један предмет, нпр: „Мекано је, округло, гумено.” Ученици имају задатак да погоде о ком предмету се говори. На крају, учитељ показује описани предмет, а ученици проверавају своје одговоре.

ДОМАЋЕ ЖИВОТИЊЕ

Слике домаћих животиња се исеку на три дела (глава, труп, реп). Ученици имају задатак да споје одговарајуће делове слике, а онда да испричају нешто о приказаној животињи.

НАЂИ ПРЕМА УПУТСТВУ

Одреди се неки предмет који ће бити сакривен. Један ученик излази из учионице, а учитељ сакрива изабрани предмет. Када се ученик врати у учионицу, тражи предмет према упутству: „Иди мало лево, још мало десно, погледај испред себе, гледај горе, погледај иза себе”, и слично, све док не пронађе сакривени предмет.

ЖАБЕ

Кредом обележити круг довољне величине да могу унутар њега да стану сви ученици. На знак учитеља: „У бару!” сви ученици као жаба скачу у круг. На знак: „На обалу!”, сви ученици као жаба искачу из круга.

ТЕЛЕФОН

Ученици седе једно до другог. Први ученик бира реч и шапатом је саопштава другу/другарици до себе. Реч се тако преноси до последњег ученика, који изговара наглас задату реч.

ЛОВАЦ

Један ученик је „ловац” и њему се вежу очи. Он трага за животињама које се крију у шуми (иза столица, испод клупа, на столицама). Животиња коју „ловац” ухвати има задатак да опише изабрану животињу (имам дуге уши, волим да једем шаргарепу, брзо трчим), а „ловац” именује ухваћену животињу.

ШТА ЈЕ ОД ЧЕГА НАПРАВЉЕНО

Припремити парове предмета направљених од истог материјала (стаклена флаша и стаклени кликер, пластична кашичица и лутка) и ставити их у торбу. Ученици извлаче предмете и одређују материјал од ког су направљени дати предмети.

ШТА РАДЕ ОВИ ЉУДИ

Припремити слике које приказује неке од послова које људи обављају. Ученици имају задатак да испричају шта знају о приказаним занимањима људи.

КУЋНИ АПАРАТИ И УРЕЂАЈИ

Припремити слике кућних апарата и уређаја. Учитељ показује слику, а ученици говоре чему служи приказани апарат или уређај.

ИГРА ГРМЉАВИНЕ

Учитељ прича о промени времена: наоблачује се, дува ветар, пада киша, сева муња и сл. Ученици то подражавају покретима руку и тела.

ОВО СМО МИ

Сваки ученик/свака ученица донесе своју фотографију. На великом папиру се направи одељењски албум. Испод сваке фотографије напише се име и презиме ученика/ученицџ и датум његовог/њеног рођења.

ВОЛИМ – НЕ ВОЛИМ

Ученици говоре шта воле, а шта не воле да једу. Имају задатак да уоче ко воли исту храну, а ко различиту.

ГОДИШЊА ДОБА

Учитељ истакне слику једног годишњег доба. Ученици имају задатак да испричају све што знају о том годишњем добу.

ПОКЛОН

Учитељ прича о томе како је неко дете славило рођендан. Добило је велики, велики пакет... Ученици имају задатак да гестовима прикажу како је дете примило пакет, како га је носило, распаковало, како се радовало.

НА СЛОВО, НА СЛОВО

Ученици седе у кругу. Учитељ баца лопту и истовремено изговара неки глас. Ученик који ухвати лопту треба да изговори назив неког воћа или поврћа који почиње тим гласом.

ПОГОДИ КО ЈЕ

Ученици стоје у кругу држећи се за руке. Један ученик је у кругу и повезане су му очи. На знак учитеља, ученик из круга креће ка неком ученику и испруженим рукама и опицавајући покушава да препозна свог друга или другарицу.

ЧИСТО ДЕТЕ

Учитељ чита текст песме. Ученици покретима опонашају радње из песме.

Чисто дете

Свако јутро перем груди,
Тако раде прави људи.
Трљам, трљам, све се пуши,
Перем главу, врат и уши.
Перем зубе, очи лице,
Чело, нос и јагодице.
Тако радим, тако хоћу,
Јер не трпим нечистоћу.

СЕЛО ИЛИ ГРАД

Простор се подели на два дела. Један део је град, а други село. Припреме се различите слике везане за град и село и поделе се ученицима. Ученици имају задатак да на основу добијене слике пронађу одговарајуће насеље.

ПЛИВА – ТОНЕ

Припремити две велике кутије. Једна кутија је за предмете који пливају, а друга за предмете који тону. Ученицима се поделе слике различитих предмета (балон, лопта, лист, брод, чамац, перо, затворена флаша, кликер, кључ, кашика, спајалица, нож, виљушка и др.). Ученици имају задатак да слике убаце у одговарајућу кутију.

Литература:

1. Ковач Церовић, Тинде, Росандић, Ружица, Попадић, Драган, *Учионица добре воље*, Група *Мост*, Београд, 1996.
2. Каменов, Емил, *Игре оцажања, Нова просвета*, Београд, 1991.
3. Цолић, Весна, Огњеновић, Весна, Бабић, Драгана, *Играмо се, дружимо, радимо, Дневник*, Нови Сад.
4. Милановић, Љубинко, *Збирка 300 игара за најмлађе*, ЗУНС, Београд, 2004.

10. ПИСАНЕ ДНЕВНЕ ПРИПРЕМЕ ПО НАСТАВНИМ ЈЕДИНИЦАМА

НАПОМЕНА: У писаним дневним припремама коришћене су скраћенице **ОВ = обједињена верзија уџбеника** и **РВ = раздвојена верзија уџбеника**, а односе се на наше уџбенике који су, по налогу Министарства раздвајани на „радне и нерадне”. Ми их сада пружамо у обе верзије – да их користите према жељи, потребама и могућностима. Дакле, ОВ је уџбеник са вежбањима, а РВ подразумева уџбеник и радну свеску.

Редни број: 1	Наставна јединица: Ово сам ја	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: упознавање ученика међусобно; упознавање ученика са предметом и уџбеником.		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: дијалогска, демонстративна, писани рад	Облици рада: фронтални, индивидуални	
Наставна средства: припремљени цртежи, РВ: уџбеник, РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1а, хамер		
ТОК ЧАСА Учитељ чита песмицу <i>Ала је леј овај свет</i>. Разговарамо са ученицима о томе шта им се све свиђа у свету око њих. Ученици се представљају једни другима: – један ученик изађе испред осталих и каже своје име; – остала деца кажу: „Здраво, Иване/Ивана“. На исти начин се представе сви ученици. Кажемо им да ћемо у току ове године упознавати свет око нас и да ће нам у томе помоћи и уџбеник и радна свеска <i>СВЕТ ОКО НАС</i>. Упознајемо уџбеник, РВ: стр. 8; ОВ: уџбеник 1а, стр. 8. Ученици уз помоћ учитеља решавају задатке у РВ: радној свесци, стр. 8; ОВ: уџбенику 1а, стр. 9. Игра – Ово смо ми.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 2	Наставна јединица: Наша осећања	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: развијање одговорног односа према себи и окружењу и уважавање других. Препознавање жеља, интересовања и осећања као и осећања других. Коришћење различитих социјалних вештина у непосредном друштвеном окружењу.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.5.2.		
Наставне методе: дијалогска, демонстративна, писани рад	Облици рада: фронтални, индивидуални	
Наставна средства: припремљене песмице, РВ: уџбеник, листа осећања у сликама, РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1а		
ТОК ЧАСА		
Учитељ чита песмице: <i>Хвањај лојова</i> Г. Витеза, <i>Весела балада о њлачу</i> Д. Ђорђевића, <i>Деће и њас</i> Д. Радовића, <i>Шта је сирашино</i> Д. Радовића, <i>Срећа</i> Л. Блашковића. После сваке песмице разговарамо о томе о којим осећањима она говори, подстичемо ученике да наведу ситуације када су се они тако осећали, да на цртежима који су залепљени на табли покажу то осећање. – Како препознајемо осећања код других?		Уводни
Разговарамо о сликама у уџбенику. – Шта радимо када је неко тужан? – А шта када је неко уплашен? Разговарамо о љутњи: када смо све љути; да ли увек са разлогом; шта тада радимо? – Шта треба да радимо када се други љуте?		
Ученици уз нашу помоћ анализирају слике из уџбеника, РВ: стр. 9; ОВ: стр. 10 и уочавају различите ситуације и расположења. – Зашто је Ана радосна? – По чему то видиш? – Шта тебе радује? – Чеге се Ненад боји? – По чему то закључујеш? – Чеге се ти плашиш? – Ко је уз тебе када си уплашен/уплашена? – Зашто се Бошко љути? – По чему се то види? – Када се ти љутиш? – Зашто је Милена тужна? – На основу чега си то закључио/закључила? – Да ли си и ти понекад тужан/тужна? Када? – Шта ти је потребно када си тужан/тужна?		Главни
Ученици уз нашу помоћ решавају задатке у РВ: радној свесци, стр. 9; ОВ: уџбенику 1а, стр. 11; разговарамо о њима.		
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре ојажања, Нова просвета</i> , Београд 1991.		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 3	Наставна јединица: Школа	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: развијање основних појмова о непосредном природном и друштвеном окружењу и њихово повезивање. Описивање свог непосредног окружења – амбијента у коме ученик живи – школу. Упознавање школе, људи који у њој раде. Усвајање знања о пословима које запослени у школи обављају.		
Стандарди постигнућа: 1ПД. 1.5.1. 1ПД. 1.5.2.		
Наставне методе: дијалошка, демонстративна, писани рад	Облици рада: фронтални, индивидуални	
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1а, ЦД		
ТОК ЧАСА		
Слушамо песмицу Ау, шћо је школа зјодна!		
Питамо ученике како им се свиђа њихова школа. Тражимо да усмено опишу своје доживљаје у вези са школом. Да ли има нешто што бисте променили? Објасните одговор.		
Разговарамо са ученицима:		
– Како се зове твој учитељ?		
– Како се зове твоја школа?		
– Како она изгледа?		
– Које просторије се налазе у твојој школи?		
– Шта се све налази у твојој учионици?		
– Шта носиш у школској торби?		
– Како чуваш свој прибор?		
– Шта означава школско звоно?		
– Како се понашаш у школи?		
– Како поздрављамо старије?		
– Ко брине о чистоћи школе?		
– Како ти одржаваш чистоћу у школи?		
– Шта радиш када желиш нешто да питаш?		
Заједно са ученицима анализирамо илустрације из РВ: уџбеника, стр. 10; РВ: радне свеске, стр. 10; ОВ: уџбеника 1а, стр. 16 и 17.		
Ученици уз нашу помоћ решавају задатке у РВ: радној свесци, стр. 10; ОВ: уџбенику, стр. 17.		
Литература:		

У одговарајућу колону учртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 4	Наставна јединица: Мој дом. Моје насеље	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: описивати своје непосредно окружење – амбијент у коме ученик живи – дом, насеље. Препознати групе људи који живе у непосредном окружењу. Развијати одговорни однос према себи и окружењу и уважавање других.		
Стандарди постигнућа: 1ПД. 1.5.1. 1ПД. 1.5.2.		
Наставне методе: дијалогска, демонстративна, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1а, слике града и села		
ТОК ЧАСА Певамо песму <i>На крај села жуџа кућа</i>. Ученици усмено одговарају на наша питања: – Шта је дом? – Ко живи у дому? – Како се понашамо једни према другима? – Живимо ли сви у истим домовима? Уз помоћ питања, ученици уочавају разлике и сличности између стамбене зграде и куће. – Које просторије се налазе у твом дому? – Чему служе те просторије? – Шта се ради у свакој од тих просторија? Ученици описују простор у коме бораве. Ученици анализирају илустрације у РВ: уџбенику, стр. 12 и 13; ОВ: уџбенику 1а, стр. 12 и 13. Разговарамо о насељима у којима ученици живе. Анализирамо илустрације из РВ: уџбеника, стр. 16 и 17; ОВ: уџбеника 1а, стр. 18 и 19. Ученици усмено описују изглед града помоћу питања. – Какве су куће и зграде, имају ли двориште? – Како изгледају улице? Да ли у њима има много саобраћаја? Ученици усмено описују изглед села помоћу питања. – Чиме се баве људи у селу, а чиме у граду? – Које још разлике уочаваш између града и села? – Кога називамо суседима? – Ко живи у твојој близини? – Како се твоји родитељи понашају према суграђанима, а како према суседима? – Шта је заједничко за све суграђане? – Како поздрављаш старије суседе? – Знаш ли чиме се баве твоји суседи? – Имаш ли вршњака у свом окружењу? – Како проводиш време са њима? – Где се најчешће играете? Ученици решавају задатке у РВ: радној свесци, стр. 11, и разговарамо о њима. Ученици самостално цртају своје насеље у свесци, док учитељ црта на табли. Игра – СЕЛО ИЛИ ГРАД		
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре оцажања, Нова просвета</i> , Београд 1991. Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, дружимо, радимо, Дневник</i> , Нови Сад.		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 5	Наставна јединица: Породица. Рођаци, суседи, другови	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: препознавање група људи који живе у непосредном друштвеном окружењу: породица, родбина, суседи, другови. Увиђање значаја обављања својих обавеза у породици. Развијање љубави и поштовања према члановима породице и родбине.		
Стандарди постигнућа: 1ПД. 1.5.1. 1ПД. 1.5.2.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1а		
ТОК ЧАСА		
Ученици слушају песму <i>Породица</i> коју чита учитељ; затим одговарају на питање: – Ко све чини породицу у овој песми? Породице могу имати различит број чланова. Да видимо колико чланова имају ваше породице.		
Ученици усмено набрајају: - чланове своје породице; - чланове шире породице – родбине. Учитељ истиче разлику између чланова породице од чланова родбине. Истицање родбинских веза: родитељ, син, кћерка, унук, унука, тетка, теча, ујак, ујна, стриц, стрина. Разговарамо о односима у породици. Разговарамо о обавезама чланова породице – у односу на могућности и узраст, у породици свако има одређене задатке. Разговарамо о фотографијама из РВ: уџбеника, стр. 18; ОВ: уџбеника 1а, стр. 20, 21 и 22. - Хоће ли неко да нам опише своје суседе? - Зашто су вам ваши суседи важни? - Који простор делите са својим суседима? Како о њему бринете? Ученици описују односе међу суседима и друговима. Са ученицима усмено анализирамо илустрацију из РВ: уџбеника, стр. 19. Читамо песмицу М. Тешића <i>Шта имам своје</i> и са ученицима разговарамо о првим утисцима.		
Решавамо заједно са ученицима задатке у РВ: радној свесци, стр. 12 и 13; ОВ: уџбенику, стр. 20, 21, 22 и 23, и разговарамо о њима.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 6	Наставна јединица: Празници	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: усвајање појма празника, упознавање са најважнијим празницима; развијање основних појмова о друштву и о средини у којој живимо; развој социјално одговорног понашања.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.5.2.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад	Облици рада: фронтални, индивидуални	
Наставна средства: РВ: уџбеник, РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1а		
ТОК ЧАСА		
Игра – ПОКЛОН		
Слушамо и певамо рођанданску песму. Разговарамо о њој.		
Читамо песмицу Пере Зупца <i>Друћарска</i> .		
Са ученицима разговарамо о песми помоћу питања:		
– Када певамо ову песму? – Кога позиваш на свој рођендан? – Који још празник славимо у породици?		
Ученици описују прославу неког породичног празника.		
Ученици раде у групама на тему: Како дочекујемо госте и како се понашамо у гостима?		
Домаћини – припремају славље и дочекују госте.		
Гости – спремају поклон, пригодну одећу, долазе у госте.		
– На који начин честиташ празнике рођацима и пријатељима који живе у другом граду или селу?		
Разговарамо о томе како се понашамо у гостима и како када гости дођу код нас.		
Пошто је школа наша друга кућа, ми и у њој често славимо и дочекујемо госте.		
У нашој школи се прославља Дан школе и школска слава Св. Сава.		
Причамо о понашању на школским прославама.		
Анализирамо илустрације у РВ: уџбенику, стр. 20; ОВ: уџбенику 1а, стр. 24.		
Решавамо задатке у РВ: радној свесци, стр. 14; ОВ: уџбенику 1а, стр. 25, и разговарамо о њима.		
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре оџажања, Нова просветица</i> , Београд, 1991.		
Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, дружимо, радимо, Дневник</i> , Нови Сад.		
Љубинко Милановић, <i>Збирка 300 иџара за најмлађе</i> , ЗУНС, Београд, 2004.		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 7	Наставна јединица: Дечја права	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: усвајање основних информација о дечијим правима и обавезама; развијање потребе за друштвеним ангажовањем; развијање социјалне одговорности.		
Стандарди постигнућа: 1ПД. 1.5.1. 1ПД. 1.5.2. 1ПД. 2.5.2.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, свеска, <i>Буквар дечјих љубави</i> , РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1а		
ТОК ЧАСА Разговарамо са ученицима о појму <i>дечје љубави</i>. Читамо нека од дечјих права и разговарамо о важности тих права. За свако од прочитаних права ученици усмено образлажу да ли га остварују или не. Ученици затим усмено одговарају на питања: – Која права треба да имају сва деца на свету? – Да ли сва деца на свету остварују своја права? – Ко угрожава дечја права? Поменути УНИЦЕФ као организацију која помаже деци (брига о здрављу, школовању, лечењу). Заједно са ученицима анализирамо фотографије из РВ: уџбеника, стр. 21; ОВ: уџбеника 1а, стр. 26. Учитељ усмено истиче: СВАКО ДЕТЕ ИМА ПРАВО ДА: – живи у породици; – редовно једе и има шта да обуче; – живи у здравој околини; – се игра; – слободно пита и каже оно што мисли; – се лечи када је болесно. Када су упознали своја права, следи и објашњење обавеза. – Шта су обавезе? – Које ти обавезе имаш у свом дому? – Које су твоје обавезе у школи? – Зашто је важно да испуњавамо обавезе? Решавамо задатке у РВ: радној свесци, стр. 15; ОВ: уџбенику 1а, стр. 27, разговарамо о поступку рада и о тачности урађеног.		Уводни
		Главни
		Завршни
Литература: <i>Буквар дечјих љубави</i>		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 8	Наставна јединица: Јесен	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: уочавање основних карактеристика јесени као годишњег доба; развијање способности уочавања основних својстава објекта, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.4.4. 1ПД.2.1.1.		
Наставне методе: дијалогска, демонстративна, писани рад, амбијентално учење		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1а, слике		
ТОК ЧАСА Садржај ове наставне јединице најбоље је и најочигледније реализовати изласком у школско двориште или у оближњи парк. Од ученика тражимо да посматрају: дрвеће, лишће, траву, птице, бубице и да уоче што више детаља о њиховом изгледу и понашању.		
Ученици описују уочене промене. Лишће жути и опада са дрвећа. Често пада киша. Све је мање сунчаних дана. Честе су магле. Животиње се припремају за зиму – неке птице се селе у топлије крајеве. Пијаце су пуне воћа и поврћа. Припремамо зимницу. Јесењи месеци су: <i>септембар, октобар и новембар</i>. – Како се одевају људи? – Шта раде људи у јесен? – Шта се ради у воћњаку? – Шта у повртњаку? – Шта на њиви? – Како се неке животиње припремају за наступајућу зиму? Анализирамо слике из РВ: уџбеника, стр. 22; ОВ: уџбенику 1а, стр. 28. Читамо песму „Јесен“ (прилог бр. 2). Решавамо задатке у РВ: радној свесци, стр. 16 и 17; ОВ: уџбенику 1а, стр. 29 и 30.		
Разговарамо о урађеним задацима и уједно проверавамо тачност урађеног.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 9	Наставна јединица: Други људи и ја	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: утврдити стечена знања о наставној теми.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.5.1. 1ПД.1.5.2. 1ПД. 2.5.2.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: наставни листић		
ТОК ЧАСА Понављамо стечена знања везана за наставну тему. Поновити стечена знања о: – дому; – насељу; – школи; – породици и родбини; – деčјим правим. Ученици раде задатке у наставном листићу (прилог бр. 1). Обилазимо ученике и проверавамо тачност урађеног.		
Литература:		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 10	Наставна јединица: Чувамо здравље – исхрана, чистоћа тела и простора, спорт и рекреација	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: стицање основних знања о значају одржавања личне хигијене и хигијене одеће и обуће. Уочавање значаја правилне исхране, бављења спортским активностима и боравка на свежем ваздуху. Развијање одговорног односа према сопственом здрављу.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.5.5.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, свеска, слике, ОВ: уџбеник 1а		
ТОК ЧАСА Разговарамо са ученицима о пословици: „Здравље је највеће богатство.” Тражимо од ученика да наводе активности које обављамо да бисмо били здрави. Посматрамо слику у РВ: уџбенику, стр. 24; ОВ: уџбенику 1а, стр. 34, и разговарамо о њој. Ученици усмено одговарају на питања: – Шта значи реч <i>хигијена</i>? – Како ви одржавате личну хигијену? – Шта вам је све за то потребно? – Зашто је важно да увек будемо чисти и уредни? – Шта значи правилна исхрана? – Да ли је добро да стално лежимо, гледамо телевизију или играмо игрице на компјутеру? Образложите. Разговарамо о значају бављења спортом и боравка на чистом ваздуху. Читамо песму и разговарамо о њој. БАВИТЕ СЕ СПОРТОМ Бавите се спортом, не може да шкоди, спортисти су били и биће у моди. Кондиције пуни, увек ведре, здрави. Свако дете треба спортом да се бави. Разлога ће многи имати за славље, ал' на првом месту – спорт је, децо, ЗДРАВЉЕ. И од вас ће свако, то вам могу рећи, много, много нових пријатеља стећи. Бавите се спортом, не може да шкоди, спортисти су били и биће у моди. Саша Божовић Посматрамо слику у РВ: уџбенику, стр. 25; ОВ: уџбенику 1а, стр. 35, и разговарамо о њој. Ира – НА СЛОВО, НА СЛОВО		
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре оцажања, Нова просвета</i> , Београд, 1991. Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, дружимо, радимо, Дневник</i> , Нови Сад. Љубинко Милановић, <i>Збирка 300 иџара за најмлађе</i> , ЗУНС, Београд, 2004.		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 11	Наставна јединица: Чувамо здравље – хигијена простора, чистоћа насеља	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: стицање основних знања о значају одржавања хигијене простора и чистоће насеља. Развијање одговорног односа према окружењу.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.5.5.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, свеска, РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1а		
ТОК ЧАСА Са ученицима усмено понављамо оно што су научили на претходном часу – на које начине се одржава лична хигијена; у чему је значај личне хигијене; правилна исхрана и њен значај.		
Разговарамо о просторијама у којима боравимо (школа, просторије у дому). – У каквим просторијама у току дана боравимо? – Зашто на одмору увек отварамо прозоре у учионици? – На који начин одржавамо чистоћу простора у коме боравимо? – Која средства користимо за одржавање чистоће простора? Разговарамо о сликама из РВ: уџбеника, стр. 26; ОВ: уџбеника 1а, стр. 36. Игра – ЧИСТО ДЕТЕ Разговарамо о пословици: „Ако хоћеш чисто село, почисти прво испред своје куће.” – Ко је одговоран за чистоћу насеља? – Зашто је важно да у насељима има много дрвећа, цвећа, травњака? Разговарамо о сликама из РВ: уџбеника, стр. 27; ОВ: уџбенику 1а, стр. 37.		
Заједно са ученицима решавамо задатке у РВ: радној свесци, стр. 22; ОВ: уџбенику 1а, стр. 38, и разговарамо о њима.		
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре оџажања, Нова просвета</i>, Београд, 1991. Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, дружимо, радимо, Дневник</i>, Нови Сад.		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 12	Наставна јединица: Штедња	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: уочавање значаја штедње; уочавање једноставних узрочно-последичних веза и односа.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.2.2.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад	Облици рада: фронтални, индивидуални	
Наставна средства: РВ: уџбеник, свеска, РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1а, слике кућних апарата и уређаја		
ТОК ЧАСА Разговарамо са ученицима о штедњи: – Шта све можемо да штедимо? Ученици уз нашу помоћ уочавају значај електричне енергије за живот. Посматрамо слике из РВ: уџбеника, стр. 28 и 29; ОВ: уџбеника 1а, стр. 39 и 40. Причамо о рационалној потрошњи и коришћењу воде, хране и електричне енергије. Ученици усмено одговарају на питање: – На који начин можемо да штедимо воду, струју, храну? Ученици цртају неки од електричних уређаја који имају у свом дому. Игра – КУЋНИ АПАРАТИ И УРЕЂАЈИ		
		Уводни
		Главни
		Завршни
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре оштравања, Нова просвета</i> , Београд, 1991.		
Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, дружимо, радимо, Дневник</i> , Нови Сад.		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 13	Наставна јединица: Од чега су предмети око нас	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: уочавање разлика и сличности међу објектима, предметима и материјалима од којих су објекти и предмети направљени. Развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање друштвеног окружења.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.3.4. 1ПД.1.3.5.		
Наставне методе: дијалошка, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, свеска, РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1а, предмети од различитих материјала, торба		
ТОК ЧАСА		
Посматрамо слику у РВ: уџбенику, на страни 30; ОВ: уџбенику 1а, на страни 41. и разговарамо о томе од чега је шта направљено (змај од папира, балон од гуме, бицикл од метала итд.).		Уводни
Посматрамо предмете направљене од различитих материјала. Тражимо од ученика да опишу те предмете и да кажу од ког материјала су направљени.		
Ученици затим наводе материјале од којих се праве употребни предмети:		Главни
• дрво, • метал, • тканина, • стакло, • пластика, • камен, • кожа, • папир.		
Разговарамо о амбалажи и о материјалима од којих се она прави.		Завршни
Ученици наводе своја искуствена знања о рециклажи. Заједно са учитељем уочавају њен значај.		
Решавамо задатке у РВ: радној свесци, стр. 23, 24, 25 и 26; ОВ: уџбенику 1а, стр. 41, 42, 43 и 44, и разговарамо о томе да ли су их тачно урадили.		Завршни
Игра – ШТА ЈЕ ОД ЧЕГА НАПРАВЉЕНО		
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре ошјажања, Нова просвета</i> , Београд, 1991.		
Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, дружимо, радимо, Дневник</i> , Нови Сад.		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 14	Наставна јединица: Око нас људи раде	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: упознавање ученика са различитим занимањима.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.5.3.		
Наставне методе: дијалогска, писани радови		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, свеска, РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1а, слике		
ТОК ЧАСА Читамо песмицу Д. Карановића, <i>Занимања</i>. Питамо ученике која се све занимања овде спомињу. Објашњавамо им она која им нису позната. Разговарамо о занимању људи са слике из РВ: уџбеника, стр. 31, 32 и 33; ОВ: уџбеника 1а, стр. 45, 46 и 47. Ученици усмено набрајају алате које људи користе у обављању неких послова и уз нашу помоћ их описују. Ученици наводе занимања људи који у свом послу не користе никакве материјале ни алате. Набрајају производе које људи стварају. Ученици цртају нека од занимања. Игра – ШТА РАДЕ ОВИ ЉУДИ		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 15	Наставна јединица: Путујемо – саобраћај	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: упознавање ученика са основним појмовима везаним за саобраћај. Усвајање и примена правила понашања у саобраћају. Развијање одговорног понашања у саобраћају.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.5.4.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални, групни
Наставна средства: РВ: уџбеник, свеска, РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1а, боца		
ТОК ЧАСА Певамо песмицу „Ивин воз” и пратимо је покретима. – О ком превозном средству се говори у овој песми? – Да ли сте некада путовали возом? Испричајте своје утиске. – По чему се креће воз? – Шта значи <i>саобраћај</i>; шта се то превози саобраћајем? Саобраћај је превоз путника, робе и пренос информација. Кроз разговор долазимо до тога ко учествује у саобраћају и чиме се све превозимо. – Како ви учествујете у саобраћају? Да би се саобраћајна средства кретала, потребан им је неки пут. Посматрамо слике у РВ: уџбенику, стр. 34; ОВ: уџбенику 1а, стр. 48 и одређујемо какав је пут потребан за које саобраћајно средство. Према врсти пута смо и поделили саобраћајна средства на копнена, ваздушна и водена. Да се не би дешавале несреће, саобраћај је регулисан саобраћајним знацима. Саобраћај још регулише семафор и саобраћајац. Разговарамо о светлима семафора и о њиховом значају за пешаке. – Како саобраћајац регулише саобраћај? – Који су саобраћајни знаци важни за пешаке? Разговарамо о слици из РВ: уџбеника, стр. 35; ОВ: уџбеника 1а, стр. 50. У мањим групама ученика демонстрирамо правилно прелажење преко улице. Ученици усмено истичу и примењују правило преласка преко улице. Зебра – пешачки прелаз јесте означено место где пешаци прелазе улицу. Ученици у својим свескама цртају семафор. Игра – ОКРЕЋЕМО БОЦУ		Уводни
Ученици раде задатке у РВ: радној свесци, стр. 27; ОВ: уџбенику 1а, стр. 49.		Главни
		Завршни
Литература: Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, гружимо, радимо, Дневник</i> , Нови Сад.		

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 16	Наставна јединица: Раскрсница. Опрез у саобраћају	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: упознавање ученика са основним појмовима везаним за саобраћај. Усвајање и примена правила понашања у саобраћају. Развијање одговорног понашања у саобраћају.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.5.4.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад, демонстративна, амбијентално учење		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1а, свеска		
ТОК ЧАСА Садржаје овог часа требало би реализовати ван школске зграде одласком на раскрсницу. Ученике наводимо да уоче и наброје учеснике у саобраћају. Затим понављамо знања стечена на претходном часу о саобраћају и саобраћајним правилима.		
Ученици уз нашу помоћ именују коловоз, тротоар, ивичњак. Објашњавамо њихово значење. Вежбамо прелажење улице и кретање улицом ако нема тротоара. Подстичемо ученике да изведу закључак о значају правилног кретања улицом без тротоара, као и прелажења улице на пешачком прелазу. Ученици уз нашу помоћ наводе опасности у саобраћају. Анализирамо слику у РВ: уџбенику, стр. 36 и 37; ОВ: уџбенику 1а, стр. 51 и 52.		
Цртамо у свескама раскрсницу и обележавамо коловоз, тротоар, ивичњак, пешачки прелаз.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 17	Наставна јединица: Саобраћај	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: утврђивање знања ученика о основним појмовима везаним за саобраћај. Развијање одговорног понашања у саобраћају.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.5.4.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1а		
ТОК ЧАСА Са ученицима усмено понављамо оно што су досад научили о саобраћају. – Шта је саобраћај? – Ко су учесници у саобраћају? – Ко регулише саобраћај? – Шта је коловоз, а шта тротоар? – Шта је раскрсница? – Какве нам опасности прете у саобраћају? – Шта морамо да радимо да до њих не дође? Решавамо задатке у РВ: радној свесци, стр. 28 и 29; ОВ: уџбенику 1а, стр. 53 и 54. Проверавамо и вреднујемо урађене задатке. Игра – ТЕЛЕФОН		
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре оцажања, Нова просвета</i> , Београд, 1991. Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, дружимо, радимо, Дневник</i> , Нови Сад.		

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 18	Наставна јединица: Шта се деси ако нисмо пажљиви	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: упознавање са опасностима у свакодневном животу (вода, ватра, струја...). Развијање одговорног понашања.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.5.4. 1ПД.1.5.5.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1а, свеска		
ТОК ЧАСА Разговарамо о пословици „Вода и ватра су добре слуге, али зли господари.” Питамо ученике које нам све опасности прете од воде и ватре. Анализирамо илустрације из РВ: уџбеника, стр. 41 и 42; ОВ: уџбеника 1а, стр. 58 и 59. – Шта може да се деси ако непажљиво рукујемо електричним апаратима? – Какве опасности прете од неопрезног руковања шибицом и упаљачем? – Ако дође до пожара, шта морамо да радимо и коме да се обратимо? – Шта ће се десити ако не затворимо славину? – Зашто је то опасно? Ученици уз нашу помоћ уочавају опасне ситуације у свакодневном животу. Упућујемо ученике на то како да реагују у опасним ситуацијама и чију помоћ да траже. Указујемо на значај важних телефона: • 192 полиција, • 193 ватрогасци, • 194 хитна помоћ. Ученици у својим свескама цртају једну ситуацију опасну по живот (пожар, поплава).		Уводни
		Главни
		Завршни
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 19	Наставна јединица: Зима	Тип часа: обрада	
Циљеви и задаци часа: увиђање основних карактеристика зиме као годишњег доба. Развијање способности уочавања основних својстава, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности.			
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.4.4. 1ПД.2.1.1.			
Наставне методе: дијалогска, демонстративна, кооперативна, амбијентално учење		Облици рада: фронтални, индивидуални	
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1а, свеска, лутке од папира			
ТОК ЧАСА			Уводни
Излазимо у школско двориште и уочавамо временске прилике.			
Ученици уз нашу помоћ описују временске прилике (време је хладније; често пада снег; вода у барама се леди). Говоримо о значају снежног покривача за неке биљке. Ученици уз нашу помоћ уочавају и описују промене на биљкама (биљке мирују, листопадно дрвеће је без лишћа, зимзелено дрвеће је и зими зелено). Посматрамо птице које су ту – птице станарице (врабац, голуб, врана). Посматрамо како се птице понашају и коментаришемо. Хранимо гладне птице. Причамо о животињама: – Ко брине о домаћим животињама? – Где су оне током зиме? – Које животиње преспавају зимски сан? (медвед, гуштер, корњача) Објашњавамо да животиње зими добијају гушћу длаку и перје које их штити од хладноће. Разговарамо о облачењу људи зими. (топла одећа, обућа, шал, капа, рукавице). Питамо ученике зашто се радују зими. (игре на снегу, санкање, скијање, клизање) Упознајемо ученике са зимским невољама (завејани путеви, поледица) и како се од њих заштитити. Читамо текст из РВ: уџбеника, стр. 43 и 44; ОВ: уџбеника 1а, стр. 60 и 61.			Главни
Читамо песму „Зима”. Игра – ОБУЦИ ЛУТКУ			
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре ошјања, Нова просвета</i> , Београд, 1991. Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, дружимо, радимо, Дневник</i> , Нови Сад.			Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 20	Наставна јединица: Зима	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: утврђивање знања о основним карактеристикама зиме као годишњег доба. Развијање способности уочавања основних својстава, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.4.4. 1ПД.2.1.1.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1а		
ТОК ЧАСА Понављамо досад научено о зими као годишњем добу: карактеристике времена; промене на биљкама и животињама; живот и рад људи зими. Решавамо задатке у РВ: радној свесци, стр. 30 и 31; ОВ: уџбенику 1а, стр. 62 и 63. Проверавамо урађене задатке и разговарамо о њима. Правимо одељењски пано.		Уводни
		Главни
		Завршни
Литература:		

У одговарајућу колону учртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 21	Наставна јединица: Жива и нежива природа	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: оспособљавање ученика за разликовање живе од неживе природе на основу уочених својстава; уочавање повезаности живе и неживе природе на конкретним примерима; развијање способности уочавања својстава, појава и процеса у окружењу.		
Стандарди постигнућа: 1ПД. 1.1.1. 1ПД.1.1.2. 1ПД.1.1.3. 1.ПД.2.1.1.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, свеска, РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1а		
ТОК ЧАСА Посматрамо зидну слику (нпр. град). Разговарамо о слици. Именујемо све оно са слике што је човек направио.		Уводни
Посматрамо слику у уџбенику и разговарамо о њој. – Шта је природа? Ученици долазе до закључка да је природа све што нас окружује, а није направио човек. Уочавамо и именујемо живу (људи, биљке, животиње) и неживу (вода, ваздух земљиште, сунце) природу. Заједно са ученицима изводимо закључак: жива бића се рађају, хране, расту, развијају, размножавају. Ученици одговарају на питања: – Зашто је вода важна за људе? – А зашто за животиње? – Шта би се десило са биљкама када не би било воде? – Могу ли жива бића да опстану без ваздуха? – Зашто је живим бићима важно земљиште? – Шта би се десило када не би било сунца? Закључујемо да су жива и нежива природа нераскидиво повезане. Ученици именују шта се све са слике из уџбеника односи на живу природу, РВ: уџбеник, стр. 48; ОВ: уџбеник 1а, стр. 66.		Главни
Решавамо задатке у РВ: радној свесци, стр. 34; ОВ: уџбенику 1а, стр. 67. и разговарамо о њима.		Завршни
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 22	Наставна јединица: Шума	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: уочавање карактеристичних биљака и животиња наших шума.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.6.		
Наставне методе: дијалoшка, писани рад, демонстративна	Облици рада: фронтални, индивидуални, групни	
Наставна средства: РВ: уџбеник, свеска, РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1а		
ТОК ЧАСА		
Ученици слушају песмицу „Благо наших шума” (прилог бр. 4).		
Разговарамо о песми.		
Питамо ученике који становници шуме се помињу у овој песми.		
Питамо ученике ко још живи у шуми а није поменут у овој песми.		
Ученици уз нашу помоћ именују шумске животиње: срна, веверица, вук, медвед, јеж.		
Анализирамо слике из РВ: уџбеника, стр. 49; ОВ: уџбеника 1а, стр. 68.		
Тражимо од ученика да наброје карактеристичне биљке шума.		
Биљке шуме: храст, бор, јела, кестен, буква, леска.		
Ученици усмено наводе које птице се могу видети у шуми.		
Ученике делимо у групе.		
Свака група има задатак да прочита део текста из РВ: уџбеника, стр. 50 и 51; ОВ: уџбеника 1а, стр. 69 и 70, а онда да исприча оно што је прочитала.		
Цртамо једну животињу и једну биљку, становнике шуме.		
Игра – ЛОВАЦ		
Решавамо задатке у РВ: радној свесци, стр. 35; ОВ: уџбенику 1а, стр. 71, и разговарамо о њима.		
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре ојашања, Нова просвета</i> , Београд, 1991.		
Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, дружимо, радимо, Дневник</i> , Нови Сад.		

У одговарајућу колону уцртајте знак √ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 23	Наставна јединица: На ливади	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: уочавање карактеристичних биљака и животиња наших ливада.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.6.		
Наставне методе: дијалошка, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални, групни
Наставна средства: РВ: уџбеник, свеска, РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1а		
ТОК ЧАСА Ученици усмено описују ливаду на којој су били. Посматрамо слику у РВ: уџбенику, стр. 52; ОВ: уџбенику 1а, стр. 72, и разговарамо о њој. Тражимо од ученика да именују животиње становнике ливаде. Именовање животиња ливаде: лисица, зец, орао, фазан, кртица. Питамо их да ли знају које биљке расту на ливади. Биљке ливаде: трава, детелина, маслчак, камилица, љутић, булка. Ученике делимо у групе. Свака група има задатак да прочита део текста из РВ: уџбеника, стр. 53 и 54; ОВ: уџбеника 1а, стр. 73 и 74, а онда да исприча оно што је прочитала. Упознајемо ученике са неким од становника ливаде, РВ: уџбеник, стр. 53. и 54; ОВ: уџбеник 1а, стр. 73 и 74. Решавамо задатке у РВ: радној свесци, стр. 36; ОВ: уџбенику 1а, стр. 75, и разговарамо о њима.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 24	Наставна јединица: У води и поред ње	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: уочавање карактеристичних биљака и животиња које живе у нашим водама и поред ње.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.6.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални, групни
Наставна средства: РВ: уџбеник, свеска, РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1а		
ТОК ЧАСА Ученици посматрају слике баре и језера и уколико су их посетили, причају о својим утисцима. Усмено наводе карактеристике ових вода које су досад уочили или сазнали, као и називе биљних и животињских врста које их настањују. Посматрамо слику у РВ: уџбенику, стр. 55; ОВ: уџбенику 1а, стр. 76, и разговарамо о њој. Тражимо од ученика да именују биљке које расту у води и поред ње. Биљке које расту у води и поред ње јесу: трска, врба, рогоз. Именујемо животиње које живе у бари и поред ње: рибе, барске корњаче, роде, водене змије, жабе, пужеви. Ученици уз нашу помоћ уочавају разлику између животиња и биљака ливаде и простора око воде. Ученике делимо у групе. Свака група има задатак да прочита део текста из РВ: уџбеника, стр. 56 и 57; ОВ: уџбеника 1а, стр. 77 и 78, а онда да исприча оно што је прочитала. Упознајемо ученике са неким од становника баре, РВ: уџбеник, стр. 56 и 57; ОВ: уџбеник 1а, стр. 77 и 78. Игра – ЖАБЕ Решавамо задатке у РВ: радној свесци, стр. 37; ОВ: уџбенику 1а, стр. 79, и разговарамо о тачности урађеног.		
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре ошјажања, Нова просвета</i> , Београд, 1991.		
Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, дружимо, радимо, Дневник</i> , Нови Сад.		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 25	Наставна јединица: Биљке и животиње из наше околине	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: утврђивање стечених знања о биљкама и животињама наше околине.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.6.		
Наставне методе: дијалошка, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1а		
ТОК ЧАСА Понављамо оно што смо научили о биљкама и животињама које расту у води и око ње, у шуми и на ливади. Ученици раде задатке у наставном листићу (прилог бр. 6). Израђујемо албуме: „Биљке из твоје околине“ „Животиње из твоје околине“ Ученици раде задатке у РВ: радној свесци, стр. 38 и 39; ОВ: уџбенику 1а, стр. 80 и 81. Читамо пригодне текстове о биљкама и животињама из околине (прилог бр. 5). Домаћи задатак – пронаћи занимљивост о некој животињи која живи у води.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 26	Наставна јединица: Биљке које човек гаји	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: упознавање ученика са биљкама које човек гаји. Развијање одговорног односа према биљкама.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.2. 1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.4. 1ПД.1.1.6. 1.ПД. 1.2.3. 1ПД.2.1.1.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални, у пару
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, слике биљака или различити плодови		
ТОК ЧАСА Ученици у паровима раде на задатку: сваки пар добије плод воћа или поврћа (или слику) о коме треба да исприча оно што зна. Парови имају неколико минута за припрему. Јављају се добровољци, а остали парови допуњују, односно помињу само оно што није речено. Тражимо од ученика да наброје биљке које човек гаји. Разговарамо о поменутим биљкама. – Шта је потребно тим биљкама да би могле да расту? – Како човек обезбеђује те услове? – Где човек гаји биљке? – Које послове људи обављају у воћњаку, повртњаку, на њиви? Истичемо: У повртњаку људи гаје различите врсте поврћа: лук, парадајз, паприку, шаргарепу... У воћњаку се гаји воће: јабуке, крушке, трешње... У винограду људи гаје винову лозу. На њивама се узгаја: кукуруз, пшеница, сунцокрет, шећерна репа... Тражимо од ученика да образложе зашто човек гаји наведене биљке. Истичемо: У парковима, двориштима, становима људи гаје украсне биљке. Оне нам улепшавају и оплемењују простор у коме живимо. Читамо текст из РВ: уџбеника, стр. 58 и 59; ОВ: уџбеника 1б, стр. 94 и 95. Припремимо слике и пригодне текстове. Ученике поделимо у три групе (воће, поврће, украсне биљке). Правимо одељењски пано (прилог бр.7). Игра – ЗНАШ ЛИ ГДЕ РАСТЕМ?		Уводни
		Главни
		Завршни
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре ојашања, Нова просвета</i>, Београд, 1991. Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, гужимо, радимо, Дневник</i>, Нови Сад.		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 27	Наставна јединица: Биљке	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: утврђивање знања ученика о биљкама које човек гаји. Развијање одговорног односа према биљкама.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.2. 1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.4. 1.ПД. 1.2.3.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални, у пару
Наставна средства: РВ: радна свеска; ОВ: уџбеник 1б		
ТОК ЧАСА Сваки пар смишља по два питања о претходно наученом градиву о биљкама. Парови једни другима наизменично постављају питања и усмено на њих одговарају. Ученици решавају задатке у РВ: радној свесци, стр. 40 и 41; ОВ: уџбенику 1б, стр. 96 и 97. Проверавамо урађене задатке и разговарамо о томе шта нам је било лако, а шта тешко у решавању задатака.		
Литература: Проф. др Бранислав Грдинић, мр Наташа Бранковић, <i>Методика познавања природе и света око нас у наставној пракси</i> , Култура, Бачки Петровац, 2005.		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 28	Наставна јединица: Биљка и њени делови	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: упознавање ученика са основним деловима биљке и са њиховим улогама. Развијање способности да се уоче основна својства појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности. Развијање одговорног односа према биљкама.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.5. 1ПД.2.1.4.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, биљка у саксији		
ТОК ЧАСА Одгонетамо загонетке – учитељ чита, ученици погађају. <i>Бела се роди, зелена одрасће, црвена умре.</i> (трешња) <i>Једна плава, а сивошину каја.</i> (главица купуса) <i>Кућа од земље, косији црвене, а лишиће зелено.</i> (шаргарепа) <i>Сви синови у каји, ошац без каје.</i> (жир) <i>Шта је хладно, а жеже?</i> (коприва) <i>Шта на овом свету цвети, а на оном роди?</i> (кромпир) <i>Звоно, а не звони.</i> (висибаба)		
Припремити једну биљку у саксији која има цвет и једну јабуку. Посматрамо и описујемо биљку у саксији. Ученици именују делове биљке (стабло, лист, цвет). Причамо о улози поменутих делова биљке. Вадимо биљку из саксије и показујемо корен. Јабуку пресечемо напола и покажемо семе. Објашњавамо улогу ових делова биљке. Читамо текст из РВ: уџбеника, стр. 60; ОВ: уџбеника 1б, стр. 98.		
Ученици уз нашу помоћ раде задатке на наставном листићу (прилог бр. 8). Ученици у свесци цртају биљку и обележавају њене делове. За домаћи задатак: припремити и донети разна семена биљака.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 29	Наставна јединица: Сличности и разлике међу биљкама	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: уочавање сличности и разлика међу биљкама. Развијање одговорног односа према биљкама.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.2. 1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.4. 1ПД.1.1.5. 1ПД.2.1.3.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска и семена биљака		
ТОК ЧАСА Понављамо све што смо досад научили о биљкама. Ученици усмено одговарају на питање: – Шта је заједничко свим биљкама? (ничу, расту, размножавају се, вену) Анализирамо слике из РВ: уџбеника, стр. 61; ОВ: уџбеника 1б, стр. 99. Ученици уз нашу помоћ уочавају и наводе разлике међу биљкама. Истичемо: Биљке се разликују по изгледу и величини корена, стабла, листа, цвета, плода и семена. Од донетих семена биљака правимо одељењску збирку.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 30	Наставна јединица: Научили смо о биљкама	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: утврђивање стечених знања о биљкама.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.2. 1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.4. 1ПД.1.1.5. 1ПД.1.1.6. 1ПД.2.1.4.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, РВ: радна свеска		
ТОК ЧАСА Обнављамо садржаје које смо досад научили о биљкама: • биљка и њени делови; • сличности и разлике међу биљкама; • биљке које човек гаји. Читамо текст и анализирамо га са ученицима (прилог бр. 9). Ученици решавају задатке у РВ: радној свесци, стр. 42 и 43; ОВ: уџбенику 1б, стр. 100 и 101. Проверавамо и вреднујемо урађене задатке.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 31	Наставна јединица: Животиње које човек гаји	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: проширивање и продубљивање стечених знања о домаћим животињама. Развијање одговорног односа према животињама.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.2. 1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.4.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, слике домаћих животиња		
ТОК ЧАСА Игра – ДОМАЋЕ ЖИВОТИЊЕ		Уводни
Разговарамо о домаћим животињама: ученици усмено набрајају које домаће животиње знају. Ученици уз нашу помоћ описују изглед неких домаћих животиња (свиња, кокошка, коњ), а затим одговарају на питања: – Зашто човек гаји домаће животиње? – На које начине брине о њима? Ученици уз нашу помоћ набрајају користи које човек има од домаћих животиња. Сумирамо: Човек узгаја домаће животиње јер од њих има користи: добија храну, материјал за прављење одевних предмета. Домаће животиње живе у сеоском домаћинству и о њима брину људи. Усмено истичемо: Домаће животиње делимо на: СТОКУ: коњи, краве, магарац, козе, овце, свиње; ЖИВИНУ: ћурке, гуске, патке, кокошке; КУЋНЕ ЉУБИМЦЕ: пас, мачка. Читамо текст из РВ: уџбеника, стр. 62, 63, 64 и 65; ОВ: уџбеника 1б, стр. 102, 103, 104 и 105, и разговарамо о ономе што смо прочитали.		Главни
Ученици у својим свескама цртају једну домаћу животињу по свом избору.		Завршни
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре ошјашања, Нова просвета</i>, Београд, 1991. Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, дружимо, радимо, Дневник</i>, Нови Сад.		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 32	Наставна јединица: Животиње које човек гаји	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: утврђивање стечених знања о домаћим животињама. Развијање одговорног односа према животињама		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.4. 1ПД.1.1.6.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад	Облици рада: фронтални, индивидуални	
Наставна средства: РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1б, слике домаћих животиња и хране коју оне једу		
ТОК ЧАСА		
Понављамо садржаје о животињама које човек гаји које смо досад научили:		
• групе домаћих животиња; • корист од домаћих животиња; • брига људи о домаћим животињама.		
Ученици раде задатке у РВ: радној свесци, стр. 44 и 45; ОВ: уџбенику 1б, стр. 106 и 107.		
Проверавамо урађене задатке и разговарамо о њима.		
Игра – НАХРАНИМО ЖИВОТИЊЕ		
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре ошљања, Нова просвета</i> , Београд, 1991. Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, дружимо, радимо, Дневник</i> , Нови Сад.		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 33	Наставна јединица: Сличности и разлике међу животињама	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: уочавање сличности и разлика међу животињама.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.4. 1ПД.1.1.5. 1ПД.2.1.3. 1ПД.2.2.4.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални, групни
Наставна средства: РВ: уџбеник, РВ: уџбеник 1б, свеска, играчке		
ТОК ЧАСА Ученици усмено понављају оно што су досад научили о животињама. – Шта је заједничко свим животињама? (рађају се, расту, размножавају се, угину) – Шта је потребно свим животињама да би могле да живе? (ваздух, вода, храна и место где могу да живе) – На које начине човек брине о животињама? Ученици су подељени у пет група. Свака група добија по две животиње (играчке) да их опише. Напомињемо: • Водити рачуна о томе да међу играчкама буду домаће животиње, дивље животиње, птице, рибе, инсекти. • Животиње описују редом: глава (уста, очи, уши), труп, делови помоћу којих се крећу, реп. Заједно са ученицима анализирамо слике из РВ: уџбеника, стр. 66 и 67; ОВ: уџбеника 1б, стр. 108 и 109. Ученике подстичемо да уочавају и описују сличности и разлике међу животињама. Сумирамо: Животиње се разликују по изгледу тела, начину на који се крећу, месту где живе и по ономе чиме се хране. Ученици цртају животиње које се крећу на различите начине (пуж, риба, жаба, пас, птица).		
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре оцажања, Нова просвета</i> , Београд, 1991. Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, дружимо, радимо, Дневник</i> , Нови Сад.		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 34	Наставна јединица: Научили смо о животињама	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: утврђивање знања о сличности и разликама међу животињама. Развијање одговорног односа према животињама.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.2. 1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.4. 1ПД.1.1.5. 1ПД.1.1.6. 1ПД.2.1.3. 1ПД.2.1.4.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални, групни
Наставна средства: РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 16		
ТОК ЧАСА Понављамо оно што смо досад научили садржаје о животињама. Ученици раде задатке у РВ: радној свесци, стр. 46 и 47; ОВ: уџбенику 16, стр. 110 и 111. Проверавамо тачност урађених задатака. Ученике поделимо у групе. Свака група има задатак да нацрта један део тела животиње које жели (наглашавамо да свака група има другу животињу, нпр. коњ, крава, кокошка, ћуран). Готове радове качимо на пано. Добијамо необичну животињу. Разговарамо о њој. Погађамо којој животињи припада нацртани део.		Уводни
		Главни
		Завршни
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 35	Наставна јединица: Наше тело. Слични смо, али се и разликујемо	Тип часа: обрада	
Циљеви и задаци часа: уочавање и именовање основних делова човековог тела. Уочавање сличности и разлика међу људима.			
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.2. 1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.5. 1ПД.2.1.4.			
Наставне методе: дијалогска, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални	
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, марама			
ТОК ЧАСА			Уводни
Игра – ПОКОДИ КО ЈЕ			
Разговарамо о слици из РВ: уџбеника, стр. 69; ОВ: уџбеника 1б, стр. 112. Тражимо од ученика да наведу особине по којима човек спада у жива бића. Подстичемо их да уоче сличности човека са биљакама и животињама. Сумирамо: Човек је живо биће (рађа се, расте, размножава и слично), као и биљке и животиње. Тражимо од ученика да наведу шта је све потребно људима да би могли да живе. Тражимо од ученика да именују главне делове тела (глава, труп, удови). Причамо о сваком делу тела и о томе чему служи. Закључујемо да сви људи имају исте делове тела, али да се међусобно могу и разликовати (разлика у полу). Тражимо од ученика да наброје које још разлике могу постојати међу људима (изглед, висина, боја косе, коже, очију, језик којим говоре, храна коју једу, начин одевања и сл.). Истичемо: Постоје и људи са извесним тешкоћама у развоју или напредовању, којима је потребна подршка како би задовољили своје потребе.			Главни
Леје жеље: На папирићу написати неку лепу поруку свом пару из клупе. Можеш га похвалити, охрабрити, пожелети му нешто... Пре писања размисли о свом другу/другарици, сети се у чему је добар/добра, шта жели. Труди се да порука буде баш за њега/њу. Размените поруке и прочитајте.			
Ученици у свеске цртају делове тела човека.			Завршни
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре ошјашања, Нова просвета</i> , Београд, 1991. Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, гужимо, радимо, Дневник</i> , Нови Сад.			

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 36	Наставна јединица: Разликујемо се	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: уочавање сличности и разлика међу људима.		
Стандарди постигнућа: 1ПД 1.1.2. 1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.5. 1ПД.2.1.4.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1б		
ТОК ЧАСА Понављамо оно што смо досад научили о нашем телу, о сличностима и разликама међу људима. Читамо текст из РВ: уџбеника, стр. 70; ОВ: уџбеника 1б, стр. 113, и разговарамо о њему. Игра – ДОДИРНИ Ученици стоје један наспрам другог. На знак учитеља, извршавају одређене радње, нпр. додирни свој нос, уво, раме. Ученици раде задатке у РВ: радној свесци, стр. 48; ОВ: уџбенику 1б, стр. 114. Проверавамо урађене задатке и разговарамо о њима. Игра – ВОЛИМ, НЕ ВОЛИМ		
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре ошјашања, Нова просвета</i>, Београд, 1991. Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, дружимо, радимо, Дневник</i>, Нови Сад.		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 37	Наставна јединица: Вода – течност без које се не може	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: уочавање основних својстава воде као дела неживе природе. Уочавање везе између живе и неживе природе.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.2. 1ПД.1.3.1. 1.ПД.2.1.1.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска		
ТОК ЧАСА Са ученицима разговарамо о живој и неживој природи. Ученици уз нашу помоћ наводе на које су све начине жива и нежива природа повезане. Посматрамо слику у РВ: уџбенику, стр. 72 и 73; ОВ: уџбенику 1б, стр. 116 и 117, и анализирамо је. – Где се све налази вода? – Где још име воде, а ми је не видимо? (У земљишту, у ваздуху, у телима живих бића и сл.) – На које све начине човек користи воду? Ученици затим усмено наводе особине воде за пиће. – Шта ће се десити ако воду проспемо на папир? Ученици уз помоћ наставника изводе закључак: Чиста вода је течност без боје, мириса и укуса. Када је проспемо, разлива се и кваси подлогу. Цртамо коме је све потребна вода.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 38	Наставна јединица: Где се вода налази у природи	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: усвајање основних знања о води као делу неживе природе.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.2. 1ПД.1.2.3. 1ПД.1.3.1.		
Наставне методе: дијалошка, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални, у пару
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска		
ТОК ЧАСА Понављамо научено о води; ученици у паровима смишљају питања о води, једни другима их постављају и одговарају Разговарамо о сликама из РВ: уџбеника, стр. 74; ОВ: уџбеника 1б, стр. 118. — Где се све налази вода у природи? Вода се налази свуда око нас: у рекама, потоцима, барама, језерима, морима. — Да ли све воде теку? Истичемо: Неке воде теку, а неке не. Воде које теку јесу потоци и реке. Воде које не теку јесу баре, језера и мора. Истичемо значај очувања воде. Игра – ПРАВИМО ТАЛАСЕ		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 39	Наставна јединица: Вода	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: утврђивање знања о води као делу неживе природе и досад наученим особинама воде; утврђивање знања о вези између живе и неживе природе.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.3.1. 1ПД.1.2.3.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: наставни листић		
ТОК ЧАСА Ученици усмено понављају оно што су досад научили о води: • особине воде; • где се вода налази у природи; • коме је све вода потребна; • на који начин чувамо воду. Ученици решавају задатке са наставних листића (прилог бр. 10). Проверавамо урађене задатке и разговарамо о њима.		
Литература:		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 40	Наставна јединица: Вода није увек течност	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: усвајање знања о основним својствима воде; уочавање различитих агрегатних стања воде; уочавање значаја штедње воде.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.3.1. 1ПД.2.2.3. 1ПД.2.3.1. 1ПД.3.3.2.		
Наставне методе: дијалошка, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, посуде различитог облика		
ТОК ЧАСА Мозгалица – ученици наводе своје асоцијације на реч вода, а учитељ их записује на табли. Затим ученици покушавају да открију о чему ће учити на данашњем часу.		
Изводимо једноставан оглед. У посуде различитог облика сипамо исту количину воде. Закључујемо да вода може променити облик. Облик воде зависи од посуде у којој се налази. Разговарамо о сликама из уџбеника. – Шта ће се десити са водом ако је ставимо у замрзивач? – Ако коцкице леда ставимо на сунце, шта ће се догодити? Питамо ученике да ли су имали прилике да виде како вода испарава. Подстичемо их да својим речима опишу процес испаравања. Уочавамо да вода у течном стању може да се претвори у лед и у водену пару. Именујемо стања воде у природи. Чврсто стање: лед, снег, град. Течно стање: роса, киша. Гасовито стање: облак, водене пара. Разговарамо о сликама из РВ: уџбеника, стр. 75 и 76; ОВ: уџбеника 1б, стр. 119 и 120. Истичемо значај штедње воде. Ученици наводе примере штедње воде (туширамо се а не пунимо каду, затварамо славину, перемо зубе користећи воду из чаше, заливамо биљке водом из кантице а не са црева...).		
Причамо о кружењу воде у природи. Ученици уз нашу помоћ изводе закључак и цртају.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 41	Наставна јединица: Вода раствара и не раствара	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: усвајање знања о основним својствима воде.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.3.1. 1ПД.2.3.1.		
Наставне методе: дијалoшка, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, шећер, со, песак, вода, пластична чаша		
ТОК ЧАСА Понављамо све што смо досад научили о води: • особине воде; • где се вода налази у природи; • коме је све вода потребна; • на који начин чувамо воду; • који су облици воде у природи. Изводимо једноставан експеримент. Припреме се три чаше са водом, мало соли, детерџент за судове и мало земље. У једну чашу сипамо шећер, у другу детерџент, а у трећу земљу. Посматрамо промене и разговарамо о њима – ученици уочавају шта је вода растворила, а шта не. Истичемо: Вода може да раствори неке супстанце. Она тада добија боју, укус и мирис оне супстанце коју је растворила. Посматрамо слике у РВ: уџбенику, стр. 77; ОВ: уџбенику 1б, стр. 121, и разговарамо о њима. <i>Море у чаши</i> У велику пластичну чашу сипати 12 кашика соли и ½ литра воде. Мешати док се со не истопи, па све сипати у већу провидну чинију. У пластичну чашу сипати ½ литра воде и припремљену плаву боју за јаја, а онда добијену плаву боју пажљиво сипати преко кашике у слану воду. Не мућкати воду у чинији. Од колутитића кромпира и мало пластике направити рибицу. Спустити је у воду и посматрати. Кроз први слој воде рибица ће брзо пропадати, а када наиђе на слану воду, она ће плутати. Деца треба да уоче да се густина воде повећала када се со у њој истопила. Ово можемо повезати и са њиховим искуством: где је лакше пливати – у мору или у базену? Читамо текст о води и разговарамо о прочитаном (прилог бр.11).		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 42	Наставна јединица: Научили смо о води	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: утврђивање научених знања о води као делу неживе природе.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.2.3. 1ПД.1.3.1. 1ПД.2.3.1.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у пару
Наставна средства: РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 16		
ТОК ЧАСА Ученици у паровима смишљају по неколико питања. Постављају их једни другима и усмено на њих одговарају. Наставник је унапред изабрао неколико парова који прате прецизност постављених питања, тачност одговарања на питања и евентуално исправљање одговора. • особине воде; • где се вода налази у природи; • коме је све вода потребна; • на који начин људи чувају воду; • који су облици воде у природи; • вода као растварач. Ученици раде задатке у РВ: радној свесци, стр. 50 и 51; ОВ: уџбенику 16, стр. 122 и 123. Проверавамо урађене задатке, разговарамо о тачности урађеног, као и о тешкоћама које су имали у раду.		
Литература:		

У одговарајућу колону учртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/затке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 43	Наставна јединица: Ваздух. Ваздух се креће	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: усвајање основних знања о својствима ваздуха као дела неживе природе; уочавање повезаности живе и неживе природе.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.2. 1ПД.1.2.3. 1ПД.1.3.1. 1ПД.2.3.1.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, папир, пластична сламка		
ТОК ЧАСА Са ученицима усмено понављамо оно што су досад научили. – Ко чини живу природу? – Шта чини неживу природу? Разговарамо са ученицима о ваздуху. – Где све има ваздуха? – Коме је све потребан ваздух? Разговарамо о сликама из РВ: уџбеника, стр. 78; ОВ: уџбеника 1б, стр. 124. Истичемо да је ваздух свуда око нас. Он је потребан свим живим бићима. Чист ваздух нема боју ни мирис. Дувамо балон. – Чиме је испуњен наш балон? Издувавамо балон. – Шта излази из балона? – Да ли ваздух видимо? – А да ли га осећамо? Изводимо једноставан оглед. Машемо књигом, свеском или лепезом направљеном од папира. Закључујемо да ваздух не видимо, али га осећамо. Посматрамо слику у РВ: уџбенику, стр. 79; ОВ: уџбенику 1б, стр. 125. – Шта покреће рубље на ветру? – А шта гране дрвета? Закључујемо да се ваздух креће. Кретање ваздуха је ветар. Посматрамо слике у РВ: уџбенику, стр. 80; ОВ: уџбенику 1б, стр. 126, и разговарамо о њима. Причамо о загађивачима ваздуха.		Уводни
Правимо ветрењачу од папира.		Главни
Литература:		Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 44	Наставна јединица: Научили смо о ваздуху	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: утврђивање основних знања о својствима ваздуха.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.2. 1ПД.1.2.3. 1ПД.1.3.1. 1ПД.2.3.1.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у пару
Наставна средства: РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1б, припремљене фотографије		
ТОК ЧАСА Ученици у паровима смишљају по два питања, постављају их другом пару који на њих одговара, а затим поставља ново питање и тако укруг. Ученици раде задатке у РВ: радној свесци, стр. 52; ОВ: уџбенику 1б, стр. 127. Проверавамо урађене задатке и разговарамо о њима. Правимо одељењски пано (прилог бр. 12).		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 45	Наставна јединица: Земљиште	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: усвајање основних знања о земљишту као делу неживе природе.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.2. 1ПД.1.2.3. 1ПД.1.3.1.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска		
ТОК ЧАСА Понављамо оно што смо научили о природи постављајући питања ученицима: – Ко чини живу природу? – Шта чини неживу природу? Посматрамо слику у РВ: уџбенику, стр. 81 и 82; ОВ: уџбенику 1б, стр. 128 и 129. Ученици усмено наводе коме је све за живот потребно земљиште. Истичемо: Биљкама је земљиште потребно да би могле да расту. Неке животиње живе на земљи, а неке у земљи. Људима је земљиште потребно да би на њему узгајали биљке. Изводимо једноставан оглед. Упоредимо и описујемо земљу из саксије и земљу из баште. Говоримо да се земљиште разликује по боји, влажности и растреситости. Ученици одговарају на питања: – Ко загађује земљиште? – На који начин? – На које начине се може земљиште заштитити? Истичемо значај очувања земљишта од загађења. Читамо занимљив текст о грнчарству (прилог бр. 13).		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/затке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 46	Наставна јединица: Изглед земљишта	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: упознавање ученика са основним облицима рељефа.		
Стандарди постигнућа: 1ПД. 1.1.2. 1ПД.1.3.1. 1ПД.1.6.1.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска		
ТОК ЧАСА Понављамо оно што смо научили о земљишту. Читамо песме. Брдо до брда и у средини долина, и опет брдо до брда... Још једно брдо до брда и у средини долина и у долини гај и насликан је брдовит крај. Равни и равно, травно и равно, равно и травно... травно и равно, ни у пола брда Разговарамо о прочитаном. Питамо ученике какво је земљиште описано у овој песми. Упознајемо ученике са основним облицима рељефа (брежуљак, брдо, планина, равница, долина). Посматрамо слике у РВ: уџбенику, стр. 83; ОВ: уџбенику 1б, стр. 130. Уочавамо равно, узвишено и удубљено земљиште. Равно земљиште назива се равница. Узвишени облици земљишта јесу: брежуљци, брда и планине. Удубљени облици земљишта су долине. Тражимо од ученика да опишу изглед краја у коме живе. Ученици цртају изглед земљишта краја у коме живе.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 47	Наставна јединица: Научили смо о земљишту	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: утврђивање знања ученика о основним облицима рељефа. Утврђивање знања о земљишту као делу неживе природе.		
Стандарди постигнућа: 1ПД. 1.1.2. 1ПД.1.3.1. 1ПД.1.6.1.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: радна свеска; ОВ: уџбеник 16		
ТОК ЧАСА Понављамо све што смо досад научили о земљишту. Ученици решавају задатке у РВ: радној свесци, стр. 53; ОВ: уџбенику 16, стр. 131. Проверавамо урађене задатке и разговарамо о њима.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 48	Наставна јединица: Пролеће	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: уочавање и именовање различитих природних појава и промена на биљкама и животињама. Развијање способности закључивања о повезаности временских прилика и промена на биљкама и животињама. Уочавање и описивање рада људи у пролеће.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.4.4. 1ПД.2.1.1.		
Наставне методе: дијалошка, демонстративна, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска		
ТОК ЧАСА Читамо песму: У природи се нешто догађа, свака травка поново се рађа, меда се из сна полако буди, а жаба у бари почиње да суди. Хајте, децо, са свих страна, пролеће је сад пред вама. Ласта нам се смеши с крова, а у шуми листа јова, шаренило на све стране, дошло сунце, кити гране! Милош Стефановић Разговарамо о песми. – Шта се догађа у природи? – Какве се промене дешавају на биљкама? – Које животиње су се пробудиле из зимског сна? – Које птице су се вратиле с југа? – Какво је време у пролеће? – Који цветови најављују долазак пролећа? – Које послове људи обављају на њивама, у воћњацима и повртњацима? Посматрамо слику из РВ: уџбеника, стр. 84; ОВ: уџбеника 1б, стр. 132, и са ученицима разговарамо о њој. Закључујемо да је пролеће годишње доба када се све буди, цвета, расте... Време је: топлије, кишовито, све више сунчаних дана, дува поветарац. Животиње се буде се зимског сна, легу јаја, враћају се из топлијих крајева, добијају младе. Биљке ничу, цветају, расту и листају. Људи облаче тању одећу, више времена проводе напољу. Обављају се пролећни радови у воћњацима, повртњацима, на њивама. Саде се и сеју биљке, орезује се и прска воће, ору се, сеју и ђубре њиве. Читамо текст из РВ: уџбеника, стр. 86. и 87; ОВ: уџбеника 1б, стр. 135 и 136, и разговарамо о прочитаном. Ученици цртају једну биљку – весника пролећа. Литература:		
		Уводни
		Главни
		Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 49	Наставна јединица: Пролеће	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: утврђивање знања ученика о: променама на биљкама и животињама у пролеће; утицају временских прилика на промене на биљкама и животињама; карактеристичним пословима које људи обављају у пролеће.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.4.4. 1ПД.2.1.1.		
Наставне методе: писани рад, дијалогска		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1б		
ТОК ЧАСА Понављамо оно што смо досад научили о пролећу: • одлике времена; • промене на биљкама и животињама; • рад људи у пролеће; • весници пролећа. Ученици раде задатке у РВ: радној свесци, стр. 54, 55 и 56; ОВ: уџбенику 1б, стр. 133, 134 и 137. Проверавамо урађене задатке усменим путем.		
Литература:		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/затке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 50	Наставна јединица: Особине материјала. Нешто плива, нешто тоне	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: уочавање основних својстава материјала		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.3.4.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, разни предмети, торба		
ТОК ЧАСА Припремимо предмете направљене од стакла (чаша), пластике (лопатица), гуме (лопта), дрвета (варјача), метала (кашика), тканине (марамица), папира (новине). Поделите их ученицима и тражимо да их погледају, опипају и утврде какве особине имају изабрани предмети, односно материјали од којих су они направљени. Ученици усмено наводе ова својства. Закључујемо да се материјали међусобно разликују према особинама: • неки су провидни (стакло), а неки непровидни (дрво); • неки материјали су меки (тканина), а неки тврди (кашика); • постоје материјали који су глатки (папир) и храпави (камен). Посматрамо слику у РВ: уџбенику, стр. 88 и 89; ОВ: уџбенику 1б, стр. 140, и упоређујемо своје закључке са закључцима у књизи. Док изводимо једноставан оглед, ученици посматрају и закључују. • У припремљену посуду са водом стављамо оловку, спајалицу, кликер, балон, јабуку, кључ, гумицу. • Ученици уочавају који од тих предмета плива, а који тоне. • Закључујемо да тежи предмети тону, а лакши пливају. Посматрамо слику у РВ: уџбенику, стр. 89; ОВ: уџбенику 1б, стр. 141, и анализирамо је заједно са ученицима. Ученици у својим свескама цртају један предмет који плива и један који тоне. Игра – ЧАРОБНА ТОРБА		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 51	Наставна јединица: Разни материјали – разни облици	Тип часа: обрада	
Циљеви и задаци часа: уочавање основних својстава материјала			
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.3.4. 1ПД.1.3.5.			
Наставне методе: дијалогска, писани рад, демонстративна	Облици рада: фронтални, индивидуални		
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, радна свеска, разни предмети, кутија			
ТОК ЧАСА			Уводни
Понављамо оно што смо досад научили о материјалима и о њиховим својствима: • врсте материјала: дрво, стакло, пластика, гума, папир, камен...; • особине материјала: тврдо, меко, храпаво, глатко.			
Припремимо комаде меке жице и тражимо од ученика да је савијају, а затим и да прокоментаришу да ли се она лако или тешко савила. Постоје и материјали које је тешко савити. Од пластелина ученици обликују предмет по жељи. Користећи маказе, ученици секу платно, папир, најлонску кесу. Истичемо да има оних материјала који су меки и лаки за обраду. То су: папир, пластелин, глина, платно, фолија. На комад сунђера стављамо неки тежак предмет (флаша са водом). Питамо ученике шта се десило са сунђером. Поновимо оглед тако што флашу сад ставимо на књигу. Закључујемо да се неки предмети сабијају, а неки не. Истежемо комад ласта. Уочавамо да се неки предмети лако истежу. Читамо текст из РВ: уџбеника, стр. 90 и 91; ОВ: уџбеника 1б, стр. 142 и 143. Правимо предмете од папира – капа, авион, чаша. Радимо задатак у РВ: радној свесци, стр. 61.			Главни
Игра навођења предмета и погађања: ПЛИВА – ТОНЕ			
Литература:			Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 52	Наставна јединица: Материјали	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: утврђивање знања о основним својствима материјала		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.3.4. 1ПД.1.3.5.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1б, пластелин		
ТОК ЧАСА Понављамо оно што смо досад научили о материјалима – ученици набрајају врсте и особине материјала које су досад научили. Ученици раде задатке у РВ: радној свесци, стр. 59 и 60; ОВ: уџбенику 1б, стр. 143 и 144. Обилазимо ученике и проверавамо да ли су тачно урадили задатке. Ученици од пластелина праве изабране предмете и наводе од којих материјала они могу бити направљени, као и досад научена својства тих материјала. Правимо изложбу ученичких радова.		Уводни
		Главни
		Завршни
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 53	Наставна јединица: Сунце је извор живота	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: уочавање и разумевање да сунчева светлост и топлота имају значајну улогу за живи свет.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.2. 1ПД.2.1.1.		
Наставне методе: дијалошка, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, РВ: радна свеска		
ТОК ЧАСА Ученици откривају решење питалице: <i>Што сву росу попије, а сав снег поједе и облак разведри?</i> Ученици усмено одговарају на питања: – Коме је све за живот потребно сунце? – Да ли сунце видимо и осетимо? – Шта сунце даје човеку? – А биљкама и животињама? – Шта би се десило када не би било сунца? – Видимо ли сунце зими? – Шта се тада дешава са биљкама? – А шта са животињама? – Зашто кажемо да је сунце извор живота? Закључујемо да је сунце потребно свим живим бићима. Оно је извор светлости и топлоте. Посматрамо слику у РВ: уџбенику, стр. 94; ОВ: уџбенику 1б, стр. 146, и разговарамо о њој. Ученици у свескама цртају на тему: <i>Животи без сунца.</i>		Уводни
		Главни
		Завршни
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 54	Наставна јединица: Светлост и сенка	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: уочавање и разумевање да сунчева светлост и топлота имају значајну улогу за живи свет. Оспособљавање ученика да самостално и у групи траже решења једноставних проблемских ситуација кроз огледе, на пример: како облик и величина сенке зависе од облика и величине предмета		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.4.1.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад, демонстративна, амбијентално учење		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, РВ: радна свеска, пакпапир, батерија		
ТОК ЧАСА Понављамо оно што смо досад научили о сунцу – учитељ поставља питања, ученици усмено одговарају. Решавамо загонетку. <i>Гором иде, не шушка, водом иде, не брчка.</i> Садржај ове наставне јединице најбоље је реализовати у дворишту.		
Посматрамо како изгледају сенке у јутарњим сатима. Разговарамо о облику и величини сенке. Уз нашу помоћ, ученици изводе закључак: да бисмо видели сенку, мора бити светлости. Када је облачно, сенка не може да се види. Изводимо једноставан оглед. Један већи штап пободемо у земљу. Уочавамо његову сенку и обележимо њену дужину. По завршетку наставе ћемо изаћи и проверити шта се дешава са сенком. Разговарамо о сликама из РВ: уџбеника, стр. 95; ОВ: уџбеника 1б, стр. 147. Ученици реде задатке у РВ: радној свесци, стр. 64. Уочавамо да сенку може да прави и вештачки извор светлости (батеријска лампа).		
Игра – СЕНКА		
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре ошљања, Нова просвета</i> , Београд, 1991. Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, гужимо, радимо, Дневник</i> , Нови Сад.		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 55	Наставна јединица: Дан, обданица, ноћ	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: усвајање основних појмова: дан, обданица и ноћ. Оспособљавање ученика за оријентисање у времену.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.4.4.		
Наставне методе: дијалошка, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални, групни рад
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска		
ТОК ЧАСА Понављамо оно што смо досад научили о сунцу – његов значај за живи свет. – Шта је то што нам сунце сваког јутра најављује? Разговарамо са ученицима о деловима дана. Истичемо: <i>Дан</i> траје 24 сата. Дан се састоји из два дела: <i>обданице и ноћи</i>. <i>Ноћ</i> је тамни део дана. <i>Обданица</i> је светли део дана од изласка до заласка сунца. <i>Јутро</i> – доба дана када сунце излази. <i>Погне</i> – када је сунце високо на небу. <i>Вече</i> – када сунце залази. Разговарамо о сликама из РВ: уџбеника, стр. 96; ОВ: уџбеника 1б, стр. 148. Ученике поделимо у три групе и дамо им велики комад папира. Прва група црта шта најчешће ради ујутро. Друга група црта шта најчешће ради у подне. Трећа група црта шта најчешће ради увече. Направимо одељењски пано – делови дана.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 56	Наставна јединица: Дан, обданица, ноћ	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: утврђивање знања ученика о оријентацији у времену.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.4.4.		
Наставне методе: дијалошка, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у пару
Наставна средства: РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 16		
ТОК ЧАСА Понављамо оно што смо досад научили о дану, обданици, ноћи. Ученици у паровима смишљају питања о наученим садржајима, једни другима их постављају и наизменично на њих одговарају. Ученици раде задатке у РВ: радној свесци, стр. 65; ОВ: уџбенику 16, стр. 149. Проверавамо тачност урађених задатака, разговарамо о поступцима израде, тешкоћама и о томе како смо их решавали.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 57	Наставна јединица: Жива бића у различитим годишњим добима	Тип часа: обрада			
Циљеви и задаци часа: уочавање смене годишњих доба и њене повезаности са променама у природи. Уочавање и разумевање да сунчева светлост и топлота имају значајну улогу за жи-ви свет.					
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.2. 1ПД.1.1.3. 1ПД.2.1.1. 1ПД.2.1.5.					
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални			
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, РВ: радна свеска					
ТОК ЧАСА Ученици усмено одговарају на наше питања: – На основу чега препознајете смену годишњих доба? Које промене у природи или код људи уочавате? Посматрамо слике у РВ: уџбенику, стр. 97; ОВ: уџбенику 1б, стр. 150, и разговарамо о њима. Ученици усмено описују изглед биљака током различитих годишњих доба и одговарају на питања: – Како изгледају биљке зими, а како лети? – Када дозревају плодови воћа и поврћа? – Који плодови доспевају у јесен? Разговарамо о променама које се дешавају животињама током годишњих доба. Помињемо животиње које падају у зимски сан. Ученици уз нашу помоћ усмено наводе птице селице и птице станарице. Ученици усмено одговарају на питање: – Зашто се поједине птице селе у топлије крајеве? Истичемо да људи током године обављају многе послове на њивама, у воћњацима, повртњацима. – Које послове људи обављају у пролеће, а које у јесен? – Када људи имају најмање посла? Зашто баш тада? Закључујемо да смена годишњих доба утиче на сва жива бића. Ученици раде задатке у РВ: радној свесци, стр. 66. Тачност одговора проверавамо читањем и коментарисањем урађеног.			Уводни	Главни	Завршни
Литература:					

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 58	Наставна јединица: Шта све утиче на раст биљке	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: уочавање узрочно-последичних веза између живе и неживе природе; оспособљавање ученика за извођење једноставних огледа уз помоћ одраслих.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.2. 1ПД.2.1.1.		
Наставне методе: дијалошка, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, РВ: радна свеска		
ТОК ЧАСА Понављамо оно што смо досад научили о живој и неживој природи. Посматрамо слике из РВ: уџбеника, стр. 98. и 99; ОВ: уџбеника 1б, стр. 151 и 152, и разговарамо о њима. Ученици усмено одговарају на питања из уџбеника.		
Ученици усмено одговарају на питања, а учитељ допуњује: – Шта је све потребно биљкама да би могле да расту? (Биљкама је потребна вода. Ако биљка нема довољно воде, она увене.) – Зашто је ваздух потребан биљкама? – Зашто биљке не могу да расту ако немају довољно светлости и топлоте? Ученици самостално раде задатке у РВ: радној свесци, стр. 67; ОВ: уџбенику 1б, стр. 151 и 152. Тачност решења проверавамо читањем одговора.		
Ученици за домаћи задатак имају да изведу оглед из РВ: уџбеника, стр. 99; ОВ: уџбеника 1б, стр. 152. Дајемо им сугестије и конкретна упутства за извођење огледа. Своја запажања треба да запишу у свеску.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 59	Наставна јединица: Веза живе и неживе природе	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: утврђивање знања ученика о међусобној повезаности живе и неживе природе.		
Стандарди постигнућа: 1ПД 1.1.2. 1ПД. 2.1.1.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, РВ: радна свеска		
ТОК ЧАСА Понављамо оно што смо досад научили о живој и неживој природи. Разговарамо о нераскидивој вези између живе и неживе природе: ученици усмено наводе примере. Ученици раде задатке у РВ: радној свесци, стр. 68; ОВ: уџбенику 1б, стр. 153. Проверавамо урађене задатке и разговарамо о њима.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/затке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 60	Наставна јединица: Човек и природа	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: уочавање важности правилног односа човека према природи. Уочавање и описивање узрочно-последичних веза и односа у природи. Развијање одговорног односа према природи.		
Стандарди постигнућа: 1ПД 1.1.2. 1ПД.1.2.3. 1ПД.2.1.1.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, кутије од шибица		
ТОК ЧАСА		
Посматрамо слике у РВ: уџбенику, стр. 100, 101 и 102; ОВ: уџбенику 1б, стр. 155, 156 и 157, и разговарамо о њима.		
Ученици усмено одговарају на питања: – Зашто кажемо да је човек део природе? – Како се човек понаша према природи? – Шта човек све узима из природе? Причамо о значају воде, угља, нафте (земљишта), ветра. Истичемо правила понашања према природи и њихов значај. Поређамо кутије шибица као домине када хоћемо да их обарамо у низу. По једна кутија представља воду, ваздух и земљиште. Прво ставимо ваздух па онда остале. Оборимо прву кутију. Она ће редом оборити остале. Питамо ученике шта се дешава са природом када загадимо ваздух. Тражимо да нам кажу како све загађујемо ваздух. Сада урадимо исто, али на прво место ставимо воду, а потом земљиште. Тражимо од ученика да закључе шта се дешава када загадимо неживу природу. Разговарамо о непожељном понашању људи према природи – ученици усмено наводе непримерене активности човека према природи (сеча шума, загађивање воде, помор рибе, загађивање ваздуха и земљишта). – Ако овако наставимо, хоћемо ли имати услове за живот? Образложите одговор. – Шта ми можемо да урадимо да сачувамо природу?		
Правимо одељењски пано – Чувамо природу.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/затке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 61	Наставна јединица: Човек и природа	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: утврђивање знања о важности правилног односа човека према природи. Даље развијање одговорног односа према природи.		
Стандарди постигнућа: 1ПД 1.1.2. 1ПД.1.2.3. 1ПД.2.1.1.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: наставни листић		
ТОК ЧАСА Постављајући питања ученицима, понављамо оно што смо досад научили о природи: • жива и нежива природа; • веза живе и неживе природе; • утицај човека на живу и неживу природу. Ученици самостално раде задатке са наставног листића (прилог бр. 14). Проверавамо тачност урађених задатака читањем и разговором о њима.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 62	Наставна јединица: Веза живе и неживе природе	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: утврђивање досад стечених знања о вези живе и неживе природе.		
Стандарди постигнућа: 1ПД 1.1.2. 1ПД. 2.1.1.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад	Облици рада: фронтални, индивидуални	
Наставна средства: наставни листић		
ТОК ЧАСА Поновити досад стечена знања о вези живе и неживе природе – ученици усмено наводе примере међусобног утицаја живе и неживе природе. Ученици самостално раде задатке из наставног листића (прилог бр. 10). Проверавамо тачност урађених задатака читањем и разговором о њима.		
Литература:		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/затке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 63	Наставна јединица: Кретање је свуда око нас	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: уочавање начина кретања.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.1.4. 1ПД.1.4.1.		
Наставне методе: дијалошка, илустративна, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, РВ: радна свеска, канап		
ТОК ЧАСА Час је могуће реализовати на отвореном простору, на пример, у школском дворишту. Кроз игру ученици ће бити у ситуацији да процене када се неко тело креће, а када мирује. Давањем различитих задатака уочиће да се сви не крећу истом брзином; да путања кретања није увек исте дужине.		
Разговарамо са ученицима о изведеним задацима. – Како се кретао..., а како...? – Ко је скакао? – Ко је трчао? – Ко се није кретао? Разговарамо о слици из РВ: уџбеника, стр. 106; ОВ: уџбеника 1б, стр. 160. Ученици треба да уоче да се тела крећу на различите начине. Ученици усмено наводе начине кретања у природи и наводе примере. Хола: човек, пас. Скаче: жаба, кенгур. Плива: риба. Пузи: пуж, глиста. Лети: птица. Ученици цртају у својим свескама један од облика кретања.		
Игра – ЗМИЈУРИНА		
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре оцажања, Нова просвета</i>, Београд, 1991. Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, дружимо, радимо, Дневник</i>, Нови Сад.		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/затке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 64	Наставна јединица: Како се ствари покрећу	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: уочавање врста и начина кретања.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.4.1. 1ПД.2.4.1.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, РВ: радна свеска		
ТОК ЧАСА Понављамо оно што смо на претходном часу научили о начинима кретања. Припремимо кутију. Померамо кутију тако што је: • вучемо, • подижемо, • гурамо. Ученици уз нашу помоћ уочавају да се тела покрећу тако што их гурамо, вучемо или подижемо. Испод кутије поставимо простирку. Покушавамо да гурамо тело по њој. Ученици закључују да се тела лакше крећу по глаткој површини. Посматрамо илустрације у РВ: уџбенику, стр. 107; ОВ: уџбенику 1б, стр. 161, и решавамо задатке. Радимо задатке у РВ: радној свесци, стр. 72 и 73; ОВ: уџбенику 1б, стр. 162. Тачност урађеног проверавамо читањем одговора.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 65	Наставна јединица: Клизање и котрљање	Тип часа: обрада	
Циљеви и задаци часа: уочавање врста и начина кретања.			
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.4.1. 1ПД.2.4.1.			
Наставне методе: дијалогска, писани рад, демонстративна	Облици рада: фронтални, индивидуални		
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, РВ: радна свеска, коцкица и кликер			
ТОК ЧАСА			Уводни
Понављамо оно што смо досад научили о кретању.			
Изводимо једноставан оглед.			Главни
Направимо стрму подлогу – пуштамо низ њу коцкицу, а затим и кликер. Ученици уочавају начин кретања коцкице и кликера и закључују: тела се могу кретати тако што се котрљају или клизају. Како ће се кретати, зависи од њиховог облика.			
Ученици уз нашу помоћ наводе сличне примере из окружења.			
Посматрамо слике из РВ: уџбеника, стр. 109; ОВ: уџбеника 1б, стр. 163, и разговарамо о њима.			Завршни
Ученици раде задатке у РВ: радној свесци, стр. 74.			
Проверавамо тачност урађених задатака читањем одговора.			
Литература:			

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 66	Наставна јединица: Научили смо о кретању	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: утврђивање знања ученика о врстама и начинима кретања.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.4.1. 1ПД.2.4.1.		
Наставне методе: писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 16		
ТОК ЧАСА Понављамо оно што смо досад научили о кретању: – Шта је кретање? – На које начине се тело креће? – Шта је потребно да би се неко тело покренуло? – По каквој подлози се тела лакше крећу? Решавамо задатке у РВ: радној свесци, стр. 75; ОВ: уџбенику 16, стр. 164. Проверавамо урађене задатке и разговарамо о њима.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 67	Наставна јединица: Простор око нас	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: оспособљавање ученика за оријентацију у простору уз примену одредница: горе–доле, лево–десно, напред–назад, као и у односу на карактеристичне објекте у непосредном окружењу.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.4.2.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад, демонстративна	Облици рада: фронтални, индивидуални	
Наставна средства: РВ: уџбеник, РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1б, свеска,		
ТОК ЧАСА		
Ове садржаје остварујемо ван учионице. Тежиште стављамо на сналажење у простору. Ученицима објашњавамо појам простора и врсте простора (отворен и затворен). Ученици наводе игре којих се играју у отвореном или у затвореном простору.		
У игри кретања користити просторне одреднице:		
• напред–назад, • горе–доле, • лево–десно, • испред–иза.		
Разговарамо о слици из РВ: уџбеника, стр. 110; ОВ: уџбенику 1б, стр. 165.		
Решавамо задатке из РВ: радне свеске, стр. 76.		
Тачност решења проверавамо читањем одговора.		
Игра – НАЂИ ПРЕМА УПУТСТВУ, уз навођење карактеристичних објеката из окружења и примену одредница.		
Литература: Др Емил Каменов, Игре ојашања, Нова просвета, Београд, 1991. Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, Играмо се, дружимо, радимо, Дневник, Нови Сад.		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 68	Наставна јединица: Дани у низу	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: усвајање основних појмова (делови дана, редослед дана у недељи). Оспособљавање ученика за оријентацију у времену у току дана и седмице, и коришћењем одредница (пре, после, јуче, данас, сутра).		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.4.4. 1ПД.1.4.5.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, РВ: радна свеска		
ТОК ЧАСА Читамо песму „Седмица” и разговарамо о њој. Понедељак момак млад, коловођа лак до њега је Уторак, ситно везе Среда у средини реда. Четвртак се клати њега Петак прати, а Субота сама преплиће ногама. На крају у венцу Недеља на кецу. Откад су се састали, нису с колом престали. Ученици наводе назив данашњег дана. Именују дане у недељи. Уводимо појам <i>седмице</i> и подстичемо децу да објасне зашто се тако зове. Правимо разлику између радних и нерадних дана. – Који дан је био пре данашњег дана? Уводимо појам <i>јуче</i>. – Који дан ће бити после данашњег дана? Уводимо појам <i>суџира</i>. Читамо текст из РВ: уџбеника, стр. 111; ОВ: уџбеника 1б, стр. 166. Решавамо задатке у РВ: радној свесци, стр. 77. и разговарамо о њима.		
Литература:		

Уводни

Главни

Завршни

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 69	Наставна јединица: Нижу се месеци и годишња доба	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: усвајање основних појмова (месеци и њихов редослед у години). Оспособљавање ученика за оријентацију у времену у току године (у односу на месеце и годишња доба), као и за коришћење календара.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.4.4. 1ПД.1.4.5.		
Наставне методе: дијалошка, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, слике годишњих доба, зидни календар		
ТОК ЧАСА Читамо песму „Година” и разговарамо о њој. Јануар се смеши свима, Ал’ шта вреди кад је зима. И фебруар зиме има, покрива нас снеговима. У марту се биљке смеше јер им зима хладна беше. У априлу и мају, весело нам процветају. Јуни има своје ђуди, ал’ га ипак воле људи. Јули деци носи распуст, такође и месец август. Јер септембар када дође, у школу се тада пође. У октобру све се жути и већ дува ветар љути. Новембар му друштво прави, хоће зиму да најави. Хладни децембар на крају стиже, а година нова све је ближе и ближе. Именујемо месеце у години. Користимо календар и уочавамо трајање сваког месеца. Кажемо да фебруар може имати 28 или 29 дана. Проналазимо месеце на календару. Понављамо оно што смо досад научили о годишњим добима. Читамо текст из РВ: уџбеника, стр. 112; ОВ: уџбеника 1б, стр. 167, и разговарамо о њему. Игра – ГОДИШЊА ДОБА		
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре ошјажања, Нова просвета</i> , Београд, 1991. Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, дружимо, радимо, Дневник</i> , Нови Сад.		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 70	Наставна јединица: Лето	Тип часа: обрада
Циљеви и задаци часа: увиђање основних карактеристика лета као годишњег доба. Уочавање промена на биљкама и животињама; увиђање утицаја временских прилика на те промене. Уочавање карактеристичних послова које људи обављају лети.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.4.4. 1ПД.2.1.1.		
Наставне методе: дијалошка, писани рад, демонстративна		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: РВ: уџбеник, ОВ: уџбеник 1б, свеска, зидна слика		
ТОК ЧАСА Разговарамо о зидној слици на којој је приказано лето. Ученици уз нашу помоћ описују временске прилике. Уочавају промене на биљкама и животињама. Разговарамо о раду људи лети. Ученици именују плодове воћа и поврћа који доспевају у лето. Читамо текст из РВ: уџбеника, стр. 113; ОВ: уџбеника 1б, стр. 168, и разговарамо о прочитаном. Игра – ГРМЉАВИНА		
Литература: Др Емил Каменов, <i>Игре ојашања, Нова просвета</i>, Београд, 1991. Весна Цолић, мр Весна Огњеновић, Драгана Бабић, <i>Играмо се, гужимо, радимо, Дневник</i>, Нови Сад.		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 71	Наставна јединица: Лето	Тип часа: утврђивање
Циљеви и задаци часа: утврђивање знања о основним карактеристикама лета као годишњег доба уз именовање промена на биљкама и животињама. Утврђивање знања о пословима које људи обављају лети.		
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.4.4. 1ПД 2.1.1.		
Наставне методе: дијалогска, писани рад	Облици рада: фронтални, индивидуални	
Наставна средства: РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 1б		
ТОК ЧАСА		
Постављајући ученицима питања понављамо оно што смо досад научили о лету:		
• одлике времена; • промене на биљкама и животињама; • рад људи лети; • летњи месеци.		
Ученици раде задатке у РВ: радној свесци, стр. 78, 79 и 80; ОВ: уџбенику 1б, стр. 169, 170 и 171.		
Проверавамо урађене задатке и разговарамо о њима.		
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

Редни број: 72	Наставна јединица: Пратим, мерим и бележим	Тип часа: систематизација
Циљеви и задаци часа: утврђивање стечених знања о наученим садржајима.		
Стандарди постигнућа:		
Наставне методе: дијалошка, писани рад		Облици рада: фронтални, индивидуални
Наставна средства: свеска, РВ: радна свеска, ОВ: уџбеник 16		
ТОК ЧАСА Читамо песму „Зелена пјесма” и разговарамо о њој (прилог бр. 15). Ученици раде задатке у РВ: радној свесци, стр. 81; ОВ: уџбенику 16, стр. 172. Проверавамо урађене задатке и разговарамо о њима. Ученици усмено наводе која су још знања стекли у овом разреду; шта су ново научили; шта им је било тешко, а шта не; шта им је било посебно занимљиво. Наводе и образлажу шта би волели да ново сазнају и науче у другом разреду из овог предмета. Разговарамо о долазећем распусту. Саветујемо ученицима како најбоље да искористе време. Предлажемо им да сакупљају семенке, листове и цветове биљака од којих следеће године могу направити одељењску збирку. Истичемо значај очувања природе и њених ресурса. Предлажемо ученицима да прате и бележе занимљивости из природе и окружења.		Уводни
		Главни
		Завршни
Литература:		

У одговарајућу колону уцртајте знак ✓ процењујући степен присутности тврдње/показатеља.
(1– присутно у најмањој мери)

Показатељи	1	2	3	4
Време на часу је ефикасно искоришћено.				
Атмосфера за рад је подстицајна.				
Делови часа су повезани и структурирани.				
Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).				
Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.				
Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.				
Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.				
Наставник похваљује напредак ученика.				
Ученици добијају потпуну и разумљиву повратну информацију о свом раду.				
Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.				
Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.				
Дисциплина на часу је успостављена и одржавана на прихватљив начин и у складу са договореним правилима.				
Постојећа наставна средства су функционално искоришћена.				
Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.				
Ученици стичу знања на часу.				
Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.				
Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.				
Наставник поступно поставља све сложенија питања/зadatке/захтеве.				
Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.				
Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.				
Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.				
Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.				
Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.				
Захтеви наставника прилагођени су могућностима ученика.				
Темпо рада прилагођен је различитим потребама ученика.				
Наставни материјал је прилагођен индивидуалним карактеристикама ученика.				
Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању.				
Ученици су заинтересовани за рад на часу.				
Ученици активно учествују у раду на часу.				
Ученици процењују тачност одговора/решења.				
Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.				

Коментар наставника:

11. ПРИЛОЗИ

Прилог бр. 1

1. Испод сваке слике напиши које осећање је приказано.

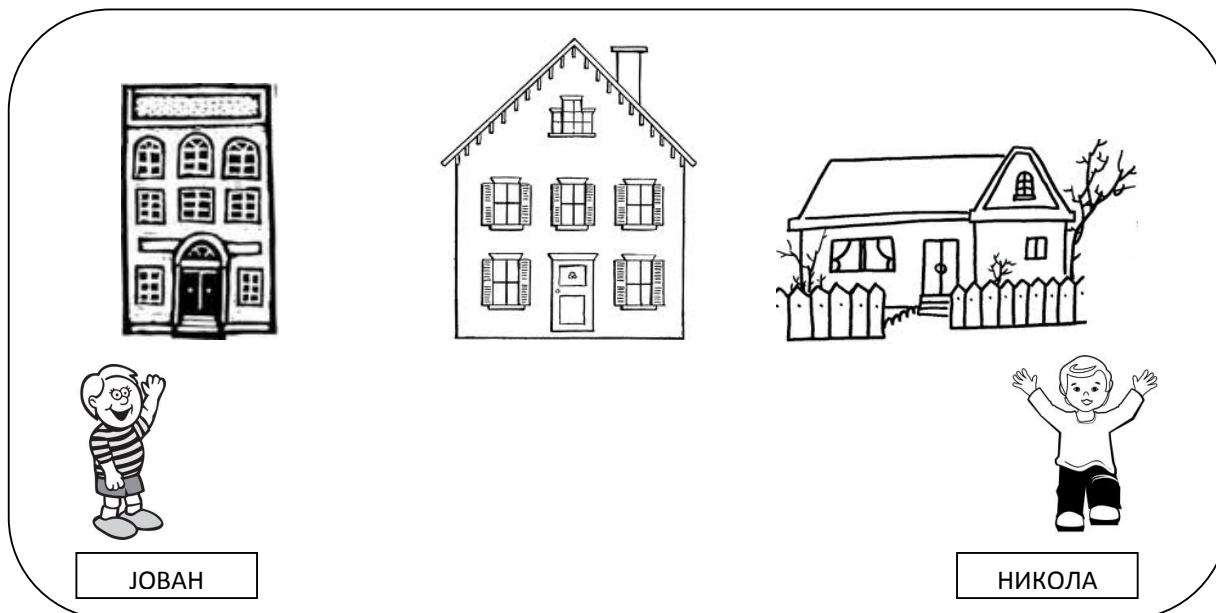

2. Заокружи предмете који се налазе у твојој школској торби.

3. Јован живи у приземној кући која има мало двориште. Никола живи у згради са више спратова. Линијама повежи децу и њихов дом.

Прилог бр. 2

ЈЕСЕН

Када лето спакује кофере своје
и крене на далеки пут,
јесен покаже нове боје,
у госте нам стиже,
носећи капут жут.

Јесен је једно слатко доба
у којем се свашта проба.
Крушке, грожђе и јабуке слатке,
пију се сокови, гађају патке.
Ратари вредно на њивама раде,
воћари нове саднице саде.

Винограде зрели гроздови улепшају,
а плодови разни јесени вредност дају.
Радују се одрасли, а и деца мала,
радују се свему што им јесен дала.

Ал' понекад јесен покваре кише,
па пожеле деца да је нема више.
Нек покупи своје плодове све,
па кад киша стане, нека врати се.

Жаклина Нина Сувајац

Прилог бр. 3

ЗИМА СТИЖЕ

Зима стиже, снега нема,
све је ближе, већ се спрема.
Да забели куће и улице,
са тавана извуче саонице.
Да појури брегом са нама
а онда нас пошаље топлим кућама.
Јер она нас нежно пахуљама гађа,
а грудвама нашим започне свађа.
Зимо мила, зимо драга,
пожури, похитај и дај нам снега.
Да летимо с врха брега
све до нашег кућног прага.
Да улице беле саонице зову.
Да чекају деца годину нову.
Па да срећни јутром кренемо пут стаза
куд прођоше санке старог Деда Мраза.

Жаклина Нина Сувајац

Прилог бр. 4

Благо наших шума

Каква би то шума била
без њезиних становника?

Каква би то шума била
без складности и без реда
ко би шуми снагу дао
без вукова и медведа?

Каква би то шума била
без зечева и лисица,
дивљих свиња, љупких срна,
враголастих веверица?

Каква би то шума била
кад би у њој живот стао,
без предивних њених птица,
ко би шумом цвркутао?

Прилог бр. 5

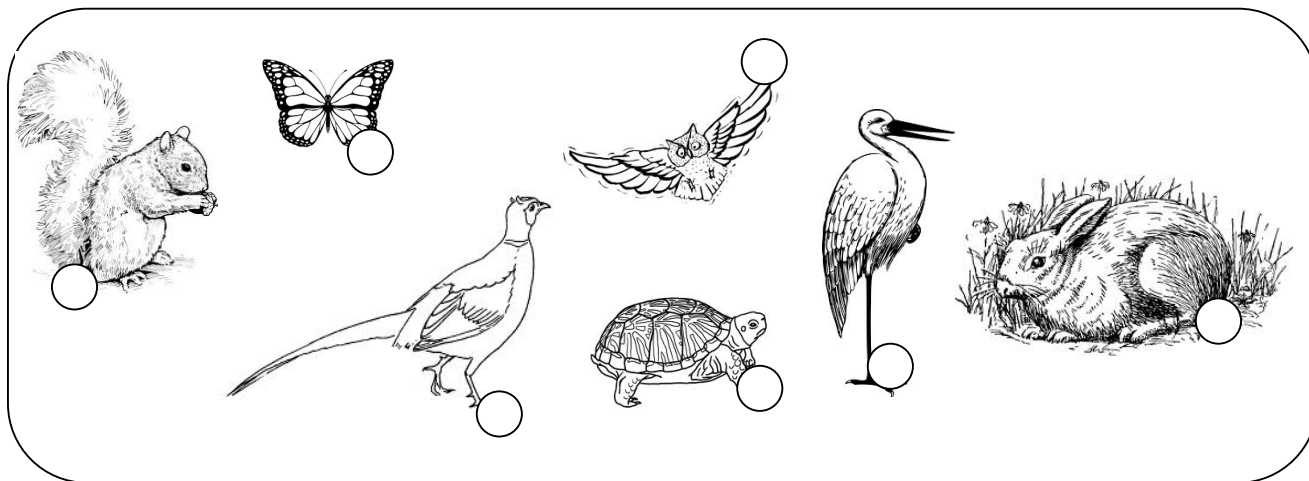
Детлић

Чак, чак, чак,
чук, чук, чук,
у шуми се чује звук.
Столар један читав дан
прави намештај за стан.
Чиме ли то гласно бије?
Чекић није, тучак није!
За ормарић дрво бира
док по стаблу кљуном свира.
Неуморно детлић кљује
све по шуми одјекује:
Чук, чук, чук,
чак, чак, чак,
док не падне мркли мрак.

Оливера Оља Цупаћ

Прилог бр. 6

1. Црвеном бојом обој кружић поред слика животиња које живе у шуми.
Плавом бојом обој кружић поред слика животиња које живе у води и око ње.
Зеленом бојом обој кружић поред слика животиња које живе на ливади.

2. Лينيјом повежи назив биљке и њен опис.

камилица

Расте у води. Цвет може бити беле или жуте боје. Лист и цвет пливају по води.

храст

Цвет ове биљке се суши и од њега се кува чај. Цвет је ситан и беле је боје.

локвањ

Листопадно дрво велике крошње. Плод је жир.

3. Допуни реченице.

Животиње које саме брину о себи и својим младунцима називају се

Оне саме проналазе _____ и праве _____.

4. Наброј бар две птице које живе у шуми.

5. Заокружи називе оних животиња које живе у земљи.

МРАВ ГЛИСТА ПУЖ КРТИЦА МИШ РОДА КОРЊАЧА СОМ
СКАКАВАЦ

Прилог бр. 7

Јабука је листопадно дрво висине и до 12 m, са густом крошњом. Листови су овални са израженим врхом и назубљеном ивицом. Цветови су беле боје. Плод сазрева крајем лета и током јесени.

Може бити кисела или слатка, а по облику округла, шиљата или пљосната. По боји, јабуке могу бити црвене, жуте или зелене.

Купус је зељаста биљка. Танко лишће му је савијено у тврду главицу. Познато је више врста купуса. Најпознатији су бели и црвени купус. Купус се користи у исхрани људи на много начина. Богат је витамином Це.

Сунцокрет је једногодишња биљка, великих листова обраслих длачицама и великих цветних главица. Из малене се семенке развије у великог „дива”.

Грожђе је плод винове лозе. Слатког је укуса. Може бити бело или црно. Грожђе се бере од августа до новембра.

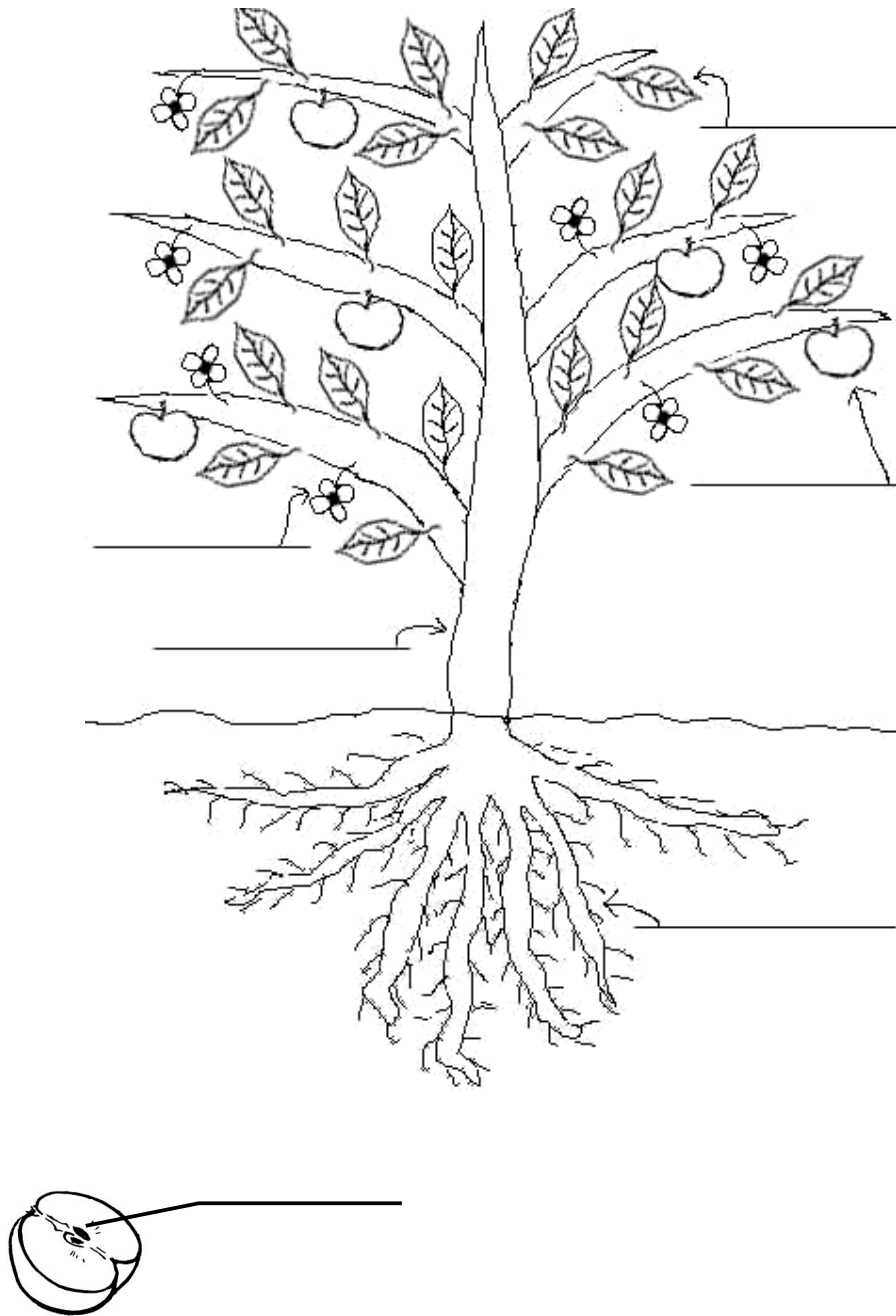
Лала је зељаста биљка која расте из луковице. Стабиљка је усправна и висока 20–80 cm.

Листови су сивкастозелени, или плавичастозелени. Увек цвета само један крупан цвет. Боја цветова је различита: бела, жута, црвена. Лала расте у баштама, а може се гајити и у саксији.

Прилог бр. 8

1. На означеним линијама напиши називе приказаних делова биљке.

Прилог бр. 9

Зелениш

Каже мама сину: „Сналажљив си. Пођи на пијацу и купи све врсте зелениша.”

Шета син пијацом. У рукама му два зембиља сашивена од саргије. Купио килограм келја, крупнолиснатог спанаћа, два килограма округле зелене бораније, четири зелене салате, пет љутих зелених папричица, две везе блитве, килограм краставаца и везу першуна.

Мама је задовољна, па ипак пита: „Што ниси купио паприке бабуре, шаргарепе, роткве, белог лука и патлицана?”

„Нисам купио зато што је паприка жута, шаргарепа црвена, ротква црна, лук бео, а патлиџан љубичаст. А ти си ми рекла да купим само зелениш!”

М. Петровић

Прилог бр. 10

1. Које је све потребна вода за живот?

2. Зашто је вода потребна биљкама?

3. Заокружи слово испред тачног одговора.

а) Чиста вода нема мирис, укус ни боју.

б) Чиста вода има мирис, укус и боју.

4. Допуни реченицу.

Када воду проспемо по некој подлози, она се _____ и _____.

5. Испод приказаних слика напиши где се све вода налази у природи.

6. На који начин човек загађује реке?

7. Да ли смемо да пијемо воду која има непријатан укус? Зашто?

Прилог бр. 11

Светски дан вода обележава се сваке године 22. марта. Тај дан је усвојен резолуцијом УН у децембру 1992. године. Већ од 1993. године овај дан је почео да се обележава и временом је његов значај почео да расте.

Овим даном Уједињене нације желе да подсети на важност заштите вода и на недостатак воде за пиће у многим крајевима света. Такође, од 2005. до 2015. обележава се деценија вода тако да Светски дан вода има посебан значај током ових година.

У Србији се такође Светски дан вода обележава бројним манифестацијама.

ЧИСТ ВАЗДУХ ЗА ДУГ ЖИВОТ

ВАЗДУХ ЈЕ НАЈЧИСТИЈИ НА ВРХУ
ПЛАНИНЕ

ДУВАНСКИ ДИМ ЗАГАЂУЈЕ
ВАЗДУХ

ИЗДУВНИ ГАСОВИ АУТОМОБИЛА
ЗАГАЂУЈУ ВАЗДУХ

ФАБРИКЕ ЗАГАЂУЈУ ВАЗДУХ

ВАЗДУХА ИМА И У ВОДИ

ВАЗДУХ СЕ КРЕЋЕ

ВАЗДУХ ЈЕ ПОТРЕБАН ЉУДИМА

ВАЗДУХ ЈЕ ПОТРЕБАН БИЉКАМА

ВАЗДУХ ЈЕ ПОТРЕБАН ЖИВОТИЊАМА

Прилог бр. 13

Грнчарство је једно од најстаријих човекових занимања. Избором одговарајуће земље и њеним мешањем са водом добија се тестаста маса која се затим може обликовати. Да би се глина припремила за обраду, некада је било неопходно прекопати је мотиком. Касније су се појавиле ручне машине за млевење земље, док су данас у употреби електричне машине. Наша грнчарија је позната у целом свету.

Прилог бр. 14

1. Зашто човек сече шуме?

2. Заокружи слова испред тачних одговора.

Од дрвета се праве:

а) ормар

б) чаша

в) сијалица

г) столица

д) тепих

ђ) кревет

3. Зашто човек треба да води рачуна о свом природном окружењу?

4. Шта све човек узима из природе?

5. Допуни реченицу.

За живот _____ је потребна вода.

6. За шта се користи снага воде?

7. На које начине можемо штедети воду? Наброј.

8. За шта се данас користи струја?

9. На који начин можемо да штедимо струју?

10. Наброј бар три електрична уређаја у домаћинству.

Прилог бр. 15

Зелена пјесма

Чувај плаво море неба
и сунце од злата сува,
чувај дрво јер ти треба,
чувај да те чува.

Чувај поље, поток, траву,
стави цвет иза ува,
чувај пчелу, рибу, краву,
чувај да те чува.

Чувај мир и листић зелен
што плеше кад ветар дува,
чувај песму звану јелен,
чувај да те чува.

Па ће ново лето
баш тебе да чека,
чувајући све то
ти чуваш човека.

Драган Радуловић

12. Литература:

1. Блумова ревидирана таксономија (Bloom's Revised Taxonomy), преузето 2014. са сајта: <http://www.coe.sdsu.edu/eet/Articles/bloomrev/index.htm>
2. Ивић, И., Пешикан, А., Антић, С. (2009). Водич за добар уџбеник, Општи стандарди квалитета уџбеника, Завод за уџбенике, Београд.
3. Материјал са семинара *Читањем и писањем до критичког мишљења*, Центар за интерактивну педагогију.
4. Павловић Бабић, Д., Гламочак, С., Оцењивање ученика, Приручник за семинар, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд.
5. Подстицање развоја метакогнитивних вештина код ученика, преузето 2014. са сајтова: <http://www.slideshare.net/laurentiusadhyatmoko/developing-metacognitiveskills#>
6. <http://www.mx1.educationforthinking.org/sites/default/files/page-image/1-02MetacognitiveDevelopment.pdf>
7. http://www.learner.org/courses/learningclassroom/support/09_metacog.pdf
8. Савовић, Б., Бјекић, Д., Најдановић Томић, Ј., Гламочак, С., (2007). Примена тестова знања у основној и средњој школи, Београд.
9. Хавелка, Н., Хебиб, Е., Бауцал, А., (2003). Оцењивање за развој ученика, Министарство просвете и спорта, Центар за евалуацију, Београд.